

ZOZI MMƏFUE'N-MƏ JUNMAN'N

M'ə wə nun'n

Luku kalata'n m'ə tian yí nnyuan'n m'ə heleli'n y'ə le ehi. Kalata sə nın anun, Luku man ye nwun ke ə kpınlın yəli mə Zozi mməfue'n-mə fi Zoluzalemən kulo nın asv ebele, be həli bəli Ejələkpa'n *Ləmən belemgbin mən'n lika dən be bəli Asən'nın'n. Kalata sə'n tı cınnjın kpa, ə sanlın ke ə buka yé maan ye tı Zozi mməfue'n-mə kalata'n-mə mə be heleli nın av.

Luku a hye yí kalata nın anun nsan. Alimva di'e'n (yí ti 1-7) kan ninnge mə mməfue'n-mə yəli wə Zoluzalemən ebele nın anwən ejələ. Mə Zozi fəli həli nyanmiansv'n, Wawə Nwanzan-nwanzan fi nyanmiansv walı jinlanlın mməfue'n-mə anzin. Ə manlın bé tunmin maan be bəli Ejələkpa'n. Zoluzalemən Asən'nın'n teleli nde-nde, sunnzun mə anın Zufv mgbain'n-mə le kele bé ahuləwa ə.

M'ə tə sv nnyuan'n (yí ti 8-12), Luku le kan ninnge mə mməfue'n-mə yəli wə Zude nən Samali mən nın anun nın anwən ejələ. Mə Zufv mgbain'n-mə manlın be hunlin Zozi svanlan'n m'ə li Etiən'nın'n, bé nın kən, be fele yí Səlv, ə heleli Zozi menian'n-mə ahuləwa kpili kpa. Yí be-yue-asie, Zoluzalemən Asən'nın mma'n-mə bəli asanndie həli Zude nən Samali mən nın anun. Yé Mın Zozi yılı yí nwən heleli Səlv, ə feleli yí ke ə káci yí bəfve wə bé mə be tı man Zufv'n-mə afian. Ehi anzin, Səlv falı dunman Pəlv. Asannan nán Luku a han Pəlv junman nın anwən ejələ'n, ə le kan Pıeli di'e nın anwən ejələ, ə nən ke ə kpınlın yəli mə alimva mma'n-mə mə be tı

man Zufu'n kacili Zozi menian wɔ Zude mân nun, ɔ nun Antiɔsu kulo nun asu ebele'n.

Kalata'n lika nga'n (yí ti 13-28), Luku ɛ kan Pɔlv anwɔn ejɔɛ. Pɔlv tuli atɔn ngɔkɔn fâ nsan ɔ hɔli bɔli Ejɔɛkpa'n *Lɔmɔn belemgbin mân'n lika dɔɔn. Anɔn Pɔlv le menian dɔɔn be buka yí be di yé Mɔn junman'n. Bé nun mmie-mɔ y'ɔ le Baanabasi, Silasi, Timote, Titɔ, Apɔlɔsu ɔ nun Maaki. Pɔlv atɔn'n mmie-mɔ m'ɔ tuli'n, Luku nun yí y'ɔ hɔli ɔ. Yí ti yé yí muonun, ɔ ɛ kan yí kalata nun anun ke “yé” nun ɔ. Pɔlv bɔli Asɔnɔn kulo mgbili dɔɔn asu. Be heheli yí ahɔɔwa kpa, ɛɛ emian tɔli yí. Nan kɔsu, ɔ bɔli mɔndɔnɔn ɔ lili junman manɔn yí Mɔn Zozi. Kalata nun agualɛ nun, Luku ɛ kan ke ɔ kpɔnɔn yɔli mɔ Pɔlv juli Lɔmɔn kulo nun asu elɔ'n.

¹ Teofili,

Ninnye kwalaa mɔ Zozi yɔli, ɔ nun m'ɔ heheheli yí ngelemɔ nun ² dede m'ɔ juli cɔn m'ɔ fɔli hɔli nyanmiansu'n, m'an han yí nwɔn ejɔɛ mɔn alimɔa kalata nun anun. Asannan nán Zozi a fu a hɔ nyanmiansu'n, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n tunmin nun, ɔ heheheli yí mmɔfɔɛ'n-mɔ m'ɔ feheli bé yí nwɔn nun atɔn'n. ³ Mɔ menian'n-mɔ hunlin yí yueli'n, ɔ buli atɔn ngacile dɔɔn asu ɔ yɔli yí nwɔn ɔ heheli yí mmɔfɔɛ'n-mɔ maan be nwunlin yí ke ɔ fi ewue nun ɔ'a tinnge sakpa. ɔ yɔli yí nwɔn ɔ heheli bé dede cɔn abulanan, ɛɛ ɔ hanɔn Nyanmian Belemgbin Mân nun anwɔn ejɔɛ ɔ heheli bé. ⁴ Elɛhɔn kɔn, anɔn Zozi nun yí mmɔfɔɛ'n-mɔ ɛ didi, ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Nán man emɔ fi Zoluzalemɔn ɛwa be kɔ mɔa. Nan emɔ tánlan be nwɔnnde like'n mɔ Siɛ nun a fa a bɔ emɔ anɔhɔba mɔ n ganɔn yí nwɔn ejɔɛ

n geleli emɔ'n. ⁵ ɔ sanlin ke, Zvan a sɔnɔn menian'n-mɔ asue nun, nan emɔ diɛ, ɔ ka kaan, be 'ba fa Wawɛ Nwanzan-nwanzan be sɔnɔn emɔ.”

Zozi 'ba fu kɔ nyanmiansɔ

⁶ Mɔ Zozi hanlin sɔ yueli'n, yɪ mmɔfue'n-mɔ mɔ anɔn b'a yia yɪ nwɔn ebɛle'n kɔ bisa yɪ ke: “Yɛ Min, asɔ mɛle sɔ nɔn anɔn yɛ ɛ 'sesie Izalayɛ belemgbin mɔn'n biekun ɔ?”

⁷ Zozi kɔ bua bɛ ke: “Mɛle'n nɔn cɪan'n mɔ Siɛ'n muonun tunmin nun ɔ'a hele'n, nɔn emɔ ejɔle ɔ.

⁸ Nan Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n 'ba a emɔ sɔ ɔ wowula emɔ tunmin. Ebɛle nɔn anɔn, emɔ 'ba li mɪn nwɔn adanziɛ wɔ Zoluzalemɔn kulo nɔn asɔ ewa, Zude nɔn Samali mɔn nɔn anɔn lika kɔvalaatin, ɛsɛ dede ɔ kɔ ju mɔn nɔn ati elɔ ebue kɔn kɔvalaatin.”

⁹ Mɔ Zozi hanlin ejɔle sɔ'n yueli'n, be 'nɪan an, anɔn ɔ le fu kɔ nyanmiansɔ. Ebɛle ala, bɔlɛ kɔn kɔ fufɔ yɪ nwɔn ɔ kɔ fia bɛ nyɪn. ¹⁰ Mɛle mɔ Zozi 'fu kɔ mɔ anɔn yɪ mmɔfue'n-mɔ tɛ nɪan anwunno'n, kɔnmgba ala menian nnyuan kɔ fite fite bɛ nwɔn ebɛle. Menian nnyuan sɔ'n-mɔ wowula taladiɛ nvufue. ¹¹ Be kɔ bisa Zozi mmɔfue'n-mɔ ke: “Galile amma, ɔ yɔ sɛ mɔ emɔ jijin ewa be le nɪan anwunno ɔ? Zozi m'ɔ fi emɔ afian ewa ɔ'a fu ɔ'a hɔ nyanmiansɔ'n, ɔ 'ba sa ba ke emɔ a nwun yɪ ke ɔ le fu kɔ'n.”

Zudasɪ ngacifue'n

¹² Mɔ menian nnyuan sɔ'n-mɔ hanlin sɔ'n, Zozi mmɔfue'n-mɔ fi buka'n mɔ be fele yɪ “*Olivɔ buka” nɔn asɔ be kɔ ju. Be kɔ sa be kɔ hɔ Zoluzalemɔn. Buکا sɔ'n nɔn Zoluzalemɔn afian tɪ kɔ yɔ cilo kɔn.

¹³ Mɔ be juli Zoluzalemɔn ebɛle'n, be kɔ hɔ kɔ fu awaa nɔn asɔ, be kɔ wɔlɔ sua'n mɔ be yia nun titi nɔn anɔn. Bɛ mɔ be hɔli yialɪ sua nɔn anɔn'n y'ɔ le Pieli,

Zvan, Zvaki, Andele, Filipu, Toma, Baatelemin, Matie, Alife awa Zvaki, Simon m'ɔ kpɔndɛ yí mân'n fanwɔndi'n ɔ nɔn Zvaki awa Zudi. ¹⁴ Bɛ yia daa bɛ yɔ asɔnɔn, bɛ nɔn mmalasua'n-mɔ nɔn Zozi anin Mali ɔ nɔn Zozi anianman mmelenzua'n-mɔ.

¹⁵ Elɛhɔn kɔn bɛ yialɪ, bɛ menian kɔ yɔ ɛya kɔn abulaa, Pɛli jasɔli a, yí nwan: ¹⁶ “Anianman-mɔ, ɛjɔlɛ mɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n hanlɪn m'ɔ wɔ ɛhɛlɛ ɛjɔlɛ nɪn anun'n, ɔ di kɛ ɔ kpɪn sɔ. Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n nanndɪli belemgbɪn Davidi sɔ ɔ hanlɪn Zudasɪ anwɔn ɛjɔlɛ. Zudasɪ sɔ'n y'ɔ kpɛli atɪn maan bɛ hyɪli Zozi ɔ. ¹⁷ Anɪn Zudasɪ wɔ yɛ fâ nɪn anun bie. Junman'n mɔ yɛ lɛ di yí ɛwa'n, anɪn ɔ di bie. ¹⁸ Yí busuɔfɔvɛ nyɔliɛ nɪn anwɔn esika mɔ bɛ tualɪ bɛ manlɪn yí'n, ɔ falɪ tolɪ ebo kɔn. Ebo sɔ nɪn asɔ, ɔ kɔ fɔ anwunno ɔ kɔ lua yí ti asɪ ɔ kɔ tɔ asɪ, yí nyaa kwalaa kɔ tulu. ¹⁹ ɛjɔlɛ sɔ'n, Zoluzalemɔn menian'n-mɔ kwalaa tɪli. ɔ man bɛ anɪɛ nɪn anun, b'a fɛlɛ ebo sɔ'n 'Hakɛlɪdama'. Hakɛlɪdama'n, yí bɔ y'ɔ le kɛ: ‘moja ebo’.

²⁰ “ɛ 'nɔwun Zudasɪ anwɔn ɛjɔlɛ'n mɔ belemgbɪn *Davidi hɛlɛli wɔ Izalayɛ ɛjue ɛtɔvɛ kalata nɪn anun'n:

Man yí awulo'n há to,

nán man sɔanlan fí tanlan nun.

ɛsɛ b'a hɛlɛ wɔ kalata sɔ nɪn anun biekun kɛ:

Man sɔanlan fɔfɔlɛ káci yí.

²¹ “ɛhɪka ati, ɔ di kɛ sɔanlan kɔn fa yí nɔwɔn bɔ yɛ ɔ di yɛ Mɪn Zozi ewuetinngɛ nɪn anwɔn adanzɪɛ.

²² Sɔanlan sɔ'n, ɔ yɔ bɛ mɔ bɛ si yɛ sɔ nɪn anun kɔn, sunmin tɛmɔn mɔ Zvan sɔnɪnɪn yɛ Mɪn Zozi, m'ɔ sɪsɪnɪn kulo kulo'n-mɔ asɔ, dede ɔ juli cɪan m'ɔ fɔli hɔli nyanmɪansɔ'n.”

²³ Mɔ Pɪɛli anvan tɔli'n, bɛ kɔ sie menian nnyuan ɛbɛɛ. Bɛ fɛɛ kɔn Zozɛfɔ. Kɔn'n kɔsɔ li Matiasɪ. Zozɛfɔ a, yɪ dunman biekun y'ɔ le Baasabasɪ mɔ yê bɛ tɔnlin yɪ Zusutusu'n. ²⁴ Mɔ bɛ sieli menian nnyuan sɔ nun ɛbɛɛ'n, bɛ kwalaa bɛ kɔ yɔ asɔnin. Bɛ nwan: “Yê Mɪn, wɔ mɔ ɛ sɪ menian'n-mɔ kwalaa ahɔnlin nun anun ɛjɔɛ'n, menian nnyuan ɛhɪ, kele yê nunhan'n mɔ a yɪ yɪ kɛ ²⁵ ɔ káci Zudasɪ mɔ ɔ'a yaci Zozi mmɔfɔɛ junman'n ɔ'a bɔ yɪ ti yɪ lika m'ɔ kulo'n.”

²⁶ ɛhɪ a, bɛ kɔ hyɔin tondo, ɔ kɔ tɔ Matiasɪ sɔ. ɔ fi ɛbɛɛ yê bɛ falɪ Matiasɪ bɛ sɔli mmɔfɔɛ bulu nun kɔn nun asɔ ɔ.

2

Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n ɛwalɛ'n

¹ ɛhɪ, mɔ *Pantekɔtɔ fetɪ cɪan'n juli'n, Zozi menian'n-mɔ kwalaaatin yialɪ lika kɔn. ² Kɔnmgbala, bɛ kɔ tɪ like nun angan kɛ anwɔnman m'ɔ le tu sɛɛ kpa ɔ. ɔ fi anwunno huuu, ɔ kɔ wɔlɔ sua'n mɔ menian'n-mɔ gua nun nun anun. ³ Bɛ 'nɪan an, sɪn tofeleman-mɔ. Bɛ kɔ titɪ bɛ nɔwɔn nun, bɛ kɔ tetanlan bɛ nun kɔn biala ati nun asɔ. ⁴ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔ wɔlɔ bɛ kwalaa bɛ nun kpa bɔkɔɔ. ɛbɛɛ ala, bɛ ɛ kan anɪɛ ngacile ngacile mɔ Wawɛ nun a fa a wula bɛ nun kɔn biala anvan kɛ ɔ hán'n.

⁵ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɪn Zufɔ'n-mɔ mɔ bɛ fɛli Nyanmɪan kpa'n fi mán mán'n kwalaa anun ba a, bɛ wɔ Zoluzalɛmɔn ɛbɛɛ. ⁶ Mɔ bɛ tɪli like sɔ nun angan'n, bɛ kɔ tutu bɛ kɔ hɔ kɔ yia yɪ bɔ ɛɔ. ɛjɔɛ'n kɔ sin bɛ kwalaa bɛ nɔwɔn dede ɔ kɔ bɔ sɔ. ɔ sanlin kɛ, anɪɛ ngacile ngacile'n mɔ Zozi menian'n-mɔ le kan'n, bɛ mɔ b'a yia ɛbɛɛ nun anun kɔn biala tɪ kɛ

yí kulo anɛ yê be le kan ɔ. ⁷ Ejɔle'n kɔ sin bé nwɔn ɛse ɔ kɔ yɔ bé enyɔnmɔn. Bé nwan: “Menian ehi-mɔ mɔ be le kan anɛ ngacile ngacile'n, asɔ bé kwalaa be ti man Galile mân nun anun menian ɔ? ⁸ Nan ɔ yɔ se mɔ afi yé nun kɔn biala ti ejɔle'n mɔ be le kan wɔ yé kulo anɛ nun anun'n? ⁹ Yé nun mmie-mɔ fi Paati nɔn Medi nɔn Elamɔn mân nun. Mmie-mɔ fi Mezopotamin mân nun, Zude nɔn Kapadɔsu mân nun, Pɔn nɔn Azi mân nun, ¹⁰ Filizi nɔn Panfili mân nun, Ezipiti mân nun nɔn Libi mân nun anun kulo'n mɔ be fele yí Silenɔn nun afan nun. Nyɔfɔe'n mɔ be fi Lɔmɔn kulo nun asɔ'n, ¹¹ b'a wɔ mmie-mɔ Zufɔ, mmie-mɔ kɔsu ti man Zufɔ, nan kɔsu be kɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn'n bie. Mmie-mɔ fi Keleti nɔn Alabi mân nun. Kɔsu afi, Nyanmɔian asinbenwɔn ninng'e'n-mɔ anwɔn ejɔle'n mɔ be le kan'n, yé kwalaa ye ti wɔ yé kulo anɛ nun anun!”

¹² Ejɔle'n kɔ sin bé kwalaa bé nwɔn dede ɔ kɔ bu bé nwɔn su. Be kɔ bisa bisa bé nwɔn ke: “Ejɔle ehi abɔ kele se?” ¹³ Mmie-mɔ 'bisa kosuan ehi a, anun mmie-mɔ kɔsu le kan be gɔlɔ Zozi menian'n-mɔ anwɔn ke: “Ehi-mɔ, b'a nɔn nzan b'a bu kpa bɔkɔ!”

¹⁴ Mɔ menian'n-mɔ 'kan sɔ'n, Pɛli nɔn mmɔfɔe bulu nɔn kɔn'n kɔ jasɔ kɔ jinlan. Pɛli kɔ kuku yí nwan su ɔ kɔ han kɔ hele bé ke: “Emɔ Zufɔ'n-mɔ nɔn emɔ kwalaa mɔ be wɔ Zoluzalemɔn ewa'n, emɔ yɔ anzɔe be tí ejɔle'n mɔ mɔn 'ba han mɔn kele emɔ'n kpa. ¹⁵ Menian ehi-mɔ mɔ emɔ jɔnlɔn ke b'a nɔn nzan b'a bu'n, be nnɔnlɔn man nzan be bɔli man. ɔ sanlɔn ke, bele mɔ b'a bɔ ngelemɔ dɔe ngwanlan ɔ. ¹⁶ Nan ejɔle'n mɔ kpɔmanfɔe Zowe hanlɔn yí daba daba'n, ejɔle sɔ'n yê ɔ le kpun su sian nun ɔ. Kpɔmanfɔe Zowe hanlɔn ke Nyanmɔian nwan:

17 *Méle kasian nin anun, min 'ce min Wawé'n
min man kulo sɔanlan dasannin biala.*

*Min 'fa min nwan ejɔle'n min wula
ɛmɔ amma mmelenzua nɔn mmalasua'n-mɔ anwan
maan bɛ kan.*

*Min 'ba man ɛmɔ mgbafɛle'n-mɔ
nwun ninngɛ'n-mɔ Wawé nun.*

Min 'ba hin ɛmɔ mmuluwa'n-mɔ elalɛ.

18 *ɔ ti ananhɔle, méle sɔ nin anun,
min 'ce min Wawé'n min man
min ngɔa mmelenzua nɔn mmalasua'n-mɔ.*

*Min 'fa min nwan ejɔle'n min wula bɛ nwan
maan bɛ kan.*

19 *Min 'ba man asinbenwɔn ninngɛ fite fite
anwunno elɔ.*

*Esɛ min 'ba man asinbenwɔn ninngɛ fite fite
asɛ nin asv ɛwa.*

*Menian'n-mɔ 'ba nwun moja,
sɔn nɔn ewusanlan minndominndo.*

20 *Asannan nán yé Min cian nin a ju'n,
cian sɔ'n m'ɔ ti anunminnyanmɔn cian kpili'n,
sɛnzɛ'n b'a lu tuun,
sala'n kɔsv 'ba kaci kɔkɔle kɛ moja.*

21 *Cian sɔ'n, wɔ biala
mɔ ɛ kɔ sun kɔ fɛle yé Min'n,
ɛ 'nyan wɔ ti."*

22 *Esɛ Pɛli nwan: "Izalayɛ amma, ɛmɔ tíe ejɔle'n
mɔ min 'ba han min kele ɛmɔ'n kpa. ɛmɔ muonun
sɔ, Nyanmian a man ɛmɔ a nwun yí kɛ Zozi m'ɔ fi
Nazalɛti'n ti sɔanlan m'ɔ le tunmin. Nyanmian a
man Zozi a yɔ asinbenwɔn ninngɛ mgbili mgbili
kpa ɛmɔ afian ɛwa. 23 B'a yɔ Zozi b'a man ɛmɔ. Nan
kɔsv Nyanmian yé ɔ lili mɔa ɔ sesielɛ yí sɔ ɔ. ɛmɔ nɔn
ɛtɛfɔɛ'n-mɔ, b'a bɔbɔ yí kɔlɔwa sɔ b'a hun yí. 24 Nan
kɔsv Nyanmian a le yí fi ewue asa nun maan ɔ fi*

ewue nun ɔ'a tinnge. ɔ sanlɪn ke, ewue le man atɪn
 ɔ nji man yɪ nzie man. ²⁵ Afi belemgbɪn *Davidi
 hanlɪn Zozi anwɔn ejɔle ke:

Mɪn susu mɪn ti mɪn gua yɛ Mɪn sv mɛle biala.

ɔ di mɪn nzin, mɪn nɔvɔn nɔvɔv man mɪn.

²⁶ *Ehika ati, mɪn di yɪ nɔvɔn fɛ kpa*

mɪn ahɔnlɪn nɪn anun, mɪn tv yɪ nɔvɔn ejue.

Afi mɪn sɪ ke sɛ ewue kun mɪn bɔbɔ a,

n ne anyɪndasvɛ.

²⁷ *ɔ sanlɪn ke, ɛ ngɔ yaci man mɪn ɛbɔlɔ ɛlɔ,*

ɛ ngɔ man wɔ anwɔntɛ svanlan nɪn anwɔnnaan'n

ngɔ kpɔlɔ man.

²⁸ *ɛ 'man mɪn nyan ngɔvan*

mɪn di fɛ wɔ wɔ nyunnun.

²⁹ “Anianman-mɔ, mɪn 'ba han belemgbɪn Da-
 vidi anwɔn ejɔle kɔn mɪn kele ɛmɔ yuein. Ejɔle sɔ'n
 y'ɔ le ke Davidi a wu, b'a sie yɪ. ɛnɛ nɔn ɛnɛ yɪ sɛka'n
 tɛ wɔ yɛ afian ɛwa. ³⁰ Nan anɪn Davidi ti Nyanmɪan
 kpɔmanfvɛ. ɔ sɪ ke Nyanmɪan a bɔ yɪ anɔhɔba ɔ'a
 han ndâ ɔ'a tv sv ke ɔ 'man yɪ mma'n-mɔ anun kɔn
 tanlan belemgbɪn bia nɪn asv. ³¹ Davidi lili mɔva
 ɔ nwunlɪn Izalayɛ Belemgbɪn Ngɔandefvɛ'n m'ɔ ti
 *Kilisi nɪn ewuetinnge'n, nán ɔ'a han yɪ nɔvɔn ejɔle
 ke:

B'a nyaci man yɪ maan ɔ'a nga man ɛbɔlɔ,

ɛsɛ yɪ nɔvɔnnaan nɪn a mgbɔlɔ man sɛka nɪn anun.

³² “Zozi anwɔn ejɔle yê anɪn Davidi lɛ kan ɔ. Yê mɔ
 ye gua ɛwa'n, yê kɔvalaa ye di adanzɛ ke Nyanmɪan
 a man Zozi fi ewue nun a tinnge. ³³ Nyanmɪan a
 sie Zozi yɪ fama sv. Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n
 mɔ Sɪɛ'n falɪ bɔlɪ anɔhɔba'n, ɔ'a fa ɔ a wula Zozi asa
 nun. Zozi a hye a man yɛ. Wawɛ sɔ'n yê ɛmɔ a ti yɪ
 ngan mɔ ɛmɔ nwun yɪ kɪkaala nɪn ɔ.

34 “Nán ke Davidi muonun fɔli hɔli nyanmiansu
ɔ, nan yí nwan:

*Yé Mɪn Nyanmian a han a hele mɪn Mɪn ke:
Tanlan mɪn sa fama sv*

35 *maan nvá wɔ mgbɔfɔe'n-mɔ n zíe wɔ ja abɔ
ke bia mɔ belemgbin sesie yí ja sv ɔ.*

36 “Izalaye amma'n-mɔ kwalaa nwún yí yuein ke,
Zoji sɔ'n mɔ emɔ bɔbɔli yí kɔbwa nɪn asu'n, yí
yé Nyanmian a sie yí Mɪnlan nɔn Kilisi, Izalaye
Belemgbin Ngbandefɔe nɪn ɔ!”

37 Mɔ Pɪeli anwan tɔli'n, ejɔle'n m'ɔ hanlɪn'n wɔbɔli
bé kpa. Be kɔ bisa Pɪeli nɔn mmɔfɔe ehɪnlɪn-mɔ ke:
“Anianman-mɔ, atɪn benin yê ye fá sv ɔ?”

38 Pɪeli kɔ bua bé ke: “Emɔ nún bé nwɔn be káci bé
abalabɔ'n. Emɔ nunhan kɔn biala maan be sɔnɪn
yí wɔ Zoji Kilisi dunman nɪn, nán emɔ a nyan ete
face. Ebele nɪn anɪn yê emɔ kɔsv 'ba nyan Wawe
Nwannzan-nwannzan'n m'ɔ tɪ Nyanmian acedie
nɪn ɔ. 39 ɔ sanlɪn ke, anɔhɔba sɔ'n mɔ Nyanmian
bɔli'n, ɔ tɪ emɔ die, ɔ tɪ emɔ amma'n-mɔ die. Ese bé
kwalaa mɔ be wɔ mva mɔ yé Mɪn Nyanmian 'ba fele
bé yí nwɔn'n, ɔ tɪ bé kɔsv bé die bie.”

40 M'ɔ yɔli sɔ'n, Pɪeli hanlɪn ejɔle mmiekun-mɔ
dɔɔn ɔ heleli bé, ɔ man be nwunlɪn yí ke Zoji anwɔn
ejɔle'n tɪ ananhɔle, ese ɔ wowulali bé anwɔnsele. Yí
nwan: “Ajulisɔ menian ehɪ-mɔ mɔ b'a sɪn atɪn ete
nɪn asu'n, emɔ nɔn bé kpáci nán emɔ a nyan bé ti!”

41 Mɔ Pɪeli hanlɪn sɔ yueli'n, bé dɔɔn be leli yí nwan
ejɔle'n be lili maan be sɔnɪnlɪn bé. Cian sɔ'n, menian
kɔ yɔ akpu nsan kɔ a kɔ gua bé mɔ b'a le Zoji b'a li
daba nɪn asu.

Alimva asɔnɪn nɪn asitanlan'n

42 Ɔ fi ebele, temun biala, be yia be tie ejole'n mo mmofue'n-mo kan kele be'n kpa. Be tanlan wo anianman nun be di ye Min alie'n, ese be yo asonun. 43 Anun menian'n-mo anun kun biala man Nyanmian anyunzo, o sanlin ke anun mmofue'n-mo le yo asinbenwon ninngem-mo don kpa. 44 Be kwalaa mo be leli Zozi be lili nun anvan se be nwon, be ninngem'n-mo kwalaa wo lika kun. 45 Be tonun be anwondie'n-mo. Esika mo be ko nyan yi nun'n, be nian svanlan kun like mo o'a hian yi nwon'n ye be ce esika so nun o. 46 Cian biala, be yia Nyanmian awulo nun anun. Be yia be awulo'n-mo anun be le fe elie ye be didi o, be ndu man be nwon. 47 Be yi Nyanmian aye. Menian'n-mo kwalaa kulo be ejole. Cian daa, ye Min con be mo b'a nyan be ti'n o ba gua be mo b'a li moa b'a le Zozi b'a li nun aso.

3

Ke o kpirlin yoli mo bubuluwafue kun anwon sali'n

1 Ehi, elahun kun, eyua doe nshan, mo doe'n mo Zufu'n-mo fa yo asonun'n juli'n, anin Pielin non Zvan, be le ko Nyanmian awulo elo be 'ko a yo asonun. 2 Awulo nun anvan'n mo be fele yi "Anvan Kanlanman" nun anwon ebele, belenzua bubuluwafue kun ti ebele. Belenzua so'n, be 'wo yi a, anin o'a bubu. Cian biala, be fa yi be ba sie yi ebele, maan o sesele be mo be le ko a wolo Nyanmian awulo nun anun nun esika. 3 Mo nwunlin ke Pielin non Zvan le ba wolo awulo nun anun'n, o ko sele be esika. 4 Pielin non Zvan be ko nian bian'n siin, nan Pielin a se yi ke: "Nian ye!" 5 Bian'n ko nian be, afi o jonlin ke Pielin non Zvan 'ba man yi esika.

⁶ Ehi a, Pielɩ kɔ han kɔ hele yí ke: “N ne esika fíí. Nan nunhan mɔ n ne yí'n, mún 'fa mún man wó. Yí ti, Zozi Kilisi m'ɔ fi Nazaretɩ'n dunman nun, jasɔ nanndɩ!”

⁷ Mɔ Pielɩ hanlɩn sɔ yuelɩ'n, ɔ kɔ sɔ bian nún asa fama nún anun ɔ kɔ jasɔ yí. Ebele ala, bian nún aja'n-mɔ kɔ yɔ kpa. ⁸ ɔ kɔ jasɔ ɔ kɔ nanndɩ. ɔ nɔn Pielɩ nɔn Zɔvan be kɔ wɔlɔ awulo nún anun, anún ɔ le nanndɩ ɔ le kukulu ɔ yɩ Nyanmian ayɛ. ⁹ Menian'n-mɔ kwalaa kɔ nwun yí ke ɔ le nanndɩ ɔ yɩ Nyanmian ayɛ. ¹⁰ Mele mɔ menian'n-mɔ nwunlin ke bian'n m'ɔ tanlan Anwan Kanlanman nún anwɔn ebele ɔ sesele esika'n, ejɔle'n kɔ sin bé nwɔn be kɔ sulo Nyanmian wɔ like mɔ mmɔfɔe'n-mɔ a yɔ a man bian nún anwɔn.

¹¹ Kemɔ bian sɔ'n mgbɔci man Pielɩ nɔn Zɔvan'n, ejɔle'n kɔ sin menian'n-mɔ anwɔn. Bé kwalaa be kɔ tu woo be kɔ hɔ bé nwɔn elɔ lika'n mɔ be fele yí “Salomɔn Abalada” nún anun. ¹² Mɔ Pielɩ nwunlin yí sɔ'n, yí nwan: “Izalaye amma, nzuke ati yê bian ehi anwɔnnza'n sin emɔ anwɔn ɔ? Nzuke ati yê emɔ le nenian yé sɔa ɔ? Emɔ jɔnlɩn ke yé muonun yé tunmɩn anaan Nyanmian esúe kpa mɔ ye sɔ tala emɔ'n y'ɔ man bian ehi anwɔn a sa ɔ? ¹³ Abalahamɔn, Izaki nɔn Zɔvakɔbɔ Nyanmian'n, yé nan-mɔ Nyanmian'n yê ɔ'a wula yí akɔa Zozi anun-minnyanmɔn ɔ. Emɔ muonun yɩlɩ Zozi be manlɩn mân nún asɔ mgbain'n-mɔ. Pilatɩ m'ɔ kulo ke ahan ɔ yaci Zozi nun'n, emɔ hanlɩn wɔ Pilatɩ anyunnun ebele ke emɔ mmianlɩn man Zozi anwɔn. ¹⁴ Zozi m'ɔ ti sɔanlan nwannzan-nwannzan, mɔ ese ɔ ti seseɔfɔe'n, emɔ a yɩ yí a tɔ. Emɔ a sele Pilatɩ ke ɔ yáci kodiawu'n lɩlɩ nun maan ɔ nyán yí ti. ¹⁵ Sakpa, emɔ a man b'a hun Munlian'n m'ɔ man nguan'n. Nan

Nyanmian kɔsɔ a man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinnge, yé kwalaa ye di yí nwɔn adanzie. ¹⁶ Tunmin'n m'ɔ wɔ Zozi dunman nun anun'n, ɔ nɔn dedi'n mɔ ye le yí wɔ dunman sɔ nun anun'n, y'ɔ man sɔanlan ehi m'ɔ jin emɔ anyunnun ewa, mɔ emɔ si yí nun a nyan anwɔnsele ɔ. Yí ti, dedi'n mɔ ye le yí wɔ Zozi dunman nun anun'n, y'ɔ man bian ehi mɔ emɔ nwun yí ewa nun a ti akpɔle bɔkɔɔ ɔ.

¹⁷ “Nan sian die, anianman-mɔ, emɔ nɔn emɔ mgbain'n-mɔ like mɔ b'a yɔ Zozi'n, min si ke emɔ nzi man, yí ti y'ɔ man emɔ a yɔ ɔ. ¹⁸ Nyanmian manlin atin ke Kilisi'n, Izalaye Belemgbin Ngɔandefɔe'n, nwún amanninhunlun maan ejɔle m'ɔ manlin yí mgbɔmanfɔe'n-mɔ kwalaaatin hanlin yí daba'n, ejɔle sɔ'n kpín sɔ. ¹⁹ Yí ti, emɔ nún bé nwɔn wɔ Nyanmian anyunnun, be káci bé abalabɔ'n, nán Nyanmian a yaci emɔ anwɔn sa ɔ'a hye emɔ. ²⁰ Se emɔ yɔ yí sɔ a, yé Min 'ba man emɔ nyan albaciɔie. Eɛe *Kilisi'n, Izalaye Belemgbin Ngɔandefɔe m'ɔ lili mɔa ɔ yili yí ke ɔ 'fa man emɔ'n, ɔ 'man ɔ ba. Kilisi sɔ'n y'ɔ le Zozi.

²¹ “Nan kúkaala die, ɔ di ke Zozi tanlan nyanmiansɔ elɔ. ɔ 'tanlan elɔ dede ninng'e'n-mɔ kwalaaatin kaci biekun. ɔ sanlin ke ejɔle sɔ'n, Nyanmian manlin yí anwɔntie mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlin yí daba daba. ²² E 'nwun ejɔle mɔ Moyizi hanlin'n: *Yé Min m'ɔ ti emɔ Nyanmian'n, ɔ 'ba man be wɔ kpɔmanfɔe kɔn ke min emɔ afian ewa. Yí kwalaa m'ɔ kɔ han kɔ hele emɔ'n, emɔ tíe yí.* ²³ *Sɔanlan biala mɔ ɔ'a ndie man kpɔmanfɔe sɔ'n, be 'kun yí be yi yí fi Nyanmian menian'n-mɔ anun.*

²⁴ “ɔ fi Nyanmian kpɔmanfɔe Samie mele sɔ, mgbɔmanfɔe'n-mɔ mɔ be tɔtɔa yí'n mele sɔ, ene edua'n mɔ ye wɔ nun'n, mgbɔmanfɔe sɔ'n-mɔ

kvalaa hanlɪn yɪ nwɔn ɛjɔlɛ. ²⁵ Anɔhuba'n mɔ Nyanmian nanndɪlɪ mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ asɔ ɔ bɔlɪ'n, anɔhuba sɔ'n tɪ ɛmɔ dɪɛ. Nyɪhyɛ'n kɔsɔ m'ɔ nɔn ɛmɔ anan-mɔ hyɪhyɛlɪ'n, ɛmɔ wɔ nun bie. Afi, Nyanmian hanlɪn helelɪ Abalahamɔn kɛ: *ɔ nanndɪ wɔ sasɔ'n-mɔ asɔ, mɪn 'yeyila asɪɛ nɪn asɔ nvilie'n-mɔ kvalaa asɔ.* ²⁶ Ɛhɪka ati, ɛmɔ kpa ɛyɔlɛ dunman nun, Nyanmian lili mɔa ɔ yɪlɪ yɪ akɔa'n, ɔ sɔanlɪn yɪ kɛ ɔ bɔla a yeyila ɛmɔ sɔ, sɛ ɛmɔ anɔn kɔn biala fi yɪ nyɔlɛ ɛtɛ nɪn anɔn jasɔ a.”

4

Be nɔn Pɪɛlɪ nɔn Zɔan 'ba hɔ mgbain'n-mɔ aja sɔ

¹ Anɔn Pɪɛlɪ nɔn Zɔan anɔan tɛ wɔ sɔ bɛ lɛ kan ɛjɔlɛ bɛ kele bagua'n, ɛbɛlɛ ala Nyanmian *tɛɛyɪfɔɛ'n-mɔ, Nyanmian awulo nɔn asɔ nzalafɔ kpain'n, ɔ nɔn *Sadusɪfɔɛ'n-mɔ bɛ kɔ a. ² Mɔ bɛ tɪlɪ kɛ mmɔfɔɛ nnyuan'n lɛ kekele bagua'n ninngɛ, kɛ ewuetinngɛ wɔ ɛbɛlɛ, ɔ sanlɪn kɛ Zozi a wu a tinngɛ'n, ɛjɔlɛ nɔn a nyɔ man bɛ fɛ fɪɪ sɔa. ³ Bɛ kɔ hyɪ Pɪɛlɪ nɔn Zɔan bɛ kɔ gua bɛ fiadɪ. Kɛmɔ anɔn alɪɛ lɛ san'n, mmɔfɔɛ nnyuan'n kɔ la fiadɪ dede alɪɛ kɔ hɔn. ⁴ Ɛhɪ nɔn ɛhɪ a, bɛ dɔɔn mɔ bɛ tiɛlɪ ɛjɔlɛ'n mɔ Pɪɛlɪ nɔn Zɔan hanlɪn'n, bɛ lelɪ bɛ lili. Sɛ bɛ fa bɛ sɔ bɛ mɔ bɛ lili mɔa bɛ lelɪ Zozi bɛ lili nɔn asɔ a, bɛ kvalaa bɛ menian lɛ kɔ kɔ yɔ akpɪ nnun.

⁵ Alɪɛ hɔnɪn an, Zufɔ mgbain'n-mɔ, Izalayɛ mɔn nɔn asɔ mgbain'n-mɔ, bɛ nɔn *mala nɔn asɔ mgbain'n-mɔ, bɛ kɔ yia Zoluzalemɔn ɛbɛlɛ. ⁶ Anyia sɔ'n, bɛ mɔ bɛ tɪ yɪ bɔ bie'n y'ɔ lɛ tɛɛyɪfɔɛ kpain Hannɪn, Kayɪfɔ, Zɔan, Alegɪzanndɪlɪ nɔn tɛɛyɪfɔɛ kpain Hannɪn anwɔn amma'n-mɔ kvalaatin. ⁷ Bɛ man bɛ nɔn Pɪɛlɪ nɔn Zɔan kɔ a bɛ ja sɔ. Bɛ kɔ bisa bɛ

ke: “Ɔ nanndi tunmin benin anaan dunman benin asu yê emɔ a man sɔanlan ehi anwɔn a sa'n?”

⁸ Wawε Nwannzan-nwannzan'n kɔ li Pɪɛli anzin. Pɪɛli kɔ bua bé ke: “Mân mgbain, ⁹ ene be nun yé a a emɔ aja sɔ, ɔ sanlɔn ke, y'a yɔ bubuluwafɔe kɔn ye. Emɔ le bisa yé ke ye hán ke ɔ kpɔnlɔn yɔli mɔ sɔanlan sɔ nun anwɔn a sa'n. ¹⁰ Kemɔ afi emɔ kulo ke be bisa nun be ti yí bu'n, emɔ nwún yí ke, Zozi Kilisi m'ɔ fi Nazaletɔ mɔ emɔ a bubɔ yí kɔlɔwa nun asu, mɔ Nyanmian a man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinng'e'n, Zozi Kilisi sɔ'n dunman'n y'ɔ man sɔanlan ehi anwɔn a sa ɔ. ¹¹ Ehele Ejɔle'n le kan Zozi ejɔle yuein ke:

Ebve'n mɔ emɔ mɔ be le si sua nun a bu yí ke

ɔ ti man kpa mɔ emɔ juli tvli'n,

yí yê ɔ'a kaci ebve kpa

m'ɔ le sua nun anun nun ɔ!

¹² Zozi angɔnmɔn ala y'ɔ kɔala ke ɔ man sɔanlan nyan yí ti ɔ. Ɔ sanlɔn ke, eyuadi nun anun, se be yi Zozi Kilisi a, Nyanmian a ngele man yé sɔanlan ngacile fíi kɔn m'ɔ kɔala ke ɔ man ye nyan yé ti ɔ.”

¹³ Ke Pɪɛli nun Zɔan le si jujɔ'n, ɔ kɔ sin mgbain'n-mɔ anwɔn. Ɔ sanlɔn ke, be si ke Pɪɛli nun Zɔan, be kalata'n mɔ be si'n ngɔ man mɔa, ese anin be si Zozi sɔ daba. ¹⁴ Nan kemɔ be nwunlin ke bubuluwafɔe nun anwɔn a sa, ɔ jin mmɔfɔe nnyuan nun anwɔn ebele'n, be ngɔ nyan man ejɔle be ngɔ bua mmɔfɔe nnyuan'n-mɔ. ¹⁵ Ehi a, mgbain'n-mɔ kɔ man bé atin ke be fi sua'n mɔ be di ejɔle nun'n be fite. Mgbain'n-mɔ kɔ su akpɔlɔwa bé afian elɔ. ¹⁶ Bé nwan: “Menian ehi-mɔ, nzu like diε yê ye yó bé ɔ? Afi, Zoluzalemɔn amma'n-mɔ kɔalaatin a nwun yí yuein ke like mɔ mmɔfɔe sɔ'n-mɔ a yɔ'n, ɔ ti asinbenwɔn like kpili kpa. Ɔ man ye ngɔala ye nzu

man yí nwòn akpólúwa. ¹⁷ Nan ké ɔ kɔ yɔ nán ejòlè sò nún a ndúndún man ɔ'a ngò man m̀v̀a'n, b̀e m̀án ỳe tótua b̀é k̀e, s̀e b̀e b̀ò Zozi dunman'n biekun b̀e kele s̀vanlan biala a, ỳé ǹv̀n b̀é le ỳí.”

¹⁸ M̀ò b̀e hanlín s̀ò yueli'n, b̀e k̀ò f̀elè P̀ielì ǹv̀n Z̀van, b̀e k̀ò totua b̀é k̀e nán b̀e kekele menian'n-m̀ò ninng̀e, e s̀e nán b̀e kan Zozi ejòlè b̀e kele b̀é f̀í k̀ún. ¹⁹ M̀ò m̀gbain'n-m̀ò aǹv̀an t̀òlì'n, P̀ielì ǹv̀n Z̀van k̀ò bisa b̀é k̀e: “Èm̀ò t̀ítì b̀e nían, Nyanm̀ian anyunnun, as̀v̀ ɔ tì s̀e s̀e k̀e ỳe bú èm̀ò ɔ t̀ála Nyanm̀ian ɔ? ²⁰ Nan ỳé diè, ejòlè m̀ò y'a tì, m̀ò ỳé nyin a nwun ỳí'n, ỳe ng̀v̀ala ỳe mmuan man ỳé ǹv̀an nún as̀v̀.”

²¹ M̀gbain'n-m̀ò k̀ò totua b̀é k̀e s̀e b̀e b̀ò Zozi s̀ò'n dunman biekun an, b̀e ǹv̀n b̀é le ỳí. M̀ò b̀e hanlín s̀ò yueli'n, b̀e k̀ò yaci P̀ielì ǹv̀n Z̀van nún maan b̀e k̀ò h̀ò. Ɔ sanlín k̀e, m̀gbain'n-m̀ò a nnwun man ejòlè kp̀òlè m̀ò b̀e 'jinlan s̀v̀ b̀e pinnin mm̀òf̀v̀e'n-m̀ò ɔ. Afì, asinb̀enẁv̀n like'n m̀ò mm̀òf̀v̀e'n-m̀ò ỳòlì'n dunman nún, anin menian'n-m̀ò k̀valaa le ỳì Nyanm̀ian aỳe. ²² Bubuluwaf̀v̀e'n m̀ò ỳí nwòn salì asinb̀enẁv̀n nun'n, ɔ tì s̀vanlan m̀ò anin ɔ'a li af̀v̀e abulanan ǹv̀n ỳí nzin.

Zozi menian'n-m̀ò 'ba ỳò as̀v̀nún

²³ P̀ielì ǹv̀n Z̀van h̀òlì t̀v̀lì b̀é manng̀v̀n'n-m̀ò, m̀elè m̀ò m̀gbain'n-m̀ò yacilì b̀é nun'n. Ejòlè m̀ò m̀gbain'n-m̀ò hanlín helelì b̀é'n, b̀e k̀ò s̀v̀s̀ò s̀v̀ b̀e k̀ò han b̀e k̀ò hele èh̀v̀lín-m̀ò. ²⁴ M̀ò Zozi menian èh̀v̀lín-m̀ò t̀lì ejòlè s̀ò'n, b̀é k̀valaa b̀é b̀v̀ k̀ò ỳò k̀v̀n. B̀e k̀ò ỳò as̀v̀nún, b̀é nwan: “Ỳé M̀in, ẁó ỳé è b̀òlì anwunno ǹv̀n as̀ì ɔ, ɔ ǹv̀n asue jenvie'n ǹv̀n nun ninng̀e'n-m̀ò k̀valaatin ɔ. ²⁵ Ẁó ỳé è falì Wawè

Nwannzan-nwannzan nun ε wulalı yé nan *Davidi
anun ɔ. Ɔ manlın Davidi hanlın ke:

Nzuke ati yê mân mân'n-mə

fa Nyanmian anwɔn εkpɔ mgban ɔ?

Nzuke ati yê menian'n-mə

jasɔ Nyanmian akəmın anun ɔ?

²⁶ *Asiε nın asɔ mmelemgbin'n-mə*

nɔn mgbain'n-mə abɔ a yɔ kɔn,

bε le kɔ a tɔa yé Mın

*nɔn yí *Kilisi'n bε kɔn εlɔε.*

²⁷ “Ɔ ti ananhɔle ke kulo εhi asɔ, belemgbin Elɔdi,
kɔnmanna Pɔnsɔ Pilati, Zufu nɔn bé mə bε ti man
Zufu'n, bé kwalaa bε hɔli wɔ anwɔntiε akɔa Zozi m'ɔ
a yi yí ke Belemgbin Ngɔandefɔε nın ati ahuan.

²⁸ Ngele'n mə ε si ɔ nɔn tunmin'n mə ε le yí'n, εjɔle
mə ε lili mɔa ε jɔnlɔnlɔn yí nwɔn ε sieli daba'n, b'a
yɔ maan yí kwalaa a kpın sɔ. ²⁹ Sian diε, yé Mın,

nıan yé ti efua mə b'a fua'n, nán man wɔ ngɔa'n-
mə anwɔnselε kpa maan bε hán wɔ nɔan εjɔle'n.

³⁰ Fa wɔ sa sie nwuluwafɔε'n-mə asɔ maan bé nwɔn
sá, yɔ asinbenwɔn ninngε maan bε nwún yí wɔ wɔ
anwɔntiε akɔa Zozi dunman nın anun.”

³¹ Mə bε yueli asɔnɔn'n yɔ'n, lika mə bε
yiali'n, εbele asiε'n kɔ kpusu. Wawe Nwannzan-
nwannzan'n kɔ jinlan bé kwalaa bé nzin kpa bɔkɔɔ.
Bε kɔ nyan anwɔnselε bε kɔ han Nyanmian Anɔan
Ejɔle'n.

Anɔannze

³² Bé kwalaa mə bε leli Zozi bε lili nın anɔan sε bé
nwɔn kpa, bé ahɔnlɔn'n ti kɔn, bé ajɔnlɔn'n ti kɔn.
Bie njasɔ man ɔ ngan man ke like m'ɔ le yí'n ti yí
ngɔnmın yí diε. Nan bé afian, sɔanlan kɔn like m'ɔ
le yí'n ti bé kwalaa bé diε. ³³ Anın mmɔfɔε'n-mə le

tunmin kpili kpa be kan ye Mun Zozi ewuetinngwe nun anwon ejole. Nyanmian kusv ko yeyila be sv kpa. ³⁴ Be nun bie fi mmian man like anwon. Afi, be kvalaa mo be le ebo anaan sua'n, be tonun yi be fa yi esika'n ³⁵ be wula mmofve'n-mo asa nun. Be nian like mo suanlan kun a mian yi nwon'n ye be ce esika nun o.

³⁶ Nunhan kun, be fele yi Zozefv, o ti *Levifve. Mmofve'n-mo tonlin yi dunman Baanabasi. Baanabasi'n yi bu yo le ke "Suanlan mo wowula anwonsele". Be wuli yi Sipulv man nun. ³⁷ Anin o le yi ebo kun. O ko tonun yi, o ko fa yi esika'n ko bele mmofve'n-mo.

5

Ananiası non Safila

¹ Anin bian kun wo ebele, be fele yi Ananiası. Yi yi'n li Safila. Ananiası non yi yi be non ko se be nwon, o ko tonun be asie'n. ² O tonulin yi a, o non yi yi be bu ko yo kun. Be ko bu esika nun anun. Ananiası ko fa yi ebue ko ho ko wula mmofve'n-mo asa nun. ³ Mo Pielı nwunlin esika'n, o ko bisa Ananiası ke: "Ananiası, asie'n mo a tonun yi nun esika'n, nzuke ati ye a yaci *Satan maan o'a laka wo a ti bie a sie awulo, mo e le ba li ato e kele Wawe Nwannzan-nwannzan nun o? ⁴ Asie'n ti wo die, b'a mmian man wo ke e tonun yi. Se a tonun yi kusv a, yi esika'n ti wo die. Nan afi benin ati ye e man ajunlin sva ba wo ti anun o? Nan kulo menian ye a li ato a hele be o, nan Nyanmian muonun ye a li ato a hele yi o."

⁵ Pielı hanlin so ala, kpaaa, Ananiası ko kpe ko fin, o ko ha ebele o ko wu. Be kvalaa mo be tili ejole so'n,

esulo kɔ han bɛ. ⁶ Mgbafɛlɛ'n-mɔ kɔ a kɔ fufɔ fuin nɪn anwɔn, bɛ kɔ fa yɪ kɔ hɔ kɔ sie yɪ.

⁷ Kɔ yɔ dɔhyɔɔli nsan kɔ sɪn, Safila kɔ a, ɔ'a ndɪ man kɛ yɪ hun a wu ɔ. ⁸ Pɪɛli kɔ fɛɛ yɪ kɔ bisa yɪ kɛ: “Safila, asu gua sva yê emɔ tɔnɪnlɪn emɔ asɪɛ nɪn ɔ?”

Safila kɔ bua Pɪɛli kɛ: “Yuo, gua sva yê yɛ tɔnɪnlɪn asɪɛ nɪn ɔ.”

⁹ Ehi a, Pɪɛli kɔ bisa yɪ kɛ: “Ɔ yɔ sɛ mɔ ε nɔn wɔ́ hun, emɔ abv a yɔ kɔn bɛ lɛ sa yé Mɪn Wawɛ'n bɛ nɪan ɔ? Nɪan, bɛ mɔ bɛ hɔli siɛli wɔ́ hun'n, b'a ju anɔan nɪn ɛbɛɛ. Wɔ́ kɔsɔ wɔ́, bɛ nɔn wɔ́ 'ba hɔ bie.”

¹⁰ Ɛbɛɛ ala, Safila kɔ kpɛ kɔ fin Pɪɛli aja abv ɛbɛɛ ɔ kɔ wu. Mgbafɛlɛ'n-mɔ 'ba ju a, anɪn Safila a wu. Bɛ kɔ fa yɪ kɔ hɔ kɔ sie yɪ yɪ hun anwɔn ɛbɛɛ. ¹¹ Asɔnɪn mma'n-mɔ kwalaa nɔn bɛ kwalaa mɔ bɛ tɪli ɛjɔɛ sɔ'n, bɛ kɔ sulo Nyanmɪan kpa.

Asinbenwɔn ninngɛ'n-mɔ

¹² Anɪn mmɔfɔɛ'n-mɔ lɛ yɔ asinbenwɔn ninngɛ dɔɔn kpa bagua nɪn afian. Bɛ kwalaa mɔ bɛ de Zozi bɛ di'n, bɛ kwalaa bɛ yia Salomɔn abalanda nɪn anɪn Nyanmɪan awulo ɛbɛɛ. ¹³ Svanlan fɪí ngulo man kɛ ɔ fa yɪ nɔwɔn ɔ bɔ Zozi menian'n-mɔ. Nan kɔsɔ bɛ kwalaa bɛ kulo Zozi menian'n-mɔ ɛjɔɛ kpa.

¹⁴ Mmelenzua nɔn mmalasua dɔɔn kpa kɔ lɛ yé Mɪn bɛ kɔ li, bɛ kɔ bɔka daba diɛ'n-mɔ asu. ¹⁵ Bɛ fa nwuluwafɔɛ'n-mɔ bɛ fite gua nɪn asu, bɛ lila mgbasv ɔ nɔn ɛkpan sv. Yɪ diɛ, anɪn Pɪɛli 'sɪn an, yɪ wawɛ'n sɪn bɛ nɪn bie asu. ¹⁶ Menian dɔɔn kpa fi kulo kulo'n-mɔ mɔ bɛ mantan mantan Zoluzalemɔn nɪn asu bɛ ba. Bɛ 'ba a, bɛ nɔn nwuluwafɔɛ'n-mɔ nɔn bɛ mɔ wawɛ ɛtɛ'n-mɔ lɛ kele bɛ yalɛ'n yê bɛ ba ɔ. Bɛ kwalaa bɛ nɔwɔn kɔ sa.

Bε 'ba hyi mmɔfue'n-mɔ bε keke bε yale

17 Ehi a, *teeyifue kpain'n nun *Sadusifue'n-mɔ m'ɔ nun bε y'ɔ di fâ'n, bε kwalaa bε kɔ fa mmɔfue'n-mɔ anwɔn ekpɔ kpa. 18 Bε kɔ hyi mmɔfue'n-mɔ bε kɔ gua bε fiadi. 19 Nan mɔ alie sanlin'n, nyanmiansu bɔfue kɔn kɔ a kɔ tike tike fiadi sua nun anwan'n-mɔ. ɔ kɔ man mmɔfue'n-mɔ kɔ fite, ɔ kɔ han kɔ hele bε ke: 20 “Emɔ hó Nyanmian awulo nun anun, emɔ hán ngwan fɔfɔle nun anwɔn ejɔle bε héle menian'n-mɔ.”

21 Mmɔfue'n-mɔ kɔ le ejɔle sɔ'n kɔ tɔ nun. Ngelemɔ tutun kpa, bε kɔ hɔ menian'n-mɔ like ehehele Nyanmian awulo elɔ. Teeyifue kpain'n nun yí sasv'n-mɔ kɔ a, bε kɔ yia Izalaye mân nun asu mgbain'n-mɔ ɔ nun bε mɔ bε di ejɔle'n. Bε kɔ yi menian ke bε hó fiadi sua nun anun elɔ nán bε nun mmɔfue'n-mɔ bála. 22 Nzalafu sɔ'n-mɔ hɔli juli fiadi sua nun anun elɔ a, bε ngɔ nwun man mmɔfue'n-mɔ. Bε kɔ sa bε kɔ a kɔ tɔ mgbain'n-mɔ. 23 Bé nwan: “Yε 'kɔ a ju a, anin fiadi sua nun anwan'n nyin kanlanman kpa. Bé mɔ bε sisa fiadi sua'n kɔsu jijin bε busu ebele anwan nun anun. Nan mele mɔ ye tikeli tikeli anwan'n-mɔ'n, y'a nnwun man swanlan fí sua nun anun.”

24 Mɔ nzalafu kpain'n m'ɔ nian Nyanmian awulo nun asu nun teeyifue mgbain'n-mɔ tili ejɔle sɔ'n, ɔ kɔ sin bε nwɔn. Bε kɔ bisa bisa bε nwɔn ke: “Enwannyan'n mɔ mmɔfue'n-mɔ a nwannyan'n, asu ejɔle ngɔ a man yí nzin ɔ?”

25 Kaan ce, swanlan kɔn kɔ a kɔ tɔ bε. Yí nwan: “Emɔ nían, menian'n-mɔ mɔ emɔ guali bε fiadi'n, bε gua Nyanmian awulo elɔ, bε le kekele menian'n-mɔ ninnge.”

26 Mɔ nzalafu kpain'n tili ke mmɔfue'n-mɔ wɔ Nyanmian awulo elɔ'n, ɔ nun yɔ nzalafu'n-mɔ be kɔ hɔ kɔ hyɛ bé be nun bé kɔ a. Nan kɔsɔ, nzalafue'n-mɔ a ngele man mmɔfue'n-mɔ ahɔlɔwa. Afi, be sulo ke bagua'n kɔ tutu bé ebue. 27 Mɔ be nun bé wali juli mgbain'n-mɔ aja su'n, teeyifue kpain'n kɔ bisa bé ke: 28 “Y'a ndotua man emɔ ke nán man emɔ kekele menian'n-mɔ ninnye kún wɔ Zozi dunman nun ɔ? Emɔ le dunman sɔ'n b'a hehele Zoluzalemɔn kulo bɔndun'n like. Emɔ kulo ke yɔ ewue'n m'ɔ wuli'n, yɔ jɔwɔle ka yé su!”

29 Mɔ teeyifue kpain'n hanlin sɔ'n, Pɛli nun mmɔfue'n-mɔ kɔ bua bé ke: “Ɔ se ke ye bú Nyanmian ye tála kulo menian'n-mɔ. 30 Zozi sɔ'n mɔ emɔ bɔbɔli yɔ kɔlɔwa nun asu be hunlin yɔ'n, ye nan-mɔ Nyanmian nun a man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinnye. 31 Yɔ yê Nyanmian a fa yɔ a sie yɔ fama su ke Belemgbin Nguandefue, mɔ ɔ 'man Izalayɛ kaci yɔ abalabɔ'n ɔ nyan ete face ɔ. 32 Ye nun Wawe Nwanzan-nwanzan'n mɔ Nyanmian a fa a man bé mɔ be bu yɔ'n, ye di ejɔle sɔ'n-mɔ anwɔn adanzɛ.”

33 Mɔ mgbain'n-mɔ tili ejɔle sɔ'n, be kɔ fe mmɔfue'n-mɔ anwɔn eya kpa. Bé nwan be 'man be kun bé. 34 Anɔn Falisifue kɔn wɔ bé nun. Be fele bian sɔ'n Gamaliɛ. Ɔ ti mala nun asu kpain'n kɔn. Menian'n-mɔ kwalaa fele yɔ. Ɔ kɔ jasɔ kɔ jinlan mgbain'n-mɔ afian, ɔ kɔ han kɔ hele bé ke be mán mmɔfue'n-mɔ fite kaan. 35 Mɔ be manlin mmɔfue'n-mɔ fiteli'n, Gamaliɛ kɔ han kɔ hele mgbain'n-mɔ ke: “Izalayɛ amma, emɔ nían bé nwɔn kpa wɔ like mɔ emɔ kulo ke be yɔ menian ehi-mɔ nun anwɔn. 36 Ɔ sanlin ke, Tedaɔ fiteli, ɔ hyeli man biala. Tedaɔ buli yɔ nwɔn ke ɔ ti sɔanlan kpili. Menian eya nwan

kɔ si yí sv. Mɔ bɛ hunlin yí'n, menian ɛya nnan'n bɔli asanndiɛ, bé eku'n tɔli asi. ³⁷ Bɛ yi Tedaɔi a, Zudaɔi m'ɔ fi Galile mân nun'n kusv fiteli yí die temvɔn mɔ bɛ 'ka menian'n-mɔ'n. Menian sili yí sv. Mɔ bɛ hunlin yí'n, bé mɔ anɔn bɛ si yí sv'n kvalaa bɔli asanndiɛ. ³⁸ Yí ti, kikaala die, mɔn kan mɔn kele emɔ ke emɔ yáci menian sɔ'n-mɔ koun, nán bɛ tɛ bé sv fíi kún. ɔ sanlɔn kɛ junman'n mɔ bɛ lɛ di'n, sɛ ɔ fi man Nyanmɔian elɔ a, ɔ 'tɔ asi. ³⁹ Nan sɛ junman'n mɔ bɛ lɛ di yí ebele'n fi Nyanmɔian elɔ sakpa a, emɔ ngɔ hvala man yí sɛci. Yí ti, emɔ nían bé nɔvɔn kpa nán emɔ nɔn Nyanmɔian b'a ngvɔn man ngondin!"

⁴⁰ Mɔ Gamaliɛ hanlɔn sɔ yueli'n, mgbain'n-mɔ kɔ fa atɔn'n mɔ ɔ'a hele bé nɔn asv. Bɛ kɔ fele mmɔfɔvɛ'n-mɔ, bɛ kɔ man bɛ kɔ fin bé mgbele ɛsɛ bɛ kɔ totua bé kɛ nán bɛ bɔ Zozi dunman'n fíi kɔn asannan nán b'a yaci bé nun.

⁴¹ Mmɔfɔvɛ'n-mɔ fi mgbain'n-mɔ anyunnun bɛ 'kɔ a, anɔn b'a li fɛ kpa kɛ Zozi dunman nun, menian'n-mɔ a hele bé yalɛ ɔ. ⁴² M'ɔ yɔli sɔ'n, cɔan daa bɛ kekele menian'n-mɔ ninngɛ Nyanmɔian awulo nɔn anɔn ɔ nɔn awulo'n-mɔ anɔn, bɛ bɔ Zozi m'ɔ ti *Kilisi nɔn anɔvɔn ɛjɔlekpa'n.

6

Menian nsv'n mɔ bɛ 'bvka mmɔfɔvɛ'n-mɔ'n

¹ Temvɔn sɔ'n, anɔn Zozi menian'n-mɔ lɛ svɔn. Zufv'n-mɔ mɔ bɛ kan gelekɔ anɛ'n kɔ jvɔɔ Zufv'n-mɔ mɔ bɛ kan Ebele anɛ'n. ɔ sanlɔn kɛ, bɛ 'ce esika nɔn an, bɛ nnian man kunlannvɔvɛ mmalasua'n-mɔ mɔ bɛ kan gelekɔ anɛ'n lika. ² ɛhɔ a, mmɔfɔvɛ bulu nɔn nnyuan'n kɔ yia Zozi menian'n-mɔ kvalaatin,

be kɔ fa be kɔ tɔ bɛ nyunnun ke: “Ɔ ti man sɛsɛ ke ye yáci Nyanmian Anvan Ejɔle nin ehan ye nían alie nin ehye nun. ³ Yí ti, anianman-mɔ, emɔ nénian emɔ afian elɔ, be kpónnde menian nsu mɔ be bɔ bɛ dunman kpa, mɔ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n wɔ bɛ nun, mɔ esɛ be si ngɛle. Ye 'fa junman sɔ'n ye wula bɛ sa nun. ⁴ Yí die anin yé kusu ye nyan atin ye yɔ asɔnin esɛ ye kan Nyanmian Anvan Ejɔle'n.”

⁵ Mɔ mmɔfɔe'n-mɔ hanlɔn sɔ'n, bɛ kwalaa be kɔ le be kɔ tɔ nun. Ehi, be kɔ yi Etienu. Etienu ti sɔanlan m'ɔ le dedi kpa, esɛ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n wɔ yí nun. Be kɔ yi Filipu, Polokɔɔ, Ninkanɔɔ, Timɔn, Paamenasi non Ninkola. Ninkola sɔ'n fi kulo'n mɔ be fele yí Antɔsu nin asu. Daba, anin ɔ kɔ Zufu'n-mɔ asɔnin'n bie. ⁶ Mɔ be yɔli menian nsu sɔ'n-mɔ'n, be kɔ fa bɛ be kɔ hele mmɔfɔe'n-mɔ. Mmɔfɔe'n-mɔ kɔ fa bɛ sa be kɔ fua bɛ ti su be kɔ sele Nyanmian be kɔ man bɛ.

⁷ Anin Nyanmian Anvan Ejɔle'n le tele kɔ, Zoluzalemɔn ebele menian mɔ b'a fa bɛ nwɔn b'a man yé Mɔn Zozi'n kɔ sɔn kpa. Tɛeyɔfɔe dɔn kɔ le Zozi kɔ li.

Etienu ehye'n

⁸ Anin Etienu le yɔ asinbenwɔn ninnge mgbili kpa menian'n-mɔ afian. Ɔ sanlɔn ke Nyanmian tunmin'n non yí anwɔnsele'n wɔ yí nun. ⁹ Ehi a, Zufu mmie-mɔ, be kɔ asɔnin'n mɔ be fele yí “B'a kpe asue'n” be non Etienu kɔ sota nun. Zufu sɔ'n-mɔ fi Silenu non Alegizandili kulo nin asu, ɔ non Silisi non Azi mân nun. ¹⁰ Kemɔ be nian an, be ngɔala man Etienu, afi Wawɛ Nwanzan-nwanzan wɔ yí nun esɛ ɔ kan ejɔle'n ngɛle sɔ'n,

11 be kɔ bɔ menian kpa ke be tɔn yí esvan ke: “Etienu a han ejɔle ete a tia Moyizi nun Nyanmian. ɔ 'kan tia bé'n, ye ti yí bu.”

12 Be kɔ man bagua'n nun Zufu mgbain'n-mɔ nun *mala nun asu mgbain'n-mɔ kɔ jasv Etienu akɔmɔn anun. Be kɔ li Etienu nvu nun be kɔ hyi yí be nun yí kɔ hɔ mgbain'n-mɔ aja sv. 13 Mɔ be 'kɔ'n, adanziyua'n-mɔ wɔ bé nun. Bé nwan: “Svanlan ehi nyaci man Moyizi mala'n nun Nyanmian Awulo Nwannzan-nwannzan nun anwɔn ejɔle ete ehan fíi sva! 14 Y'a ti yí nwan nun ke Zozi m'ɔ fi Nazalet'i'n 'ba bubu Nyanmian awulo'n, ese ɔ 'kaci mala'n mɔ Moyizi falɔ manlɔn yé'n.”

15 Bé kɔalaa mɔ be gua ejɔle elie sua nun anun nun anyɔn kɔ ha Etienu anwɔn. ɔ sanlɔn ke yí nyɔn nun anun kacili ke nyanmiansv mmɔfɔe'n-mɔ dié'n.

7

1 Ehi a, *teeyɔfɔe kpain'n kɔ bisa Etienu ke: “Asu ejɔle'n mɔ be le kan'n ti ananhɔle ɔ?”

2 Etienu kɔ bua yí ke: “Mín nianman nun mín si-mɔ, emɔ tíe! Mɛle mɔ anɔn yé nan *Abalahamɔn wɔ Mezopotamin mân nun anun'n, asan-nan nán ɔ'a tu ɔ'a tanlan Halan'n, Anunmin-nyanmɔn Nyanmian'n yɔlɔ yí nwɔn ɔ helelɔ yí. 3 Nyanmian hanlɔn helelɔ yí ke: *Abalahamɔn, fi wɔ mân nun anun tu, jasv wɔ afilie nun abv anwɔn nán kɔ mân'n mɔ min 'ba hele wɔ nun anun.* 4 Mɔ Nyanmian hanlɔn sɔ'n, sakpa Abalahamɔn fi Kalide mân nun anun ɔ kɔ tu, ɔ kɔ a kɔ tanlan Halan. Halan ebele yê yí si wuli ɔ. Mɔ yí si wuli'n, Nyanmian man ɔ fi ebele ɔ kɔ tu, ɔ kɔ a kɔ tanlan mân ehi mɔ ene emɔ ti nun ewa nun anun. 5 Mân sɔ nun anun,

Nyanmian a mman man yí like, ɔ'a mman man yí asɛ bé ja kɔn mgban. Kɔsu Nyanmian bɔli yí anɔhuba ke ɔ 'fa mân sɔ'n man yí, ɔ non yí sasv'n-mɔ mɔ be le ba a yí nzin'n. Temvɔn mɔ ɔ 'kan ejɔle sɔ'n ɔ kele Abalahamvɔn'n, anɔn Abalahamvɔn wɔli man baa. ⁶ E 'nwun ejɔle biekun m'ɔ hanlɔn heleli Abalahamvɔn'n: *Wɔ́ sasv'n-mɔ mɔ be le ba a wɔ́ nzin'n, be 'ba ha mân fɔfɔle anun be kaci nganga. Be 'ba hele bé ahɔlvwa dede afɔve eya nnan.* ⁷ *Bé mɔ be kɔ fa bé be kɔ yɔ bé nganga'n, mín yê mɔn 'bua bé ndɛɛ ɔ. Mɔn yɔ yí sɔ yue a, be fi mân sɔ nɔn anun be 'tu be ba be sv mín ewa lika ehu anun.* ⁸ Mɔ Nyanmian hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ non Abalahamvɔn be kɔ li nyihye. Nyihye sɔ'n, yí nzɔle y'ɔ le mmian nun ekpɛ'n. Eɔika ati yê Abalahamvɔn wɔli yí wa belenzua Izaki m'ɔ lili elɛɔvɛ'n, ɔ kpeli yí mmian nun nɔn ɔ. Izaki kɔsu kɔ kpe Zvakɔbv diɛ'n. Zvakɔbv kɔsu kɔ kpe Izalaye nvilie bulu non nnyuan'n mgbain'n-mɔ diɛ'n.

⁹ “Mgbain sɔ'n-mɔ anun mmie-mɔ kɔ fa bé nianman Zozefv anwɔn ekpɔ. Be kɔ tɔnɔn yí. Be non yí kɔ hɔ Ezipiti mân nun ɔ kɔ kaci kanga. Nan kɔsu anɔn Nyanmian non yí san. ¹⁰ Nyanmian kɔ le yí fi yí amannɔnhunlun'n kɔlaatin anun. ɔ manlɔn yí ngele ɔ manlɔn Falavɔn m'ɔ tɔ Ezipiti mân nun asv belemgbin'n kɔ bu yí svanlan. Falavɔn kɔ fa Zozefv kɔ sie mân nun asv ɔ non yí awulo nun asv kpain. ¹¹ Eɔɔe kɔn kɔ kpɔn Ezipiti non Kanaân mân'n kɔlaatin anun. Yé nan-mɔ nwunlin yale kpa, afɔ anun be nnyan man like fíi be nni man.

¹² “Mɔ Zvakɔbv tɔli ke be nyan *bele Ezipiti mân nun'n, ɔ kɔ li mɔva ɔ kɔ svan yí mma'n-mɔ mɔ be tɔ yé nan nun elɔ kɔn. ¹³ Mɔ Zvakɔbv svanlɔn yí mma'n-mɔ Ezipiti mân nun m'ɔ tɔn yí kpe nnyuan'n,

Zozefu kɔ yi yí nwɔn kɔ hele yí nianman'n-mɔ. Falaɔn kɔ nwun lika mɔ Zozefu fi'n, ɔ kɔ nwun Zozefu anwɔn amma. ¹⁴ M'ɔ yɔli sɔ'n, Zozefu kɔ yi yí nianman'n-mɔ ke be hó fá bé si nɔn bé nwɔn amma'n-mɔ kɔvalaatin, maan be bála Ezipiti mân nun. Bé kɔvalaa, be ti menian abulasɔ ɔ nɔn nnun. ¹⁵ Zvakɔbɔ kɔ hɔ Ezipiti mân nun. Elɔ yê ɔ nɔn yé nan-mɔ be wuli ɔ. ¹⁶ Be nɔn bé fuin'n kɔ hɔ Sisemɔn. Be kɔ sie bé seka'n mɔ Abalahamɔn toli nɔn anun. Seka sɔ'n, Abalahamɔn toli yí Emɔɔ amma'n-mɔ asa nun Sisemɔn ebele.

¹⁷ “Kɛmɔ anɔn anɔhɔba'n mɔ Nyanmɔian bɔli Abalahamɔn'n tɛmɔn'n lɛ kpunngɛ'n, Izalayɛ amma'n-mɔ kɔ li ata be kɔ sɔn dɔn dɔn kpa Ezipiti mân nun anun elɔ. ¹⁸ ɔ wɔ ebele dede belemgbin fɔfɔle kɔ tanlan bia nɔn asɔ. Belemgbin sɔ'n, ɔ'a nzɔ man Zozefu. ¹⁹ ɔ kɔ laka yé nan-mɔ ɔ kɔ hele bé ahɔlɔwa. ɔ kɔ tinndin bé maan be kɔ hun bé mma ngangan'n-mɔ.

²⁰ “Mɛle sɔ nɔn anun yê be wɔli *Moyizɔ ɔ. Moyizɔ ti baa belenzua kanlanman kpa. Nyanmɔian kulo yí ejɔle. Yí si-mɔ falɔ yí fialɔ be titɔli yí dede sala nsan. ²¹ Mɔ afɔ be nɔn an be ngɔala man yí fa fia kɔn'n, be kɔ yi yí be kɔ fite. Falaɔn awa balasua'n kɔ nwun yí, ɔ kɔ fa yí ɔ kɔ titɔli yí ke yí muonun yí kunnun baa. ²² Be kɔ hehele Moyizɔ Ezipiti mân nun anun amanmuo'n kɔvalaatin. Moyizɔ kɔ kaci tunminfɔe sɔanlan ejɔle nun nɔn junman elie nun.

²³ “Mɔ Moyizɔ nyanlɔn afɔe abulanan'n, cɔan kɔn yí nwan ɔ 'kɔ a fua yí nianman Izalayɛ amma'n-mɔ anwɔn. ²⁴ ɔ 'nɔn an, anɔn Ezipiti sɔanlan kɔn lɛ kele Izalayɛ amma'n-mɔ anun kun yale. Moyizɔ kɔ le yí nianman nun ati alɔman ɔ kɔ hun Ezipiti

svanlan'n. ²⁵ Ǿ junlɪn kɛ anɪn yɪ nianman'n-mə 'ba tɪ ejɔlɛ nɪn abʊ kɛ, ɔ nanndɪ yɪ sʊ, Nyanmɪan 'ba le bɛ ti. Kanngʊ bɛ ngɔ tɪ man ejɔlɛ sɔ nɪn abʊ. ²⁶ Bɛ lalɪ alɪɛ hɪnlɪn, Moyizɪ 'kɔ a ju a, Izalayɛ amma'n-mə anɪn nnyuan lɛ kʊn ngondɪn. Ǿ kɔ tila bɛ. Yɪ nwan: 'Nán bɛ kʊn, nán ɛmɔ tɪ anianman.'

²⁷ “Mɔ Moyizɪ hanlɪn sɔ'n, nunhan'n m'ɔ lɛ bʊ yɪ manngʊn'n tua se Moyizɪ kɛ: *Nwan svanlan die y'ɔ falɪ wɔ sielɪ yɛ sʊ kpain anaan kɛ ɛ búá yɛ ndɛɛ ɔ?* ²⁸ *ɛ kulo kɛ ɛ kun mín kɛ anónman ɛ hunlin Ezipiti svanlan nɪn ɔ?*

²⁹ “Mɔ Moyizɪ tɪlɪ ejɔlɛ sɔ'n, ɔ kɔ nwanndɪ kɔ hɔ kɔ tanlan Madian mán nɪn. Elɔ, ɔ kɔ ja bala ɔ nɔn yɪ bɛ kɔ wɔ mma mmelenzua nnyuan.

³⁰ “Ehɪ anzin afʊɛ abulanan, Moyizɪ kɔ hɔ ɛwá nɪn Sinayi bʊka nɪn anwɔn ɛbeɛ. Nyanmɪan bɔfʊɛ'n kʊn kɔ yɪ yɪ nwɔn kɔ hele yɪ sɪn nɪn baka kʊn asʊ. ³¹ M'ɔ nwunlin like sɔ'n, ɔ kɔ sin yɪ nwɔn. Nan kemɔ anɪn ɔ lɛ kpunngɛ baka nɪn anwɔn ɔ nɪan like sɔ'n kpa'n, ɔ 'tie a anɪn yɛ Mɪn lɛ kan kɛ:

³² *N dɪ wɔ nan-mɔ Nyanmɪan, Abalahamɔn, Izakɪ nɔn Zvakɔbʊ Nyanmɪan.* Esulo kɔ han Moyizɪ, yɪ nwɔn kɔ wɔsʊ yɪ, afɪ ɔ ngulo man kɛ ɔ nɪan like sɔ'n kún.

³³ Ehɪ a, yɛ Mɪn kɔ han kɔ hele yɪ kɛ: *Moyizɪ, yiyɪ wɔ mgbabʊa'n, ɔ sanlɪn kɛ, lika'n mɔ ɛ jin'n tɪ nwannzan-nwannzan.* ³⁴ *M'an nwun yalɛ'n mɔ mín menian'n-mɔ lɛ di ɔ nɔn ɛkpɪnlɪan mɔ bɛ lɛ kpɪnlɪn wɔ Ezipiti mán nɪn anɪn elɔ'n. M'an ju asɪ mín 'ba le bɛ ti. Yɪ ti, bala maan n zʊán wɔ Ezipiti mán nɪn anɪn elɔ.*

³⁵ “Moyizɪ sɔ'n, Izalayɛ amma'n-mə yɪlɪ yɪ tɔlɪ. Bɛ nwan: *Nwan yɛ ɔ sielɪ wɔ yɛ sʊ kpain anaan kɛ ɛ búá yɛ ndɛɛ ɔ?* Yɪ dein yɛ Nyanmɪan svanlɪn yɪ bɛ nwɔn elɔ kɛ kpain nɔn defʊɛ ɔ. Nyanmɪan bɔfʊɛ'n

m'ɔ yɪlɪ yɪ nʋwɔn helelɪ yɪ baka nɪn asɔ'n kɔ suan yɪ.
³⁶ Moyizɪ yê ɔ yɪlɪ bé fɪ Ezipiti mân nɪn anun fitelɪ
 ɔ. Ɔ yɪlɪ asɪnbɛnʋwɔn ninngɛ nʋn atelɛ mân sɔ nɪn
 anun, jenvie kəkɔlɛ nɪn anʋan nʋn ɛwâ nɪn anun
 dede afvɛ abulanan.

³⁷ “Moyizɪ kʋnmgbɔ sɔ'n yê ɔ hanlɪn helelɪ Izalayɛ
 amma'n-mɔ kɛ: *Nyanmɪan 'ba sʋan kpɔmanfvɛ kʋn
 kɛ mɪn ɛmɔ anwɔn. Ɔ tɪ ɛmɔ afɪlie nɪn anun sʋanlan.*

³⁸ “Mɛlɛ mɔ Izalayɛ amma'n-mɔ yialɪ ɛwâ nɪn
 anun ɛlɔ'n, Moyizɪ yê anɪn ɔ dɪ yé nan-mɔ nʋn
 nyanmɪansɔ bɔfvɛ'n m'ɔ lɛ kan ɛjɔlɛ'n kele yɪ Sinayi
 bʋka nɪn asɔ nɪn asafɪan ɔ. Yɪ yê Nyanmɪan falɪ
 ngʋan ɛjɔlɛ'n wulalɪ yɪ sa nɪn kɛ ɔ fá mán yé ɔ.

³⁹ “Kʋsɔ yé nan-mɔ ngɔ man yɪ anyɪnnzɔ, bɛ kɔ yɪ
 yɪ bɛ kɔ tʋ, bɛ kulo kɛ ahan bɛ sa bɛ kɔ Ezipiti mân
 nɪn anun ɛlɔ. ⁴⁰ Bɛ kɔ han bɛ kɔ hele Aalɔn kɛ: *Bɔ
 amʋan-mɔ man yé, man bɛ sʋa bɛ lí yé nyunnun. Ɔ
 sanlɪn kɛ Moyizɪ sɔ'n m'ɔ yɪlɪ yé fɪ Ezipiti mân nɪn anun
 fitelɪ'n, yɛ nzɪ man ɛjɔlɛ mɔ ɔ'a tʋ yɪ ɔ.*

⁴¹ “Ehɪ a, bɛ kɔ bɔ amʋan kʋn, ɔ tɪ ɛnale baa. Bɛ kɔ
 yɪ tɛɛ bɛ kɔ man amʋan'n mɔ bé muonun b'a bɔ'n,
 bɛ kɔ lí yɪ nʋwɔn ndutue.

⁴² “Nan mɔ bɛ yɔlɪ sɔ'n, Nyanmɪan kɔ kaci yɪ nzɪn
 kɔ si bé. Ɔ kɔ yaci bé maan bɛ kɔ sɔ anwunno ɛlɔ
 ninngɛ'n-mɔ, kɛ b'a kpɪn b'a hele wɔ Nyanmɪan
 mgbɔmanfvɛ'n-mɔ kalata nɪn anun'n kɛ:

*Izalayɛ amma, kɛ ɛmɔ gua ɛwâ nɪn anun ɛwa
 dede mɔ yɪ afvɛ abulanan ahi'n,
 asɔ mɪn yê ɛmɔ a yɪ tɛɛ b'a man mɪn ɔ?*

⁴³ Cɛɛɛ, nan mɪn yê ɛmɔ a yɪ a man mɪn ɔ.

*Nan ɛmɔ a sʋa ɛmɔ amʋan Molɔkɪ tantɪ'n
 ɔ nʋn ɛmɔ amʋan Elefan nzalama'n mɔ ɛmɔ a yɔ'n,
 bé yê ɛmɔ a sɔ bé ɔ.*

*Ehika ati, min 'fa emɔ min kɔ mva
m'ɔ tala Babilɔnvn m̄an nin anzin.*

⁴⁴ “Ewā nin anun elɔ, yé nan-mɔ 'tu bé bu a, be tu nyihye tantɪ nin abu. Ebele ye anin nyɔɔvɛ'n mɔ b'a se b'a hele Nyanmian mala'n sv'n wɔ ɔ. Tantɪ sɔ'n, b'a bɔ yí ke nunhan'n mɔ Nyanmian heleli Moyizɪ ke ɔ nían sv ɔ bó'n. ⁴⁵ Yé nan-mɔ kɔ fa tantɪ'n kɔ wula bé nzin menian'n-mɔ asa nun. Zozie mele sv, be le tantɪ sɔ'n dede be kɔ li kunnunmun m̄an'n mɔ Nyanmian fvanlɪn nun menian'n-mɔ nin asv. Tantɪ'n halɪ ebele dede belemgbin *Davidi mele sv.

⁴⁶ “Nyanmian kɔ yɔ Davidi ye. Davidi kɔ sele Nyanmian atɪn ke ɔ 'si sua man Zvakɔbu Nyanmian'n. ⁴⁷ Nyanmian kɔ man yí atɪn, kɔsv yí wa Salomɔn yê ɔ sili Nyanmian sua nin ɔ.

⁴⁸ “Nan Nyanmian'n m'ɔ wɔ anwunno'n diɛ, nan sua mɔ kulo menian'n-mɔ kɔ si nin anun yê ɔ da ɔ. Ke Nyanmian kpɔmanfvɛ'n hanlɪn yí'n, ɔ hanlɪn ke Nyanmian nwan:

⁴⁹ *Mín bia'n wɔ nyanmiansv,
asɛ'n tɪ bia mɔ min sesie mín ja sv ɔ.*

Nzu sua diɛ ye emɔ kɔvala si man mín ɔ?

Lika benin yê min 'tanlan

min de mín enwɔnmian ɔ?

⁵⁰ *Ninngɛ ehɪ-mɔ kɔvalaatin,*

asv nán mín yê m mɔli ɔ?

⁵¹ “Izalaye amma akɔmun ketee, akunnun ɛɛ, anzɔsɛle mma, tɛmɔn biala Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n bilɪ emɔ a, emɔ mmɪli man. Like mɔ emɔ anan-mɔ yɔli'n yê emɔ kɔsv le yɔ ɔ. ⁵² Nyanmian kpɔmanfvɛ benin yê emɔ anan-mɔ a ngele man yí ahɔlɔwa ɔ? Bé mɔ be walɪ bɔli sesɛfvɛ kɔnmgba cein nin ewale nin anwɔn ejɔle'n, b'a sɔ bé b'a

hun bé. Seseɸue kɔnmgba cein sɔ'n yê kɩkaala emɔ a tu yí esuan b'a hun yí nun ɔ. ⁵³ Emɔ mɔ Nyanmian nanndɩ nyanmiansu mmɔɸue'n-mɔ asu ɔ falɩ mala'n manlɩn emɔ'n, emɔ a nni man mala sɔ nun asu!"

Etienun ewue'n

⁵⁴ Mɔ mgbain'n-mɔ tɩlɩ ejɔle sɔ'n, be kɔ fe Etienun anwɔn eya kpa be kɔ kɩka bé nɔan. ⁵⁵ Mɔ be 'yɔ ehi'n, anɩn Wawe Nwanzan-nwanzan'n jin Etienun anzin. ɔ kɔ tu yí nyɩn anwunno ɔ kɔ nwun Nyanmian anunminnyanmɔn'n, ɔ nɔn Zozi ke ɔ jin Nyanmian fama su. ⁵⁶ Etienun kɔ han kɔ hele bé ke: "M'an nwun ke anwunno a buke, Mân Baa'n jin Nyanmian fama su."

⁵⁷ Mɔ Etienun hanlɩn sɔ mɔ be tɩlɩ'n, be kɔ tetian sele kpa, be kɔ totua bé nzɔ'n. Bé kwalaa be kɔ ti be kɔ gua Etienun su. ⁵⁸ Be kɔ hyɩn yí be nɔn yí kɔ hɔ kulo tiba, be kɔ tɔtu yí ebue be kɔ hun yí. Adanziɛ mma'n-mɔ kɔ yiyi bé taladiɛ'n-mɔ be kɔ man kpafele kɔn ke ɔ nían su. Kpafele sɔ'n, be fele yí Sɔlv.

⁵⁹ Mele mɔ menian'n-mɔ 'tɔtu Etienun ebue'n, anɩn Etienun le yɔ asɔnɩn ke: "Yé Mɩn Zozi, de mɩn ekala'n!" ⁶⁰ M'ɔ hanlɩn sɔ yuelɩ'n, ɔ kɔ kɔtu ɔ kɔ tɩan nun sele kpa ke: "Yé Mɩn, ete ehi mɔ b'a yɔ'n, yaci ce bé!" ɔ hanlɩn sɔ ala yê ɔ halɩ nun ɔ.

8

Sɔlv 'ba hele Zozi menian'n-mɔ ahɔlvwa

¹ Etienun ehuan'n mɔ be hunlɩn yí'n, Sɔlv de tu nun. Cian sɔ kɔnmgba'n, yê Zoluzalemɔn asɔnɩn mma'n-mɔ ahɔlvwa ehele kpili kpa'n bɔli yí bu ɔ. Asɔnɩn mma'n-mɔ kwalaaɩn kɔ bɔ asanndiɛ Zude nɔn Samali mân nun anun. Mmɔɸue'n-mɔ ala yê be

hali Zoluzalemun ebele ɔ. ² Menian mmie-mɔ, be felɪ Nyanmian kpa, be kɔ hɔ kɔ fa Etienu fuin'n be kɔ yi awɔle be kɔ hɔ kɔ sie yɪ. ³ Sɔlv diɛ, ɛte mɔ anun ɔ le yɔ asɔnɪn mma'n-mɔ'n, ɔ ti man nzemunde. ɔ wɔwɔlv awulo'n-mɔ anun, mmelenzua nun mmalasua mɔ be de Zozi be di mɔ yɪ sa kɔ han bé'n, ɔ ci bé gua bé fiadu.

Filipɔ 'ba bɔ Ejɔlekpa'n Samali mân nun anun

⁴ Bé mɔ be bɔli asanndiɛ'n, lika mɔ be kɔ sɪn'n, be bɔ Ejɔlekpa be kele menian'n-mɔ. ⁵ Ehi a, Filipɔ kɔ hɔ Samali mân nun anun, bé kulo kpili nun asɔ. ɔ kɔ han *Kilisi nun anwɔn ejɔle'n ɔ kɔ hele ebele menian'n-mɔ. ⁶ Mɔ menian'n-mɔ nwunlin ke Filipɔ le yɔ asinbenwɔn ninngɛ'n, bé kwalaa be kɔ yɔ anzɔɛ be kɔ tie yɪ ejɔle'n m'ɔ le kan'n kpa. ⁷ Afi anun wawe ɛte ɛte dɔvn kpa fi nwuluwafɔɛ'n-mɔ anun fite. Be 'fite a, anun be le tetian kpa. Bubuluwafɔɛ nun bé mɔ be tia be tɔ sɔ'n dɔvn kpa kusɔ anwɔn kɔ sa. ⁸ Kulo sɔ nun asɔ menian'n-mɔ kwalaa kɔ li fe kpili kpa.

⁹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun bian kɔn wɔ kulo sɔ nun asɔ ebele. Be fele bian sɔ'n Simɔn. ɔ yi jiliwa ɔ man ɔ sin Samali menian'n-mɔ anwɔn. ɔ bu yɪ nwɔn ke ɔ ti sɔanlan kpili. ¹⁰ Kulo nun asɔ mmatɔnman o, mgbain o, bé kwalaa be de yɪ be di kpa. Be kan ke: “Nyanmian tunmin'n, nunhan'n mɔ be fele yɪ tunmin kpili kpa'n muonun y'ɔ wɔ bian ehi anun ɔ.” ¹¹ Menian'n-mɔ de yɪ di kpa, ɔ sanlin ke, ɔ mantanlin jiliwa'n yi kele bé'n nán ene bie ɔ. ¹² Nan mɔ Filipɔ bɔli Nyanmian Belemgbin Mân'n nun Zozi Kilisi anwɔn ejɔle'n heleli bé, mɔ be leli be lili'n, be mmelenzua o, bé mmalasua o, be kɔ man Filipɔ kɔ sɔnɪn bé. ¹³ Simɔn muonun kɔ le kɔ

li, be kə sənun yí. Ɔ kə fa yí nwɔn kə bə Filipu. Afi asinbenwɔn ninnge mgbili mgbili'n mə Filipu ɛ yə, ɔ nɔn atele'n m'ɔ ɛ yí'n, yí kwalaa sin Simɔn anwɔn.

¹⁴ Mə Samali amma'n-mə leli Nyanmian Anɔan Ejɔle'n lili'n, mməfɔe'n-mə mə be halɔ Zoluzalemɔn ɛbele'n kə ti ejɔle sɔ'n. Ehi a, be kə yí Pɛli nɔn Zɔan ke be hó bé nwɔn ɛɔ Samali mán nin anun. ¹⁵ Mə Pɛli nɔn Zɔan juli ɛɔ'n, be kə sele Nyanmian maan Samali amma'n-mə kə nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. ¹⁶ Afi anun b'a sənun bé wə yé Mɔn Zozi dunman nun ala, nan be nyanlɔn man Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. ¹⁷ Pɛli nɔn Zɔan kə fa bé sa be kə sie bé sɔ maan be kə nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n.

¹⁸ Mə Simɔn nwunlin ke mməfɔe'n-mə a fa bé sa b'a sie menian'n-mə sɔ maan b'a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n, ɔ kə yi esika kə man mməfɔe'n-mə. ¹⁹ Yí nwan: “Emə mán mɔn tunmin sɔ'n bie nán sɔanlan mə n gɔ fa mɔn sa n gɔ sie yí sɔ nɔn a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n.”

²⁰ M'ɔ hanlɔn sɔ'n, Pɛli kə han kə hele yí ke: “Munnzue hán wó nɔn wó esika'n. Afi ɛ jɔnlɔn ke ɛ kwalaa esika fa to Nyanmian acedie'n! ²¹ Yí ti, ɛ nnyan man bie, ɔ sanlɔn ke wó ajɔnlɔn ti ete wə Nyanmian anyunnun. ²² Kaci wó ajɔnlɔn ete sɔ'n, nán sele yé Mɔn se ɔ kə tie kə yaci wó nwɔn sa kə hye wó a. ²³ Afi mɔn nwun yí ke wó ti anun ti ete sɔnman, ɔ man a kaci ete'n kanga.”

²⁴ Ehi a, Simɔn kə han kə hele Pɛli nɔn Zɔan ke: “Emə muonun séle yé Mɔn be mán mɔn nán ejɔle'n mə emə a han nin anzin munnzue a ngan man mɔn.”

²⁵ Mə mməfɔe nnyuan'n lili yé Mɔn anwɔn adanzie be hanlɔn yí nɔan ejɔle'n yueli'n, be kə sa be

kə hə Zoluzalemən. Mə be 'kə'n, be bəli Ejələkpa'n Samali kulo dəvən asv be hele menian'n-mə.

Filipv nvn Etiopi svanlan'n

²⁶ Elehən kən, yé Mın bəfə'e'n kən kə han kə hele Filipv ke: “Filipv, jasv kə Ngva elə, fa atın'n m'ə fi Zoluzalemən ə tulu kə Gaza'n. Atın sə'n tı fuaan.”

²⁷ Mə nyanmiansv bəfə'e'n hanlın sə'n, ebele ala Filipv kə jasv kə hə. Mə ə 'kə'n, ə kə nwun bian kən. Bian sə'n, ə fi Etiopi mən nvn anun. Ə tı Etiopi mən nvn asv belemgbın balasua'n mə be fele yí Kandansı nvn abılba kpili kpa. Yí yê ə nıan Kandansı esika'n kvalaa asv ə. Bian sə'n, b'a sa yí. Ə walı Nyanmian əsvə Zoluzalemən ²⁸ yê ə le sa kə yí mən nvn. Ə tı yí hyuili nvn anun, ə le kınnga kalata'n mə kpəmanfəe Ezayi heleli'n. ²⁹ Wawə Nwannzan-nwannzan'n kə han kə hele Filipv ke: “Kə wə nyunnun nən cvin mantan hyuili sə'n.”

³⁰ Filipv kə nwanndi kə hyvın kə mantan hyuili'n. Ə 'tie a, anın Etiopi svanlan'n le kınnga kalata'n mə kpəmanfəe Ezayi heleli'n. Filipv kə bisa yí ke: “Asv kalata'n mə e le kınnga'n, e tı yí bv ə?”

³¹ Bian'n kə bua Filipv ke: “Se m'an nnyan man svanlan mə ə 'buka mın an, ə 'yə se mə mın 'tı yí bv ə?” Ə kə man Filipv kə fv kə tanlan yí nvwən ebele hyuili nvn anun. ³² Kalata'n lıka mə bian'n le kınnga'n, b'a hele yí nun ke:

*Ə'a yə ke bva mə be nvn yí le kə
be 'kə a hun yí ə.*

*Ə'a tə amunle ke bva baa'n tə amunle
be mə be le tı yí nvwən enyuan nvn anyunnun'n.*

Ə'a mmuke man yí nvan fíı sva.

³³ *Be gualı yí nyunnun ası, b'a mman man yí dibı.
Yí mele sv menian ati anun ete'n-mə,*

nwan yê ɔ 'kan bé nwon ejòle ɔ?

Afi b'a hun yí b'a yí asie nin asv.

³⁴ Bian'n kɔ bisa Filipv ke: “Mun 'sele wó, kan kele mín, nwan anwon ejòle die yê kpɔmanfue'n le kan yí sva ɔ? Asv yí muonun yí nwon ejòle yé ɔ le kan anaan svanlan fofòle anwon ejòle ɔ?”

³⁵ Ehi a, Filipv kɔ sɔsɔ sɔ, ɔ nanndi mɔ b'a hele yí kalata nin anun nin asv, ɔ kɔ bɔ Zozi anwon Ejòlekpa'n ɔ kɔ hele bian'n. ³⁶ Kemɔ anin bé ja wɔ nun be le kɔ'n, be juli lika kɔn, be kɔ tv asue. Bian'n kɔ se Filipv ke: “E 'nwun nsue, nzu yê ɔ jiji mɔ mun ngvalla man sɔnin ɔ?”

[³⁷ Filipv kɔ bua yí ke: “Se e de di wó ahɔnlɔn nin anun sakpa a, e kvala ke e sɔnin.”

Mɔ Filipv hanlɔn sɔ'n, bian'n nwan: “Mun de mun di ke Zozi Kilisi ti Nyanmian Awa.”]

³⁸ Ebele ala, bian'n kɔ man be kɔ jinlan hyuili'n. ɔ non Filipv bé munnyuan be fi nun be kɔ ju be kɔ hɔ asue nin anun. Filipv kɔ sɔnin yí. ³⁹ Nan mɔ be fi asue nin anun be fiteli'n, yé Mun Wawɛ'n kɔ fa Filipv kɔ hɔ. Bian'n ngɔ nwun man Filipv fíi kɔn. ɔ le fe elie ɔ kɔ fa atɔn'n. ⁴⁰ Yé Mun Wawɛ'n kɔ fa Filipv kɔsɔ, ɔ kɔ hɔ kɔ sie yí kulo'n mɔ be fele yí Azɔtv nin asv. ɔ fi ebele, ɔ kɔ sɔsɔn kulo'n-mɔ kvalaa asv, ɔ kɔ bɔ Ejòlekpa'n kɔ hele menian'n-mɔ dede ɔ kɔ fite Sezale kulo nin asv.

9

Sɔlv 'ba fa yí nwon man yé Mɔn Zozi.

¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anin Sɔlv te kele yé Mɔn menian'n-mɔ ahɔlvwa ese bé ehuan ejòle wɔ yí ajɔnlɔn nun. Ehika ati, ɔ kɔ hɔ kɔ tv *teeyɔfue kpain'n. ² ɔ kɔ sele yí ke ɔ mán yí kalata maan ɔ hɔ Damasɔ kulo nin

asu, Zufu'n-mo asonun sua'n-mo anun. Se o ju elo nan o nwun mmelenzua nun mmalasua mo b'a fa be nwun b'a man Zozi Kilisi a, anin o 'ci be o nun be ba Zoluzalemun.

³ Teeyifve kpain'n ko hele kalata'n ko man yi, cuein ye o holi o. O holi dede m'o ka kaan ju Damasi kulo nun asu'n, konmgba ala, like'n fi anwunno, o ti ke kanlanni, o ko ta yi nwun ebele. ⁴ Solu ko fin asi. O 'tie a, anie bie nwan: "Solu, Solu, nzuke ati ye e le kele min ahobwa o?"

⁵ Solu ko bisa ke: "Wo nwan o, ye Min?"

Anie'n ko bua yi ke: "Be fele min Zozi. Min ye e le kele min ahobwa nun o. ⁶ Jaso ko kulo. E ju elo a, be 'ba hele wo like'n m'o di ke e yo'n."

⁷ Be mo anin be nun Solu ye be le ko'n ko to amunle, be ko ha ebele be ko jinlan. Be ti ke swanlan'n le jujo, kusu be nnwun man yi nwun. ⁸ Solu fi asie nun anwun o ko jaso. O ko tike yi nyin'n kusu o ngwala o nnwun man asi. Be ko so yi sa be nun yi ko ho Damasi. ⁹ Solu lili cian nsan anin o nwunlin man asi. Elesan so nun anun, Solu ngo li like ese o ngo nun man nzue fi.

¹⁰ O 'ba yo so'n, anin ye Min swanlan'n kon wo Damasi ebele. Be fele swanlan so nun Aniasi. Ye Min ko yi yi nwun ko hele yi elalie nun. Yi nwan: "Aniasi!"

Aniasi ko sulo. Yi nwan: "Ye Min, e 'nwun min."

¹¹ Ye Min ko han ko hele yi ke: "Jaso, fa gota'n mo be fele yi 'gota foun'n' kikaala, nan ko Zudas awulo elo. Bisa Solu abusu. Solu so'n fi Talisi kulo nun asu. O le sele Nyanman dae ehi asu. ¹² Elalie nun, Solu 'nian an, anin swanlan kon, be fele yi Aniasi, o'a wolu

sua nun anun. Ɔ'a fa yí sa ɔ'a sie yí sv ɔ'a man ɔ'a nwun así ke yí daba'n."

¹³ Ananiasí kɔ bua yé Mɪn ke: "Svanlan ehɪ ete mɔ ɔ'a yɔ wɔ menian'n-mɔ mɔ be wɔ Zoluzalemɔn elɔ'n, menian dɔvɔn kpa a han yí kwalaa a hele mín. ¹⁴ Yí ewale mɔ ɔ'a a ewa'n, teeyifve mgbain'n-mɔ a man yí tunmin ke ɔ hyí bé kwalaa mɔ be bɔ wɔ dunman kulo ehika asv'n."

¹⁵ Mɔ Ananiasí anvan tɔli'n, yé Mɪn kɔ han hɔ hele yí ke: "Kɔ, ɔ sanlɪn ke, m'an yi svanlan sɔ'n ke ɔ hɔ hán mín ejɔle ɔ héle bé mɔ be ti man Zufu'n ɔ nun bé mmelemgbin'n-mɔ, ɔ nun Izalaye amma'n-mɔ kɔsv.

¹⁶ Mín dunman nun anwɔn yale'n kwalaa mɔ ɔ 'ba nwun yí'n, mín muonun mín 'ba yi mín kele yí."

¹⁷ Ehɪ a, Ananiasí kɔ jasv kɔ hɔ ke yé Mɪn hanlɪn heleli yí'n. Ɔ kɔ tv Sɔlv Zudasí awulo ebele. Ɔ kɔ fa yí sa kɔ sie Sɔlv sv. Yí nwan: "Mín nianman Sɔlv, yé Mɪn Zozi mɔ ɔ'a yi yí nwɔn ɔ'a hele wɔ atun'n m'ɔ ba Damasí ewa nun asv'n, ɔ'a svan mín ke m mála maan ε nwún así ke yí daba'n, maan Wawe Nwanzan-nwanzan'n wólɔ wɔ nun." ¹⁸ Ebele ala, like'n ti ke ejue abvɔn, ɔ fi Sɔlv anyɪn nun asv ɔ kɔ yi kɔ gua. Sɔlv kɔ nwun así ke yí daba'n. Ɔ kɔ jasv ɔ kɔ man be kɔ sɔnɪn yí. ¹⁹ Mɔ be sɔnɪnlɪn yí yueli'n, ɔ kɔ li like ɔ kɔ nyan anwɔnsele.

Sɔlv kɔ li elenyuan kɔn yé Mɪn menian'n-mɔ mɔ be wɔ Damasí nun anwɔn ebele. ²⁰ Ebele ala, Sɔlv kɔ hɔ Zufu'n-mɔ asɔnɪn sua'n-mɔ anun, ɔ kɔ han kɔ hele menian'n-mɔ ke Zozi ti Nyanmian Awa. ²¹ Sɔlv ejɔle'n kɔ sin bé kwalaa bé nwɔn. Bé nwan: "Nán svanlan ehɪ yê Zoluzalemɔn elɔ, ɔ kele bé mɔ be bɔ Zozi dunman nun ahɔlɔwa kpili nun ɔ? Yí ewale mɔ

a a ewa'n, asu ɔ le man nji man yé Mɪn menian'n-mə ɔ ngɔ wula man tɛɛyɪfɔɛ mgbain'n-mə asa nun ati yê ɔ a a ewa ɔ?"

²² Bɛ 'kɪkan ɛhɪ a, anɪn Sɔlv le di junman'n tunmin su ɔ kɔ yɪ nyunnun cɪan daa. Zufɔ'n-mə mɔ bɛ wɔ Damasi'n nnwun man ɛjɔle mɔ bɛ kan ɔ. Afɪ Sɔlv kele nun maan bɛ nwun yɪ ke Zozi tɪ *Kilisi, Izalayɛ Belemgbin Ngɔvandefɔɛ.

²³ Ɔ wɔ ɛbɛle dede yɪ nzin hyɛli kaan. Zufɔ'n-mə kɔ hɔ Sɔlv ati ahuan ke bɛ 'kun yɪ. ²⁴ Abie kɔ yɪ Sɔlv anzɔti. Sɔlv ehuan ati, kemɔ anɪn b'a hyɪ Damasi kulo nun anwɔn'n, Zufɔ'n-mə sisa kulo nun anwɔn anwan'n-mə kɔngɔɛ nɔn eyua. ²⁵ Ɛhɪ, cɪan kɔn kɔngɔɛ, bɛ mɔ bɛ kulo Sɔlv ɛjɔle'n kɔ fa ece kpili kpa. Bɛ kɔ mɪnnda mɪnnda yɪ nwan'n nyanman, bɛ kɔ fa kɔ sɪn mɪnnzele kɔn anun. Bɛ kɔ man Sɔlv kɔ fɔ nun bɛ kɔ jula yɪ tale nɪn anzin ɛlɔ bɛ kɔ man ɔ kɔ hɔ.

²⁶ M'ɔ yɔli sɔ'n, Sɔlv kɔ sa kɔ hɔ Zoluzalemɔn. M'ɔ juli ɛbɛle'n, anɪn ɔ kulo ke ɔ fa yɪ nwɔn ɔ bɔ yé Mɪn menian'n-mə. Nan kɔsɔ anɪn, yé Mɪn menian'n-mə kɔalaatin sulo yɪ. Ɔ sanlɪn ke, menian'n-mə nne nni man ke Sɔlv a kaci yé Mɪn swanlan sakpa. ²⁷ Ɛhɪ a, Baanabasɪ kɔ fa yɪ ɔ nɔn yɪ kɔ hɔ mmɔfɔɛ'n-mə anwɔn ɛlɔ. Ke ɔ kpɪnlɪn yɔli mɔ yé Mɪn yɪli yɪ nwɔn heleli Sɔlv atɪn nɪn asu ɔ hanlɪn ɛjɔle ɔ hele yɪ'n, anwɔnsɛle mɔ Sɔlv nyanlɪn yɪ ɔ hanlɪn Zozi anwɔn ɛjɔle'n ɔ heleli Damasi menian'n-mə, Baanabasɪ kɔ sɔsɔ su ɔ kɔ han yɪ kwalaa kɔ hele mmɔfɔɛ'n-mə. ²⁸ Ɔ fi mɛle sɔ'n, yê mmɔfɔɛ'n-mə falɪ Sɔlv bɛ bɔli bɛ nwɔn ɔ. Junman kwalaa mɔ mmɔfɔɛ'n-mə 'di wɔ Zoluzalemɔn ɛbɛle'n, Sɔlv nɔn bɛ. Ɔ le anwɔnsɛle ɔ

bɔ yé Mɪn dunman nɪn anwɔn ɛjɔlɛ ɔ kele menian'n-mɔ. ²⁹ Zufɔ'n-mɔ mɔ bɛ kan gɛlɛkɪ anɛ'n kulo kɛ bɛ kun Sɔlv. Ɔ sanlɪn kɛ ɔ kan yé Mɪn ɛjɔlɛ'n ɔ kele bé ɔ nɔn bé bɛ su yí bɔsɔ akpɔlvwa. ³⁰ Mɔ anianman'n-mɔ tɪlɪ kɛ Zufɔ'n-mɔ lɛ kpɔnndɛ Sɔlv bɛ kun yí'n, bɛ kɔ fa yí bɛ kɔ hɔ Sezale kulo nɪn asɔ. Ɛbɛlɛ, bɛ kɔ man ɔ kɔ hɔ yí kulo Talɪsɪ.

³¹ Ɛhɪ anzin, Zude mɔn nɪn o, Galile mɔn nɪn o, ɔ nɔn Samali mɔn anɪn o, Zufɔ'n-mɔ kɔ yaci yé Mɪn menian'n-mɔ koun. Asɔnɪn mma'n-mɔ asɪtanlan nɪn anɪn, bɛ man yé Mɪn anyɪnnzɔ. Anɪn asɔnɪn'n lɛ jinlan yí ja nɪn, ɛsɛ anɪn Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n lɛ man ɔ tele.

Pielɪ 'ba man Ene anwɔn sa

³² Tɛmɔn sɔ'n, anɪn Pielɪ nanndɪ nɪn ɔ lɛ fofua yé Mɪn menian'n-mɔ mɔ bɛ wɔ kulo kulo'n-mɔ asɔ nɪn anwɔn. Cɪan kɔn, ɔ kɔ hɔ Lida menian diɛ'n-mɔ abɔsɔ efua. ³³ Ɔ 'kɔ a ju a, anɪn bian kɔn a bubu ɔ la ɛbɛɛ sɔ, yí afɔvɛ mɔcvɛ ahɪ. Bian sɔ'n, bɛ fɛlɛ yí Ene. ³⁴ Pielɪ kɔ han kɔ hele yí kɛ: “Ene, Zozi Kilisi a man wɔ nwɔn a sa. Yí tɪ, jasɔ nán yɪ wɔ ɛbɛɛ'n.” Ɛbɛlɛ ala, Ene kɔ jasɔ. ³⁵ Mɔ Lida kulo nɪn asɔ menian'n-mɔ nɔn Saalɔn mgbofo nɪn anɪn diɛ'n-mɔ kvalaa tɪlɪ kɛ Ene anwɔn a sa'n, bɛ kɔ fa bé nwɔn bɛ kɔ man yé Mɪn Zozi.

Dɔlikasɪ ewuetinngɛ'n

³⁶ Anɪn balasua kɔn wɔ kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yí Zope nɪn asɔ. Balasua sɔ'n, bɛ fɛlɛ yí Tabita. Ɔ tɪ yé Mɪn Zozi sɔanlan. Gɛlɛkɪ anɛ nɪn anɪn an, anɪn Tabita'n y'ɔ lɛ dunman Dɔlikasɪ, yí bɔ y'ɔ lɛ kɛ ɛnwɔnnzanɪn. Ehianfɔvɛ'n-mɔ ɛbɔka ɔ nɔn menian ye ɛyɔlɛ y'ɔ tɪ Dɔlikasɪ junman ɔ. ³⁷ Tɛmɔn sɔ'n, anɪn Dɔlikasɪ ndɪ man akpɔlɛ yê ɔ wuli ɔ. Mɔ bɛ bialɪ yí

yueli'n, be kɔ la yí awaa nɔn asɔ dabele kɔn anun.
³⁸ Yé Mɔn menian'n-mɔ mɔ be wɔ Zope'n kɔ ti ke Pɔli
 wɔ Lida kulo nɔn asɔ. Lida kɔsɔ nɔn Zope afian a
 nwa man. Be kɔ sɔan menian nnyuan Pɔli anwɔn
 elɔ ke: “Se wɔ sa kan yé ngalie nɔn an, ye 'sele wɔ,
 bala yé nwɔn ewa nde-nde.”

³⁹ Pɔli tɔli ngalie nɔn ala, ɔ nɔn bé be kɔ hɔ. M'ɔ
 juli elɔ'n, be nɔn yí kɔ hɔ sua nɔn anun awaa nɔn
 asɔ elɔ. Kunlannɔve mmalasua'n-mɔ kwalatin le
 esuan be kɔ a yí nwɔn ebele. Mele mɔ anɔn Dɔlikasi
 anyɔn wɔ sɔ'n, taladi'e'n-mɔ m'ɔ kpali'n, be kɔ fa be
 kɔ hele Pɔli. ⁴⁰ Pɔli kɔ man bé kwalaa be fi sua
 nɔn anun be kɔ fite. ɔ kɔ kɔtɔ ɔ kɔ yɔ asɔnɔn. M'ɔ
 yɔli asɔnɔn yueli'n, ɔ kɔ kaci yí nyɔn fuin nɔn anwɔn
 elɔ, yí nwan: “Tabita, jasɔ!” Tabita kɔ tike tike yí
 nyɔn'n. M'ɔ nwunlin Pɔli'n, ɔ kɔ tanlan asɔ. ⁴¹ Pɔli
 kɔ sɔ yí sa ɔ kɔ buka yí kɔ man ɔ kɔ jasɔ. ɔ kɔ fele yé
 Mɔn menian'n-mɔ ɔ nɔn kunlannɔve mmalasua'n-
 mɔ. ɔ 'fa Tabita kele bé a, Tabita a nyɔn wɔ sɔ.
⁴² Zope kulo nɔn asɔ ebele menian'n-mɔ kwalaa kɔ
 nwun yí ke Tabita fi ewue nun ɔ'a tinngɛ. ɔ man
 bé dɔn be leli yé Mɔn be lili. ⁴³ Pɔli hyeli Zope ebele
 kaan kpa. Anɔn ɔ ti bian kɔn awulo. Bian sɔ'n, be
 fele yí Simɔn, ɔ di naan kpolo junman.

10

Nyanmiansɔ bɔfɔe'n kɔn 'bayi yí nwɔn kele Kɔɔneyi

¹ Ehi, anɔn bian kɔn wɔ Sezale kulo nɔn asɔ ebele.
 Bian sɔ'n, be fele yí Kɔɔneyi. ɔ ti *Lɔmɔn kɔan
 mma'n-mɔ fâ'n mɔ be fele yí “Itali kɔan fâ” nɔn
 asɔ sahinlan. ² ɔ nɔn yí yi nɔn yí mma, be fele
 Nyanmian kpa, ese be sɔ yí. ɔ buka Zufɔ ehianfɔe'n-
 mɔ kpa ese ɔ yɔ asɔnɔn cian daa. ³ Cian kɔn eyua dɔe

nsan, ɔ kɔ nwun like kɔn ke elalie nun. Ɔ 'nian an, anin nyanmiansɔ bɔfɔe'n kɔn le wɔlɔ yɔ awulo ebele. Ɔ wɔlɔlɔ a, yɔ nwan: “Kɔɔneyɔ!”

⁴ Esulo kɔ han Kɔɔneyɔ, yɔ nyɔn tua bɔfɔe'n. Ɔ kɔ bisa yɔ ke: “Yɔ Min, nzu ejɔle ɔ?”

Bɔfɔe'n kɔ bua yɔ ke: “Wɔ asɔnɔn eyɔle'n nɔn ebuka'n mɔ e buka ehianfɔe'n-mɔ'n, Nyanmian a le a tɔ nun, yɔ lɔa a nvi man wɔ. ⁵ Yɔ ti, sɔan menian Zope kulo nɔn asɔ elɔ kɔkaala maan be hɔ yɔa bian'n m'ɔ li Simɔn mɔ be fele yɔ Pɔɔli'n maan ɔ bɔla. ⁶ Ɔ ti bian kɔn awulo. Bian sɔ'n, be fele yɔ Simɔn, ɔ di naan kpolo junman. Yɔ awulo'n wɔ jenvie nɔn anɔan.”

⁷ Mɔ bɔfɔe'n m'ɔ walɔ hanlɔn ejɔle'n helelɔ yɔ'n hɔli'n, Kɔɔneyɔ kɔ fele yɔ ngɔa'n-mɔ anɔn nnyuan ɔ nɔn nzalafɔ kɔn. Nzalafɔ sɔ'n, ɔ di junman Kɔɔneyɔ asa nun. Yɔ nyɔn sɔ Nyanmian kpa. ⁸ Kɔɔneyɔ kɔ sɔsɔ ejɔle nɔn asɔ ɔ kɔ han yɔ kwalaa kɔ hele bɔ, yɔ ɔ sɔanlɔn bɔ Zope ɔ.

Pɔɔli 'ba nwun like kɔn ke elalie nun

⁹ Menian nsan'n la atunnun dede alie kɔ hɔn. Alie hɔnɔlɔ mɔ ɔ 'kɔ senzejɔnlan'n yɔ anɔn be ka kaan be ju Zope ɔ. Temɔn sɔ'n, Pɔɔli kɔ fɔ sua'n mɔ b'a se yɔ ti sɔ nɔn asɔ, ɔ 'kɔ a yɔ asɔnɔn. ¹⁰ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɔn ehɔe le kun yɔ, ɔ le kpɔnnde like di. Nan mele mɔ be 'tɔn like be man yɔ'n, ɔ kɔ nwun like kɔn ke elalie nun. ¹¹ Ɔ 'nian an, anɔn anwunno nɔn a buke. Like'n ti ke tɔbɔlɔ sɔ etanlan kpili kpa. Be lile yɔ nɔan nna nɔn anɔn, ɔ fi anwunno ɔ le ju asɔ. ¹² Naan ngacile ngacile, mɔ bɔ ja ti nnan, mɔ be cɔn bɔ nwɔn asɔ nɔn nnɔnman, bɔ kwalaa be wɔ etanlan kpili sɔ nɔn anɔn. ¹³ Anie kɔn kɔ se Pɔɔli ke: “Pɔɔli, jasɔ kun bie di!”

14 Mɔ Pɪɛli tɪli ɛjɔɛ sɔ'n, yɪ nwan: “Cɛɛɛ, yɛ Min. ɔ sanlɪn kɛ, like mɔ a tua yɛ kɛ nán yɛ di, ɔ nɔn mɔ ɛfian a gua yɪ nwɔn'n, n nnili man bie lé.”

15 Anɪɛ'n kɔ han kɔ hele yɪ biekun kɛ: “Like mɔ Nyanmɪan kɔ han kɛ ɔ ti kpa'n, n'ɛ bu yɪ kɛ ɔ ti man kpa.”

16 Pɪɛli kɔ nwun like sɔ'n fâ nsan. Yɪ fâ nsan nɪn asɔ, like'n kɔ fɔ kɔ hɔ anwunno.

17 Anɪn Pɪɛli lɛ bisa yɪ nwɔn kosuan ɔ ti elalɪɛ'n mɔ ɔ'a hɪn nɪn abɔ. Tɛmɔn sɔ'n, anɪn menian'n-mɔ mɔ Kɔɔnɛyɪ sɔanlɪn bɛ'n kɔsɔ a bisa bisa dede b'a nwun Simɔn awulo'n b'a ju yɪ anɔan nɪn ɛbɛɛ. 18 Bɛ kɔ fɛɛ awulo nɪn anɪn sɔanlan'n kɔn bɛ kɔ bisa yɪ kɛ: “Simɔn mɔ bɛ fɛɛ yɪ Pɪɛli'n, asɔ ɛwa y'ɔ ti ɔ?”

19 Anɪn Pɪɛli tɛ jɔjɔnɪn elalɪɛ'n m'ɔ hɪnlɪn nɪn anwɔn, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kɔ han kɔ hele yɪ kɛ: “Pɪɛli, nɪan, menian nsan lɛ kpɔnndɛ wɔ. 20 Yɪ ti, jasɔ nán ɛ nɔn ɛ bɛ hɔ kɪkaala. ɔ sanlɪn kɛ, mɪn yɛ m'an sɔan bɛ ɔ.”

21 Ehi, Pɪɛli kɔ ju kɔ kpɔ menian sɔ'n-mɔ. ɔ kɔ han kɔ hele bɛ kɛ: “Sɔanlan'n mɔ ɛmɔ lɛ kpɔnndɛ yɪ'n y'ɔ le mɪn. Nan ɛmɔ walɪ nzɔ ɛyɔɛ?”

22 Bɛ kɔ bua Pɪɛli kɛ: “Sahɪnlan Kɔɔnɛyɪ yɛ ɔ'a sɔan yɛ ɔ. ɔ ti sɛsɛfɔɛ sɔanlan, ɔ sɔ Nyanmɪan. Zufɔ'n-mɔ kɔalaatin kulo yɪ ɛjɔɛ. Nyanmɪansɔ bɔfɔɛ'n kɔn a yɪ yɪ nwɔn a hele yɪ. Bɔfɔɛ'n nwan Kɔɔnɛyɪ mán bɛ fɛɛ wɔ nán ɔ tɪɛ ɛjɔɛ'n mɔ ɛ 'ba han keɛ yɪ'n.” 23 Mɔ Pɪɛli tɪli ngalɪɛ'n, ɔ kɔ man bɛ kɔ wɔɔ awulo ɔ kɔ sesie bɛ dabelɛ.

Pɪɛli 'ba hɔ Kɔɔnɛyɪ awulo

Bɛ lalɪ mɔ alɪɛ hɪnlɪn'n, Pɪɛli kɔ jasɔ ɔ nɔn bɛ bɛ kɔ hɔ. Mɔ bɛ 'kɔ'n, Zope ɛbɛɛ anianman'n mmie-mɔ hɔli somanlɪn Pɪɛli. Bɛ la atunnun dede alɪɛ kɔ hɪn.

24 Alíe hɪnlɪn mɔ be 'ju Sezale'n, anɪn Kɔɔneyɪ nɔn yɪ nwɔn amma nɔn yɪ manngɔn'n-mɔ m'ɔ tɔlɪ yɪ sa feleli bé'n, be le nwɔnnde bé. 25 Mɔ Pɪeli 'ju ebele'n, Kɔɔneyɪ kɔ jasɔ ɔ kɔ hɔ kɔ kpa yɪ atɪn. ɔ kɔ tu kɔ tɔ Pɪeli aja nun ɔ kɔ bele yɪ nwɔn asɪ ɔ kɔ sɔ yɪ. 26 Pɪeli kɔ jasɔ yɪ ɔ kɔ han kɔ hele yɪ ke: "Jasɔ, n'ε sɔ mín, nán mín kusɔ, n di kulo sɔanlan ke wó."

27 M'ɔ hanlɪn sɔ yuelɪ'n, ɔ nɔn Kɔɔneyɪ be le ejɔɔle dede be kɔ wɔlɔ awulo. ɔ 'ju ebele a, menian dɔɔn kpa a yia. 28 Pɪeli kɔ han kɔ hele bé ke: "Emɔ sɪ ke Zufɔ'n-mɔ mala'n mman man yé atɪn ke ye nɔn bé mɔ be tɪ man Zufɔ'n sán nun εε ye wɔlɔ bé awulo. Nan mín die, Nyanmɪan a hele mín ke n nne man atɪn mín mmun man sɔanlan'n bie nɔuin mɔ be ngɔ man yɪ nwɔn, bie kpa mɔ be kɔ yɪ nwɔn ɔ. 29 Ehɪka ati, ke emɔ feleli mín nun ala, m'an njɔnlɪn man ejɔle ngacile fíí, m'an a a. Afɪ Like'n mɔ yɪ tɪ yé emɔ a fele mín'n, emɔ hán maan n dí."

30 Kɔɔneyɪ nwan: "Enε tɪ cɪan nsan, be bɔli dɔε nsan mɔ be 'fa be yɔ asɔnɪn'n, anɪn n wɔ mín awulo mun yɔ asɔnɪn. Ebele ala, sɔanlan kɔn kɔ yɪ yɪ nwɔn kɔ hele mín. Sɔanlan sɔ'n wula taladiε fufue hyɪɪn hyɪɪn. 31 Yɪ nwan: 'Kɔɔneyɪ, Nyanmɪan a tie wó asɔnɪn eyɔle'n, εε yɪ lɔa a nɔi man ebuka'n mɔ ε buka ehianfɔε'n-mɔ'n. 32 Yɪ tɪ, sɔan menian Zope maan be hɔ yɪa Simɔn mɔ be fele yɪ Pɪeli'n bála. ɔ tɪ Simɔn m'ɔ di naan kpolo junman nɪn awulo. Awulo sɔ'n wɔ jenvie nɪn anɔan εɔ.' 33 Ebele ala, n gɔ yɪ menian ke be hɔ yɪa wó. Mɔafɔε a a. Kɪkaala die mɔ yé kɔalaa y'a yɪa εwa'n, Nyanmɪan anyunnun, ejɔle mɔ yé Mɪn a fa a wula wó nɔan'n, kan nán ye le tie."

³⁴ Ehi a, Pielɩ kɔ jasɩ kɔ sɩsɔ ejɔle sɩ. Yí nwan: “Sian diɛ, m'an nwun yí yuein ke Nyanmian mgba man menian'n-mɔ nun. ³⁵ Svanlan bia ala m'ɔ fi mân ngacile anun m'ɔ felɩ Nyanmian, m'ɔ bu mân sɛsɛ'n, Nyanmian kulo yí ejɔle. ³⁶ Nyanmian m'ɔ ti kulo menian'n-mɔ Amin'n, ɔ nanndɩ Zozi Kilisi asɩ ɔ'a bɔ Ejɔlekpa'n m'ɔ man alɔacɩɩɛ'n ɔ'a hele Izalaye amma'n-mɔ. ³⁷ Emɔ sɩ ejɔle'n m'ɔ wali'n, ɔ non ke ɔ kpɩnɩn yɔli mɔ Ejɔlekpa ehi a tɩ a sanndɩ Zude mân nun anun'n. Galile mân nun anun yê yí kwalaa lili mɔan bɔli yí bu ɔ, mɛɛ mɔ anɩn Zvan le fɛfɛle menian'n-mɔ ke be bála maan ɔ sɔnɩn bé'n. ³⁸ Emɔ sɩ ke Nyanmian falɩ Wawɛ Nwanzan-nwanzan'n ɔ non tunmin ɔ manɩn Zozi m'ɔ fi Nazaletɩ'n. Zozi kɔ kulo'n-mɔ asɩ. ɔ yɔ menian'n-mɔ ye, ɔ man bé kwalaa mɔ be wɔ Abɔnsanmɔn asa abɩ nun anwɔn sa. ɔ sanɩn ke, anɩn Nyanmian li yí nzin.

³⁹ “Junman'n kwalaa mɔ ɔ'a li yí Zufɔ'n-mɔ mân nun anun non Zoluzalemɔn kulo nun asɩ'n, ye di yí nwɔn adanzɩɛ. B'a bɔbɔ yí kulɔwa sɩ b'a hun yí. ⁴⁰ Nan yí cɩan nsan nun asɩ, Nyanmian man ɔ fi ewue nun ɔ a tinngɛ. Nyanmian a man ɔ'a yɩ yí nwɔn ɔ'a hele. ⁴¹ Nyanmian a man ɔ'a nyɩ man yí nwɔn ɔ'a ngele man bagua'n. Nan ɔ'a man ɔ'a yɩ yí nwɔn ɔ'a hele yé mɔ ɔ lili mɔa falɩ yé ke adanzɩɛ'n. Mɔ Nyanmian man ɔ fi ewue nun tinngeli'n, ye non yí a tɩ asa. ⁴² ɔ a han ɔ'a hele yé ke ye bɔ Ejɔlekpa'n ye héle menian'n-mɔ, ɛsɛ ye lí adanzɩɛ ke yí Zozi yê Nyanmian a sie yí ngɔan mma non ewue mma ndɛɛbuafɩɛ ɔ. ⁴³ Mgbɔmanfɩɛ'n-mɔ kwalaa hanɩn yí ejɔle ke, svanlan biala m'ɔ kɔ le yí kɔ li'n, yí dunman nun, svanlan sɔ'n nyan ɛɛ face.”

Bé mɔ be ti man Zufɔ'n 'ba nyan Nyanmian

Wawε'n

⁴⁴ Anin Pielɩ anwan wɔ sɔ ɔ tɛ kan ejɔle'n, Wawε Nwannzan-nwannzan'n kɔ a kɔ wɔlɔ bɛ kwalaa mɔ bɛ lɛ tie ejɔle'n mɔ Pielɩ lɛ kan nɩn anun. ⁴⁵ Ejɔle'n kɔ sin Zufɔ'n-mɔ mɔ b'a fa bɛ nwɔn b'a man yɛ Mɩn mɔ bɛ walɩ sɔmanlɩn Pielɩ nɩn anwɔn. ɔ sanlɩn kɛ Nyanmian a fa yɩ Wawε Nwannzan-nwannzan nɩn a man bɛ mɔ bɛ tɩ man Zufɔ'n kɔsɔ. ⁴⁶ Afɩ bɛ 'tie a, anin menian sɔ'n-mɔ lɛ kan anɩɛ ngacile ngacile bɛ yɩ Nyanmian Kpili ayɛ.

Ɛhɩ a, Pielɩ nwan: ⁴⁷ “Menian ɛhɩ-mɔ mɔ b'a nyan Wawε Nwannzan-nwannzan'n kɛ yɛ'n, asɔ sɔanlan kwalaa totua bɛ kɛ nɔn bɛ sɔnɩn ɔ?” ⁴⁸ Pielɩ kɔ man atɩn kɛ bɛ sɔnɩn bɛ wɔ Zozi Kilisi dunman nɩn. Mɔ bɛ sɔnɩnlɩn bɛ yuelɩ'n, bɛ kɔ seɛ Pielɩ kɛ ɔ lɩ kɔ yɔ elenyuan kɔn bɛ nwɔn ebele.

11*Pielɩ 'ba bɔ yɩ junman nɩn anun amannɩɛ*

¹ M'ɔ yɔlɩ sɔ'n, mmɔfɔɛ'n-mɔ nɔn anianman'n-mɔ mɔ bɛ wɔ Zude mɔn nɩn anun'n kɔ tɩ kɛ bɛ mɔ bɛ tɩ man Zufɔ'n, bɛ kɔsɔ b'a le Nyanmian Anwan Ejɔle'n b'a li. ² Nan mɔ Pielɩ salɩ walɩ Zoluzalemɔn'n, Zufɔ'n-mɔ mɔ b'a fa bɛ nwɔn b'a man yɛ Mɩn'n kɔ tu yɩ nyunnun. ³ Bɛ nwan: “A wɔlɔ menian mɔ bɛ tɩ man Zufɔ nɩn awulo, ɛsɛ ɛ nɔn bɛ a didi!”

⁴ Ɛhɩ a, Pielɩ kɔ sɔsɔ ejɔle sɔ ɔ kɔ hehele bɛ nun kɛ ejɔle'n kpɩnlɩn yɔlɩ'n. Yɩ nwan: ⁵ “Anɩn n wɔ Zope kulo nɩn asɔ ebele. Elehɔn kɔn, mɛɛ mɔ mɩn 'yɔ asɔnɩn'n, n gɔ nwun like kɔn kɛ elalɩɛ nɩn. Like'n mɔ n nwunlɩn yɩ'n tɩ kɛ tɔbɩlɩ sɔ etanlan kpili kpa. Bɛ lile yɩ nɔan nnan nɩn anun, ɔ fi anwunno anɩn ɔ lɛ ju ba mɩn nwɔn ebele. ⁶ Mɩn 'nɩan etanlan nɩn anun

an, n gɔ nwun naan ngacile ngacile'n-mɔ kɔalaatin m'ɔ ti yé cilie'n. Bé mɔ bé ja ti nnan, bé mɔ be cɔɔn bé nwɔn asi ɔ nɔn nnɔnman'n-mɔ. ⁷ Mɔn 'tie a, anɔn anɔie kɔn le kan kele mín ke: 'Pɛli, jasɔ kun bie di!'

⁸ “Mɔ n dili yí sɔ'n, nán m'an se ke: 'Cɛɛɛ, yé Mɔn! ɔ sanlɔn ke like mɔ a tua ke nán ye di anaan efián a gua yí nwɔn'n, n nili man bie lé.’

⁹ “Ese anɔie'n fi anwunno ɔ kɔ te bieku. Yí nwan: ‘Like mɔ Nyanmian nwan ɔ ti kpa'n, n'ε bu yí ke ɔ ti man kpa.’ ¹⁰ Like'n kɔ yɔ sɔ dede fâ nsan yê ɔ salɔ folɔ anwunno ɔ.

¹¹ “Tɛmɔn sɔ kɔnmgba'n, menian nsan kɔ a kɔ jinlan awulo'n mɔ anɔn n wɔ nun ebele nun anwan nun. Be fi Sezale. B'a sɔan bé ke b'a a yia mín.

¹² Wawe Nwannzan-nwannzan'n kɔ han kɔ hele mín ke nán man mɔn hyɔhyɔɔn mín bu asi, nán mɔn nɔn bé hó. Anianman nsian ehi mɔ emɔ nwun bé ewa'n, be hɔli somanlɔn mín Sezale. Mɔn nɔn bé yê ye wɔlɔli bian nɔn awulo nɔn anɔn ɔ. ¹³ Mɔ ye wɔlɔli yí awulo nɔn anɔn'n, Kɔɔneyi kɔ han ke ɔ kpɔnɔn yɔli mɔ nyanmiansɔ bɔfɔe kɔn yili yí nwɔn heleli yí yí sua nɔn anɔn. Bɔfɔe sɔ'n hanlɔn heleli yí ke: ‘Yi sɔanlan maan ɔ hó yía Simɔn mɔ be fele yí Pɛli Zope elɔ bála. ¹⁴ Ejɔle mɔ ε nɔn wó aflie'n, emɔ tie a, be 'nyan bé ti'n, ɔ 'ba han kele wó.’

¹⁵ “N juli ebele mɔ mɔn 'kan ejɔle nɔn ala, be kɔ nyan Wawe Nwannzan-nwannzan'n ke yé kɔsɔ ye nyanlɔn yí ngelemɔ nun'n. ¹⁶ M'ɔ yɔli sɔ'n, nán mín ti a kacɔ ejɔle'n mɔ yé Mɔn hanlɔn'n. Yí nwan: ‘Zɔan a sɔnɔn menian'n-mɔ asue nun, nán emɔ diɛ, Nyanmian Wawe Nwannzan-nwannzan'n yê be 'fa be sɔnɔn emɔ ɔ.’ ¹⁷ Acɛdiɛ'n mɔ Nyanmian a fa a man yé mɔ y'a le yé Mɔn Zozi Kilisi y'a li'n, acɛdiɛ

kunmgba sò'n yê ò'a fa ò'a man bé kúsvu bé ò. Anun n di mín dié sè mǎ mun non Nyanmian ye 'còin yí busu mannzvan ò?"

¹⁸ Mǎ be tili ejòlè'n sva'n, be kǎ muan bé nvan be kǎ yi Nyanmian aye. Bé nwan: “Ò ti ananhòlè, Nyanmian a man bé mǎ be ti man Zufu'n kúsvu atin ke be káci bé abalabò'n be fá bé nwun be mán yí be nyán ngvan.”

Antiòsv asònin'n

¹⁹ Èhi, mèlè mǎ be 'kele yé Mìn menian'n-mǎ ahòlòwa mǎ be hunlin Etiènin'n, asònin mma'n-mǎ bǎli asanndiè. Mmie-mǎ bǎli bé ti Feninsi non Sipòlv mǎn nun. Mmie-mǎ kúsvu hòli kulo'n mǎ be fele yí Antiòsv nun asv. Zufu'n-mǎ ala yê anun be kan Nyanmian Anvan Ejòlè'n be kele bé ò. ²⁰ Nan kúsvu, yé Mìn menian'n mmie-mǎ fi Sipòlv non Silènin be kǎ hò Antiòsv. Mǎ be juli ebèlè'n, be kǎ bǎ yé Mìn Zozi Ejòlekpa'n be kǎ hele bé mǎ be ti man Zufu'n. ²¹ Yé Mìn kǎ fa yí sa kpa'n kǎ sie bé sv. Menian dǎvn kpa kǎ le Ejòlekpa'n bǎ kǎ li be kǎ fa bé nwun be kǎ man yé Mìn.

²² Mǎ Zoluzalemòn asònin nun anun menian'n-mǎ tili ejòlè sò'n, be kǎ svan Baanabasí Antiòsv èlò.

²³ Baanabasí hòli juli èlò m'ò nwunlin junman'n mǎ Nyanmian a li yí ebèlè'n, ò lili yí nwun fè. Ò kǎ wowula anianman'n-mǎ kvalaa anwònselè ke be fá bé ahònlìn'n kvalaatin be sù yé Mìn. ²⁴ Baanabasí ti svanlan kpa, ò le dedi èsè Wawè Nwanzan-nwanzan'n wǎ yí nun kpa. Èhi ati, menian dǎvn kpa falí bé nwun be manlìn yé Mìn.

²⁵ Èhi anzin, Baanabasí hòli Sòlv efa Talísi. ²⁶ M'ò tǎli Sòlv'n, ò non yí kǎ a Antiòsv be kǎ li ebèlè afuè kǎkǎlè kún, be kǎ li junman asònin sò nun anun. Be

kɔ hehele menian dɔn kpa ninngɛ. Antioɔsɔ ebele yɛ be lili mɔa be feleli yɛ Mɔn menian'n-mɔ “Kilisi amma” ɔ.

²⁷ Temɔn sɔ'n, yɛ Mɔn mgbɔmanfɔe mmie-mɔ fi Zoluzalemɔn be kɔ a Antioɔsɔ. ²⁸ Mgbɔmanfɔe sɔ'n, bɛ nunhan kɔn li Agabisi. Agabisi kɔ jasɔ, Wawe Nwannzan-nwannzan'n kɔ man ɔ kɔ han ke ɔ ngɔ hye man, ehɔe kpili kpa 'ba kpɔn asi'e'n lika kwalaaatin. Ejɔle sɔ'n kpɔnɔn sɔ mɛle mɔ anɔn Kulodu ti *Lɔmɔn belemgbɔn kpain'n. ²⁹ Mɔ yɛ Mɔn menian'n-mɔ tɔli ejɔle sɔ'n be fualɔ ke sɔanlan kɔn biala like mɔ yɛ sa kɔ tɔ yɛ'n, ɔ fɔ bɔla maan be fɔ be nwɔn anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Zude mɔn nun anɔn elɔ'n. ³⁰ Be kɔ yɔ yɛ sɔ sakpa. Be kɔ yɛ Baanabasɔ nɔn Sɔlɔ ke be fɔ aɔɔɔe sɔ'n-mɔ, be hɔ fɔ mɔn Zude mɔn nun anɔn elɔ aɔnɔn nun asɔ mgbain'n-mɔ.

12

Belemgbɔn Elɔɔi Agilipa 'ba man be tɔ Pɛli fiadi

¹ Ehɔ, mɛle mɔ Baanabasɔ nɔn Sɔlɔ be juli Zoluzalemɔn ebele'n, belemgbɔn *Elɔɔi kɔ bɔ yɛ bu ɔ kɔ hele aɔnɔn mma'n mmie-mɔ ahulɔwa. ² ɔ kɔ man be kɔ fa daɔɔe be kɔ hun Zɔan anianman bian Zɔaki. ³ Kemɔ Elɔɔi nɔan an, yɛ nyɔɔe sɔ'n yɔ Zufɔ'n-mɔ enyɔnmɔn'n, ɔ kɔ man be kɔ hyɔ Pɛli. Zufɔ'n-mɔ feti'n mɔ be 'di a, be nni man kpaun'n mɔ fali ayile wɔ nun'n temɔn sɔ'n yɛ be hyɔli yɛ ɔ. ⁴ Mɔ be hyɔli Pɛli yueli'n, Elɔɔi kɔ man be kɔ tɔ yɛ fiadi. ɔ kɔ fa yɛ kɔ wula nzalafɔ fatule nnan asa nun. Fatule kɔn biala, nzalafɔ nnan yɛ be wɔ nun ɔ. Anɔn Elɔɔi le nwɔnnde ke be di Paki feti'n yue a,

yê ɔ 'fa Pɛli fite bagua nin anyunnun ɔ bua yí ndɛɛ ɔ.

Nyanmian 'ba le Pɛli fi belemgbin Elɔdi asa nun

⁵ Anin Pɛli la fiadi sua nin anun, nan asɔnin mma'n-mɔ kɔ seɛ Pɛli ati nzeɛ m'ɔ sɔ ebuɛ.

⁶ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, alíe cɪn an, anin Elɔdi le bua Pɛli ndɛɛ. Bɛ kɔ fa ngɔnzɔngɔnzɔ nnyuan bɛ kɔ cɪci Pɛli, ɔ la nzalafɔ nnyuan afian ɔ le dafi. Nzalafɔe'n-mɔ mɔ bɛ sisa fiadi sua'n jijin anvan nin anyunnun ebeɛ. ⁷ Ebeɛ ala, yê Mɪn bɔfɔe'n kɔn kɔ fite. Lɪka mɔ Pɛli la'n kɔ ta yuein kɛ kanlanníe. Nyanmiansɔ bɔfɔe'n kɔ kpusu kpusu Pɛli ɔ kɔ tinngɛ yí. Yí nwan: "Pɛli, kan wɔ nwon jasɔ!" Yí sa ngɔnzɔngɔnzɔ'n-mɔ kɔ foti kɔ gua.

⁸ Bɔfɔe'n nwan: "Fa wɔ beleti'n cɪ wɔ nwon sɔ nán wowula wɔ mgbabua'n." Pɛli kɔ jasɔ ɔ kɔ fa yí beleti'n kɔ hyɪ yí nwon sɔ kɔ wowula yí mgbabua'n. Bɔfɔe'n nwan: "Wula wɔ taladiɛ kpili'n nán si mɪn sɔ." ⁹ Pɛli si bɔfɔe'n sɔ fi fiadi sua nin anun ɔ kɔ fite. Yí ajɔnlɪn nun an, anin elalíe yê ɔ le cɪn ɔ. Afɪ ɔ nwonlin man nun kɛ bɔfɔe'n yê ɔ le di junman sɔ'n sakpa ɔ. ¹⁰ ɔ nɔn bɔfɔe'n, bɛ kɔ san alimɔa nzalafɔ fatule nin anwon, bɛ kɔ san m'ɔ tian yí nnyuan'n kɔsɔ anwon. Bɛ kɔ tɔ bulalɛ anvan'n mɔ bɛ tɔ yí a, anin bɛ le wɔlɔ kulo nin anun'n. Anvan sɔ nin angɔnmɪn kɔ tike bɛ nyunnun ebeɛ. Bɛ kɔ fite. Bɛ kɔ sɪn gota kɔn asɔ, bɔfɔe'n kɔ yaci Pɛli ebeɛ ɔ kɔ nwannyan.

¹¹ Afɪ m'ɔ yɔli sɔ'n, bɛɛ mɔ Pɛli a nwon nun ɔ. Yí nwan: "Sɪan díe, m'an nwon yí yuein. Yê Mɪn a sɔan yí bɔfɔe'n kɛ ɔ bála a le mɪn fi Elɔdi asa nun ɔ nɔn ɛte'n kɔalaa mɔ Zufɔ'n-mɔ susu mɪn'n." ¹² M'ɔ jɔnlɪnlɪn dede m'ɔ tɪɪ ejɔle nin abɔ'n, ɔ kɔ bɔ yí ti

Zvan mɔ be fele yí Maaki nun anin Mali awulo elɔ. Ɔ 'kɔ a ju a, menian dɔɔn kpa a yia ebefe be le yɔ asɔnɔn. ¹³ Pɛli kɔ bɔ anvan'n. Afanian balasua kɔn, be fele yí Lodi, ɔ kɔ hɔ anvan nun etike. ¹⁴ Mɔ Lodi tɛli Pɛli anin'n, ɔ kɔ li yí nwɔn fe nan kusɔ ɔ ngɔ tike man anvan'n. Ɔ kɔ nwanndi kɔ hɔ kɔ bɔ amannɛ awulo kunnun elɔ ke Pɛli y'ɔ le bɔ anvan nun ɔ.

¹⁵ M'ɔ bɔli amannɛ sɔ'n, bé nwan: “Se ke e le se!”

Anun Lodi le kan fua sɔ ke: “Sakpa, Pɛli y'ɔ le bɔ anvan nun ɔ.”

Bé nwan: “Se ke yí bɔfɔe'n yê ɔ'a yí yí nwun ɔ'a hele yí ɔ.”

¹⁶ Mɔ be 'kikan ehi'n, anun Pɛli te jin anvan nun anzin ɔ te bɔ. Be 'tike anvan nun an, Pɛli jin. Ejɔle'n kɔ sin bé nwɔn. ¹⁷ Pɛli kɔ bubu bé ke be múan bé nvan. Ke ɔ kpɔnɔn yɔli mɔ yê Min yili yí fi fiadi sua nun anin'n, ɔ kɔ susɔ sɔ ɔ kɔ han kɔ hele bé. E se yí nwan: “Emɔ hán ejɔle sɔ'n be hele Zvakɔ nun anianman'n-mɔ.” M'ɔ hanɔn sɔ'n, ɔ fiteli ɔ bɔli yí ti lika fufɔle.

¹⁸ Ɔ wɔ ebefe dede alíe kɔ hɔn. Nzalafɔ'n-mɔ kpɔnndɛ Pɛli a, be nwun Pɛli nin. Bé nyin kɔ bubu.

¹⁹ Elɔdi kɔ man be kɔ hɔ yí ekpɔnndɛ. Be kɔ kpɔnndɛ yí dede ɔ ti man mɔ be le nwun yí ɔ. Ehi a, Elɔdi kɔ man be kɔ bisa bisa nzalafɔ sɔ'n-mɔ kosuan. Yí be-yue-asie, Elɔdi manɔn atɔn ke be hún bé.

Ke ɔ kpɔnɔn yɔli mɔ belemgbin Elɔdi wuli'n

Ehi anzin, Elɔdi fi Zude mân nun ɔ kɔ hɔ kɔ tanlan Sezale kaan. ²⁰ Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun Elɔdi a fe Tii nun Sidɔn amma'n-mɔ anwɔn eya kpa. Ehika ati, be kɔ nwun Elɔdi menian'n-mɔ mɔ be di yí sua nun anun junman nun asɔ kpain nun anwɔn be nun yí kɔ tila amannɔvan. Bian sɔ'n, be fele yí Balasitusi. Bé nvan

kə sɛ bé nʷɔn, bɛ kə a kə tʊ Elɔdɪ. Bɛ kə sɪn Balasɪtusi asʊ bɛ kə fa bɛ kə tʊ Elɔdɪ anyunnun kɛ bɛ kulo kɛ bɛ sesie bé afian. ɔ sanlɪn kɛ, Elɔdɪ m̃n'n y'ɔ man bɛ didi ɔ.

²¹ Bɛ kə hele bé nʷɔn cɪan. Mɔ cɪan sɔ'n juli'n, Elɔdɪ kə wula yɪ belemgbɪn taladɪɛ'n ɔ kə tanlan yɪ bia nɪn asʊ. ɔ kə han ɛjɔlɛ dede yɪ nʋan kə tɔ. ²² Menian'n-mɔ kə bɔ bé sa nun. Bé nwan: “Nyanmɪan yê ɔ'a juɔ ɔ, nán nan kulo sʋanlan ɔ!”

²³ Tɛmʊn sɔ'n, yé Mɪn bɔfʊɛ'n kʊn kə yɪ ewue kə tʊ Elɔdɪ anwʊn. ɔ sanlɪn kɛ, Elɔdɪ a man b'a sʊ yɪ kɛ bɛ sʊ Nyanmɪan'n. Ngakɔba kə li Elɔdɪ bɛ kə hun yɪ.

²⁴ ɛhɪ nʊn ɛhɪ a, anɪn Nyanmɪan Anʋan ɛjɔlɛ'n lɛ tɛlɛ, menian dɔʋn lɛ fa bé nʷɔn bɛ man yé Mɪn.

²⁵ Baanabasɪ nʊn Sɔlʊ dɪɛ, mɔ bɛ nʊn anwan'n walɪ Zoluzalɛmʊn yuelɪ'n, bɛ kə sa bɛ kə hɔ Antɪɔsʊ. Mɔ bɛ 'kə'n, bɛ nʊn Zʋan mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Maakɪ'n yê ɔ hɔlɪ ɔ.

13

Nyanmɪan Wawɛ'n 'ba sʋan Baanabasɪ nʊn Sɔlʊ

¹ ɛhɪ, anɪn mgbɔmanfʊɛ nʊn ngehelefʊɛ wɔ Antɪɔsʊ asɔnɪn nɪn anɪn. ɛ 'nʷun bé: Baanabasɪ, Simeʊn mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Bɪlɛ, Lusiyusi m'ɔ fi Silɛnɪn'n, Manahɛnɪn mɔ bɛ talɪ yɪ nʊn belemgbɪn Elɔdɪ lɪka kʊn'n yê Sɔlʊ. ² ɛlɛhʊn kʊn, anɪn bɛ lɛ cɪ ɛhɔɛ bɛ yɔ asɔnɪn. ɛhɪ a, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kə han kə hele bé kɛ: “ɛmɔ síɛ Baanabasɪ nʊn Sɔlʊ ahanmɪan maan bɛ lí junman'n mɔ yɪ tɪ yê m'an fɛlɛ bé'n.” ³ Mɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n hanlɪn sɔ, mɔ bɛ hyɪlɪ ɛhɔɛ bɛ yɔlɪ asɔnɪn, mɔ bɛ 'ba yue'n, bɛ kə fa bé sa bɛ kə fua Baanabasɪ nʊn Sɔlʊ anwʊn, bɛ kə sɛlɛ Nyanmɪan bɛ kə man bé bɛ kə yaci bé maan bɛ kə hɔ.

Baanabası nun Səlv 'ba hə Sipəlv măn nun

⁴ Əhi, Wawə Nwannzan-nwannzan'n kə svan Baanabası nun Səlv. Bə kə ju Selesi kulo nun asv. Bə kə fa meli ebele bə kə hə Sipəlv măn'n m'ə wə asue afian nun anun. ⁵ Mələ mə bə juli kulo'n mə bə fele yí Salaminnin nun asv'n, bə kə han Nyanmian Anvan Əjələ'n Zufv'n-mə asənin sua'n-mə anun. Mə Baanabası nun Səlv bə 'kə'n, bə nun Zvan mə bə fele yí Maaki'n y'ə həli ə. Ə ti bé bukafvə.

⁶ Əsə bə fi Salaminnin ebele, bə kə kpə asue afian kpələ sə'n dede bə kə ju kulo'n mə bə fele yí Pafəsv nun asv. Bə təl Zufv bian kən ebele. Bian sə'n, bə fele yí Bâ-Zozi. Ə yí jiliwa əsə ə bu yí nwən kə ə ti Nyanmian kpəmanfvə. ⁷ Anın Bâ-Zozi sə'n wə bian m'ə sie Sipəlv măn nun anwən ebele. Bə fele bian sə'n Səezusu Polusu. Ə ti ngelefəvə. Ə kə man bə kə fele Baanabası nun Səlv, ə sanlın kə ə kulo kə ə tie Nyanmian Anvan Əjələ'n. ⁸ Mə Səezusu Polusu man bə feleli bé'n, Bâ-Zozi mə gelekı anıe nun anun bə fele yí Eliması mə yí bu y'ə le kə svanlan m'ə yí jiliwa, ə kə totua Baanabası nun Səlv atın, əsə ə kə han kə hele kpain'n kə n'ə de Nyanmian Anvan Əjələ'n di. ⁹ Əhi a, Wawə Nwannzan-nwannzan'n kə jinlan Səlv mə əsə bə fele yí Pəlv nun anzin. Ə kə tu yí nyın kə gua Eliması anwən. yí nwan: ¹⁰ “Apoo ati anun ete svanlan, Abənsanmən awa, m'ə kpə like kvalaa m'ə ti kpa, cian benin yê Nyanmian ninnge m'ə kə sesie'n ε 'yaci yí əsəci ə. ¹¹ Kikaala diə, nwun yí kə yé Mın 'ba fin wó like. Wó nyın'n 'ba sin məle kaan sva, ε ngə nwun man senzə'n kón.”

Ebele ala, Eliması anyın'n kə sin ə kə ha awosin nun. Anın ə lə totv yí sa ə kpənndə svanlan ə sə yí sa maan ə di yí taataa. ¹² Mə kənmanna'n nwunlin

yí sò'n, ejòlè'n sinlin yí nwòn. Ǿ kò le yé Mìn Anvàn Ejòlè'n kò li.

Pizidi Antiòsv kulo nun asv

¹³ Èhì anzin, Pòlv nòn yí manngòn'n-mò be kò fò meli nun Pafòsv ebèlè. Bè kò bò bé ti Panfili m̀ân nun anun. Bè kò hò kulo'n mò be fèlè yí Pèlizv nun asv. Zvàn Maakì kò yaci bé ebèlè Ǿ kò sa yí nzin Zoluzalèmòn. ¹⁴ Pòlv nòn Baanabasì be kò fa atìn'n bé ǹvàn y'ò le Antiòsv m'ò wò Pizidi m̀ân nun'n. Ènwònmiàn ele cìan'n, be kò wòlv Zufv'n-mò asònun sua nun anun be kò tetanlan asì. ¹⁵ Asònun eyòlè nun anun, menian kò k̀nnga Moyizì mala kalata'n nòn mgbòmanfòe'n-mò diè'n. Mò be k̀nngalì yuelì'n, asònun nun asv mgbain'n-mò man be hanlìn be hehelì Pòlv nòn Baanabasì kè: “Anianman mmelenzua-mò, sè emò le ejòlè be kan be wowula bé mò b'a yia ewa nun anwònsele a, atìn wò nun.”

¹⁶ Mò mgbain'n-mò hanlìn sò'n, Pòlv kò jasv, Ǿ kò tv yí sa Ǿ kò bòbv bé, yí nwan: “Izalayè amma Ǿ nòn emò mò emò anyun sò Nyanmìan be sv yí'n, emò tíe. ¹⁷ Izalayè amma'n-mò Nyanmìan nun a fèlè yé nan-mò. Ǿ a man b'a li ata bé nwòn a sòn mèlè mò anìn be ti nyòfòe Ezipiti m̀ân nun anun èlò'n. Èhì anzin, tunmin sv, Nyanmìan a yì bé fi Ezipiti m̀ân nun anun. ¹⁸ Mèlè mò anìn be nanndì ewâ nun anun'n, Nyanmìan gualì bé ǹvàn alìe kò yò afòe abulanan. ¹⁹ Nyanmìan kò bò m̀ân nsv abòsv Kanaân m̀ân nun anun Ǿ kò fa bé l̀ka'n kò man yé nan-mò kè bé ajâ like. ²⁰ Afòe kò yò eya nnan abulanun kò sìn.

“Èhì anzin, bé mò be di ejòlè'n buli m̀ân'n dede Ǿ juli kpòmanfòe Samiè mèlè sv. ²¹ Samiè mèlè sv, bé nwan be kulo kè be nyan belemgbin maan Ǿ sie bé.

Nyanmian kɔ sie Kisi awa Sayuli m'ɔ fi Bɪnnzɔamɪn afile nɪn anun'n belemgbin kɔ man bɛ. Sayuli lili belemgbin afɔe abulanan. ²² Mɔ Nyanmian tuli yɪ'n y'ɔ sieli Davidi belemgbin ɔ. Nyanmian lili Davidi anwɔn adanzɛ ke: *M'an nwan yɪ ke Jese awa Davidi ti mɪn ahɔnlɪn nun swanlan. Like kwalaa mɔ mɪn kulo'n yɛ ɔ y'ɔ ɔ.*

²³ “Davidi abɔsɔ swanlan kɔn y'ɔ le Zozi. Nyanmian a sie Zozi ke Izalaye mɔn nɪn ati Ngɔandefɔe. ɔ sanlɪn ke Nyanmian bɔli anɔhɔba sɔ'n. ²⁴ Asannan nɔn Zozi a a'n, Zɔan hanlɪn heleli Izalaye mɔn bɔndɪn'n ke be kɔci bɛ abalabɔ'n be fɔ bɛ nwan be mɔn Nyanmian maan ɔ sɔnɪn bɛ. ²⁵ Mɔ Zɔan 'kɔ yɪ ayuelɛ'n, ɔ kɔ bisa menian'n-mɔ ke: ‘Emɔ nwan: nwan swanlan dɛ y'ɔ le mɪn? Swanlan'n mɔ emɔ le nwannde yɪ'n, nɔn yɪ y'ɔ le mɪn! Nan emɔ tɛ, swanlan kɔn fi mɪn nzin ɔ le ba, mɪn nze nvata man ke mɪn nyannjɪ yɪ ja mgbabɔa nyanman'n.’

²⁶ “Anianman mmelenzua, emɔ mɔ be ti Abalahamɔn abɔsɔ menian, ɔ nɔn emɔ mɔ emɔ ti man Zufɔ kɔsɔ emɔ anyɪn sɔ Nyanmian be sɔ yɪ'n, yɛ dunman nɪn ati yɛ bɛ ti ele ngalɛ ehi a a ɔ. ²⁷ Afi, Zoluzalemɔn amma'n-mɔ nɔn bɛ mgbain'n-mɔ, b'a mmu man Zozi swanlan. Eɛe ejɔle mɔ mgbɔmanfɔe'n-mɔ heleli mɔ enwɔnmian ele biala be kɪnnga'n, b'a ndɪ man yɪ bɔ. Nan bɛ dɛ, b'a man b'a hun Zozi. B'a man ejɔle'n mɔ mgbɔmanfɔe'n-mɔ hanlɪn nɪn a kpɪn sɔ. ²⁸ Be si Pilatɪ sɔ ke ɔ mɔn be hɪn yɪ. Kɔsɔ b'a ngɔala b'a ngele man ke like swa ati yɛ yɛ nwan bɛ hɪn yɪ ɔ. ²⁹ Mɔ Zozi anwɔn ejɔle'n kwalaa m'ɔ wɔ Ehele Ejɔle nɪn anun'n kpɪnlɪn sɔ'n, be kɔ yɪ fi kɔlɔwa nɪn asɔ be kɔ hɔ kɔ sie yɪ. ³⁰ Nan

Nyanmian man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngɛ. ³¹ Mɔ Zozi fi ewue nun tinngɛlɪ'n, ɔ yɪlɪ yɪ nwɔn cɪan kɔ yɔ nyɛ nyɛ ɔ helelɪ bɛ mɔ bɛ nɔn yɪ nanndɪlɪ'n, ɔ bɔ yɪ bɔ Galile mɔn nɪn anun ɔ kɔ ju Zoluzalemɔn. Menian sɔ'n-mɔ, bɛ yɛ sian dɪɛ, bɛ lɛ di adanzɪɛ bɛ kan yɪ ejɔlɛ'n bɛ kele Izalayɛ mɔn nɪn ɔ.

³² “Yɛ muonun yɛ lɛ bɔ Ejɔlekpa sɔ'n yɛ kele ɛmɔ. ɔ tɪ like mɔ Nyanmian falɪ bɔlɪ yɛ nan-mɔ anɔhɔba ɔ.

³³ Nyanmian a man anɔhɔba sɔ nɪn a kpɪn sɔ a man yɛ mɔ yɛ tɪ yɛ nan-mɔ abɔsɔ menian'n. ɔ sanlɪn kɛ, ɔ'a man Zozi fi ewue nun a tinngɛ kɛ bɛ kpɪnlɪn bɛ helelɪ yɪ wɔ Izalayɛ ejue ɛtɔɛ kalata nɪn atɪ nnyuan nɪn anun'n kɛ:

Ɛ tɪ mɪn Wa,

ɛnɛ m'ɔ kɔ'n, n dɪ wɔ Si.

³⁴ “Nyanmian hanlɪn kɛ ɔ 'man ɔ fi ewue nun tinngɛ, ɔ 'man ɔ nwu man kɔn. Ɛ 'nwun kɛ ɔ kpɪnlɪn hanlɪn yɪ'n:

Anwɔntɪɛ nyɪla mgbakpa'n

*mɔ n valɪ m mɔlɪ *Davidi anɔhɔba'n*

yɛ mɪn 'fa mɪn man ɛmɔ ɔ.

³⁵ Ɛhɪka atɪ, lɪka kɔn biekun yɪ nwan:

Ɛ ngɔ man man atɪn

maan wɔ anwɔntɪɛ sɔanlan'n

ngɔ kpɔlɔ man sɛka nɪn anun.

³⁶ “Mɛlɛ mɔ anɪn belemgbɪn Davidi tɛ tɪ asɪ'n, like mɔ Nyanmian bisalɪ yɪ kɛ ɔ yɔ'n, ɔ yɔlɪ. Davidi a wu, b'a sie yɪ lɪka mɔ bɛ sielɪ yɪ nan-mɔ'n, ɔ'a kpɔlɔ.

³⁷ Nan sɔanlan'n mɔ Nyanmian a man ɔ fi ewue nun ɔ a tinngɛ'n, ɔ'a mgbɔlɔ man.

³⁸ “Anianman mmelenzua-mɔ, ɛmɔ nwún yɪ kɛ Zozi dunman nɪn yɛ ɛmɔ kɔala kɛ bɛ nyan ɛtɛ face ɔ.

³⁹ Sɔanlan biala m'ɔ de yɪ di'n, ɔ nyan yɪ tɪ fi yɪ nyɔlɪɛ

ete'n-mə kʊalaa mə Moyizi mala nun a ngwala a nne man emə'n fi nun fite. ⁴⁰ Emə nían bé nwon kpa, nán ejòle'n mə Nyanmian mgbəmanfue'n-mə hanlin nun a nga man emə anwon. Afi, bé nwan:

⁴¹ *Atubenwon mma,*

emə nían maan ɔ sín bé nwon,
ɔ sanlin ke emə die a yue.

Emə mele sv, mɪn 'ba yɔ like kɔn.

Se svanlan kan like sɔ nun anwon ejòle kele emə a,
emə ngɔ le ngɔ li man.”

⁴² Mə Pəlv anvan tɔli mə be fi asɔnɪn be fiteli'n, be kɔ han be kɔ hele Pəlv nɔn Baanabasɪ ke be sá be bála enwonmian ele cian fufòle nán be hán ejòle sɔ'n biekun. ⁴³ Mə be sanndilɪ'n, Zufu'n-mə dɔvɔn nun bé mə be ti man Zufu nan kɔsv be kɔ Zufu'n-mə asɔnɪn'n bie'n, be kɔ fa bé nwon be kɔ bɔ Pəlv nɔn Baanabasɪ bé nɔn be kɔ juɔ. Pəlv nɔn Baanabasɪ be kɔ bɔvɔ bé ke Zozi anwon Ejòlekpa'n mə b'a ti'n, be tíla nun kpa.

⁴⁴ Mə enwonmian ele cian'n mə be heleli'n juli'n, yé Mɪn Anvan Ejòle nun etie ati, kulo bəndɪn'n kɔ yia.

⁴⁵ Mə Zufu'n-mə nwunlin yí sɔ'n, be kɔ fa Pəlv nɔn Baanabasɪ anwon ekpɔ. Ejòle'n mə Pəlv le kan'n, anɪn be le bɔ be yi be kpe yí nzɔba. ⁴⁶ Pəlv nɔn Baanabasɪ kɔ nyan anwɔnsɛle be kɔ han be kɔ hele bé ke: “Emə Zufu'n-mə, emə yê ɔ di ke be di mva be kan Nyanmian Anvan Ejòle'n be kele emə ɔ. Nan kemə ɔ njian man emə, mə ese emə nian an, ngvan m'ɔ le man ayueli'e'n nze nvata man emə'n, yí ti, kíkkaala die, ye le kaci yé nyɪn bé mə be ti man Zufu'n-mə elɔ. ⁴⁷ ɔ sanlin ke, e 'nwun junman'n mə yé Mɪn a fa a wula yé sa nun'n, yí nwan:

M'an sie wɔ ke kanlannɛ

maan e ta man bé mə be ti man Zufu'n-mə

*nán ε bə ngvan ele nın anwvɔn ejɔle
ε kele asɪe nın asv menian'n-mə kɔalaatin."*

⁴⁸ Mə bé mə be ti man Zufu'n tili ejɔle sɔ'n, be kɔ li yí nwvɔn fε, be kɔ yi yé Mɪn Anvɔn Ejɔle nın ayε. Bé kɔalaa mə Nyanmian a hele bé dunman yí kalata nın anun ke be nyán ngvan m'ɔ le man ayueliε'n, menian sɔ'n-mə kɔ fa bé nwvɔn be kɔ man yé Mɪn.

⁴⁹ Yé Mɪn Anvɔn Ejɔle'n kɔ tele ebele etin nın asv.

⁵⁰ Ehi a, Zufu'n-mə kɔ wowula mmalasua mgbili mgbili'n-mə mə be sv Nyanmian'n nın kulo nın asv menian mgbili mgbili'n-mə abv. Be kɔ hele Pɔlv nın Baanabasɪ ahulɔwa be kɔ fɔvan bé fi bé mân nın anun. ⁵¹ Pɔlv nın Baanabasɪ be kɔ wɔsv bé ja nın anun anyvan'n be kɔ gua bé kulo nın asv ebele be kɔ hɔ Ikoninwɔmɔvɔn kulo nın asv. (Yí bv kele ke Zufu'n-mə mə be ngulo man ke be fa bé nwvɔn be man yé Mɪn'n, se be minlin an, nán Pɔlv nın Baanabasɪ ejɔle ɔ.) ⁵² Bé mə b'a fa bé nwvɔn b'a man yé Mɪn Antɪɔsv elɔ'n, bé diε, Wawε Nwanzan-nwanzan'n wɔ bé nun, εse be le fε elie.

14

Ikoninwɔmɔvɔn kulo nın asv

¹ Mə Pɔlv nın Baanabasɪ juli Ikoninwɔmɔvɔn elɔ'n, be hɔli Zufu'n-mə asɔnɪn sua nın anun. Ke be kpɪnlɪn be bɔli Ejɔlekpa'n, ɔ man Zufu nın bé mə be ti man Zufu'n, bé dɔvɔn be falɪ bé nwvɔn be manlɪn yé Mɪn. ² Nan Zufu'n-mə mə be ngulo man ke be fa bé nwvɔn be man yé Mɪn'n, be kɔ wowula bé mə be ti man Zufu nın abv maan be kɔ fa anianman'n-mə anwvɔn ekpɔ. ³ Pɔlv nın Baanabasɪ diε, be tanlanlɪn Ikoninwɔmɔvɔn ebele ɔ hyeli kpa. Be le anwvɔnsele nın dedi yé Mɪn anun be kan yí nvan ejɔle'n. Yé Mɪn

man bé tunmin maan be yi atele be ya asinbenwon ninngé. Ɔ ya yi sɔ ɔ man be nwun yi ké yi anwunnvoe enwuan ejɔlé'n mɔ be kan'n ti ananhɔlé. ⁴ Kulo nin asu ebele menian'n-mɔ kɔ bu bé nwɔn nun. Mmie-mɔ jin Zufu'n-mɔ anzin, mmie-mɔ kɔsu jin mmɔfɔe'n-mɔ anzin.

⁵ Ehi a, Zufu'n-mɔ nun bé mɔ be ti man Zufu'n nun bé mgbain'n-mɔ kɔ bɔbɔa bé nwɔn, be le ba hele Pɔlv nun Baanabasɩ ahɔlɔwa be tɔtɔ bé eɔbe be kun bé. ⁶ Mɔ Pɔlv nun Baanabasɩ nwunlin nun'n, be kɔ yi bé bóle nun ebele. Bɔ kɔ hɔ Lisitili nun Delibɔ nun kulo'n-mɔ mɔ be mantan mantan bé'n-mɔ asu. Lisitili nun Delibɔ ti Likawonin mân nun kulo. ⁷ Ebele, be kɔ bɔ Ejɔlekpa'n be kɔ hele menian'n-mɔ.

Lisitili kulo nin asu

⁸ Ɔ 'ba ya sɔ'n, anun bian kun wɔ Lisitili kulo nin asu ebele. Bian sɔ'n ti bubuluwafɔe sunmin yi mmatɔnman nun, ɔ nanndɩ man lé. ⁹ Elehɔn kun, anun ɔ le tie ejɔlé'n mɔ Pɔlv le kan kele menian'n-mɔ'n. Pɔlv anyin kɔ ha yi nwɔn. Ɔ 'nian an, anun bian'n le dedi ɔ kɔala ké yi nwɔn sa. ¹⁰ Ehi a, Pɔlv kɔ tian kɔ han kɔ hele yi ké: “Jasɔ jinlan fɔ́n!” Mɔ Pɔlv hanlin sɔ'n, waka, bian'n kɔ jasɔ kɔ jinlan eɛe ɔ kɔ nanndɩ.

¹¹ Mɔ Menian'n-mɔ nwunlin mɔ Pɔlv yɔli'n, be kɔ bɔ be kɔ sulo Likawonin anɩe nin anun ké: “Mmɔsɔin'n-mɔ a kaci bé nwɔn kulo menian b'a a yé afian ewa!” ¹² Be kɔ tɔn Baanabasɩ “Zesi” (m'ɔ ti bé bɔsɔin kpili'n) yê be kɔ tɔn Pɔlv kɔsu “Elumesi” (m'ɔ ti bé mmɔsɔin'n-mɔ kpɔmanfɔe'n). Ɔ sanlin ké Pɔlv yê anun ɔ juɔ ɔ nun Baanabasɩ anɔvan ɔ. ¹³ Mɔ e 'wɔlv kulo nin anun'n, ebele yê b'a si bɔsɔin Zesi sua nin ɔ. Sɔanlan'n m'ɔ tɔtɔ Zesi'n kɔ man be kɔ fa nnale. Be kɔ sisan bé sɔ nyanman be kɔ sisan nun

falawası. Be nun nnale'n-mə kə a kulo nun anvan nun anyunnun. Bian sɔ'n nun kulo mma'n kulo ke be fa nnale sɔ'n-mə be yi tee be man Pɔlv nun Baanabası.

¹⁴ Mə Pɔlv nun Baanabası tılı ejɔle sɔ'n, be kə sɔ taladiɛ'n mə be wula'n be kə titi nun. Be le enwanndie be kə wɔlv menian'n-mə afian. Be le etian, bé nwan: ¹⁵ “Ebia-mə, nzuke ati yê emə yə sɔa ɔ? Ye ti kulo menian ke emə ala. Ye hanlın ye heleli emə, mele mə ye bəli Ejɔlekpa'n ke emə yáci ninngə mgban mgban ehi-mə be gúa. Nán be káci bé nyın Tiasıfɔe Nyanmian nun anwɔn elɔ. ɔ sanlın ke yí y'ɔ bəli anwunno nun ası, asue jenvie'n nun nun ninngə'n kɔalaatin ɔ. ¹⁶ Daba, Nyanmian yacili mân nun anun menian'n-mə maan sɔanlan kɔn biala sɔlın atın m'ɔ kulo nun asɔ. ¹⁷ Nan kɔsɔ tɛmɔn biala ɔ yə ye maan be nwun yí. ɔ man esue'n tɔ maan emə ninngə'n-mə yə kpa. ɔ gua emə anvan alie ese ɔ wula fe elie kpili kpa emə ahɔnlın nun anun.”

¹⁸ Ehi, ejɔle'n muonun mə Pɔlv nun Baanabası le kan maan be yacı tee eyie'n, nán yí nwɔn bie yê anın be le di ɔ.

¹⁹ Ehi, Zufɔ mmie-mə fi Antiɔsɔ m'ɔ wə Pizidi mân nun'n, ɔ nun Ikoninwə mɔn kulo nun asɔ, be kə a. Be kə kaci kulo mma nun ati. Be kə tɔtɔ Pɔlv ebue ke be 'kun yí. Mə be yɔli yí sɔ'n, be junlın ke anın ɔ'a wu. Be kə hyɔn yí be kə tɔ kulo tiba. ²⁰ Nan mə bé mə be de Nyanmian be di'n yialı yí nwɔn'n, ɔ kə jasɔ, ɔ kə wɔlv kulo nun anun. Be lalı mə alie hɔnlın'n, Pɔlv nun Baanabası kə hɔ kulo'n mə be fele yí Delibɔ nun asɔ.

Pɔlv nun Baanabası 'ba sa bé nzin

be kə Sili Antiɔsɔ

²¹ Ehi, mɔ Pɔlv nɔn Baanabasɪ juli Delibv kulo nun asu'n, be kɔ bɔ Ejɔlekpa'n be kɔ nyan menian dɔvɔn kpa ebele be kɔ man yɛ Mɪn. Be fi ebele be kɔ sa bɛ nzin Lisitili, Ikoninwɔmɔvɔn nɔn Antiɔsv m'ɔ wɔ Pizidi mɔn nun'n. ²² Be kɔ wowula yɛ Mɪn menian'n-mɔ anwɔnsele, be kɔ butv bɛ ke be jɪnlan kpunndiin wɔ bɛ dedi nun anun. Be kan be kele bɛ ke: “Ɔ di ke ye nwun yɛ nyunnun kpa kwalaa nɔn y'a wɔlv Nyanmian Belemgbin Mɔn nun anun.” ²³ Kulo kɔvɔn biala asɔnɪn nun anun, be man be sie mgbain. Be ci ehɔe be yɔ asɔnɪn yue a, be sele Nyanmian be fa bɛ be wula yɛ Mɪn mɔ b'a le yɪ b'a li nun asa nun.

²⁴ Ehi anzin, be kɔ kpe nun Pizidi mɔn nun anun be kɔ ju Panfili mɔn nun anun. ²⁵ Be kɔ han Nyanmian Anvɔn Ejɔle'n Pelɪzv kulo nun asv. Be fi ebele, be kɔ hɔ Atali kulo'n kɔsv asv. ²⁶ Atali ebele, be kɔ fv meli'n m'ɔ le kɔ Antiɔsv nun anun. Ɔ sanlin ke Antiɔsv ebele yɛ be falɪ bɛ be wulalɪ Nyanmian asa nun mɔ be hɔli yɪ junman nun elie ɔ.

²⁷ Mɔ be juli Antiɔsv ebele'n, be kɔ yia asɔnɪn mma'n-mɔ. Yɪ kwalaa mɔ Nyanmian nanndɪli bɛ sv ɔ yɔli, ɔ nɔn ke ɔ kpɪnlin yɔli mɔ bɛ mɔ be tɪ man Zufv'n lelɪ Nyanmian lili'n, be kɔ bɔ nun amannɪe be kɔ hele bɛ. ²⁸ Mɔ be nwunlin bɛ nwɔvɔn yueli'n, Pɔlv nɔn Baanabasɪ halɪ anianman'n-mɔ anwɔvɔn ebele, be hyeli Antiɔsv.

15

Zoluzalemvɔn elɔ anyia'n

¹ Ehi, menian fi Zude mɔn nun be kɔ a Antiɔsv. Be juli ebele mɔ be 'kekele anianman'n-mɔ ninng'e'n, bɛ nwan: “Se b'a mgbɛ man emɔ mmian nun ke

*Moyizɪ mala'n kpɪn kele nɪn an, ɛmɔ nguɔla be nnyan man nguɔn.”

² Mɔ Pɔlv nɔn Baanabasɪ tɪlɪ ɛjɔle sɔ'n, be nɔn menian sɔ'n-mɔ kɔ su yɪ busɔ akpɔlvwa kpa. Ɛhi a, ɔ kɔ yɔ mɔ Pɔlv nɔn Baanabasɪ nɔn anianman'n mmie-mɔ, be hɔ Zoluzalemɔn be hɔ tɔ mmɔfɔvɛ'n-mɔ nɔn mgbain'n-mɔ wɔ ɛjɔle sɔ nɪn anwɔn.

³ Mɔ be 'kɔ'n, asɔnɪn mma'n-mɔ kɔ gua bɛ atɪn. Be kɔ kpe nun Feninsi nɔn Samali mɔn nɪn anun. Lɪka mɔ be kɔ ju'n, ke ɔ kpɪnlɪn yɔlɪ mɔ bɛ mɔ be tɪ man Zufɔ'n falɪ bɛ nwɔn be manlɪn Nyanmian'n, be kan yɪ nwɔn ɛjɔle a, anianman'n-mɔ di yɪ nwɔn fe kpili kpa. ⁴ Mɔ Pɔlv nɔn Baanabasɪ nɔn ɛhɪnlɪn-mɔ juli Zoluzalemɔn'n, asɔnɪn mma'n-mɔ nɔn mmɔfɔvɛ'n-mɔ nɔn mgbain'n-mɔ kɔ le bɛ atɪn. Junman mɔ Nyanmian nanndɪlɪ bɛ sɔ ɔ lili'n, Pɔlv nɔn Baanabasɪ kɔ han yɪ kɔvalaa be kɔ hele bɛ.

⁵ M'ɔ yɔlɪ sɔ'n, Falisifɔvɛ mmie-mɔ mɔ be falɪ bɛ nwɔn be manlɪn yɛ Mɪn'n kɔ jasɔ, bɛ nwan: “Ɔ di ke be kpe bɛ mɔ be tɪ man Zufɔ'n mmian nun, ɛɛ ɔ di ke be man be di Moyizɪ mala nɪn asɔ.”

⁶ Ɛjɔle sɔ nɪn anwɔn, mmɔfɔvɛ'n-mɔ nɔn mgbain'n-mɔ kɔ hɔ anyia. ⁷ Be basalɪ yɪ dede a, Pɪɛlɪ kɔ jasɔ, yɪ nwan: “Anianman-mɔ, ɛmɔ sɪ ke ɛmɔ afian ɛwa, Nyanmian yɪlɪ mɪn a hyɛ ke m mɔ Ɛjɔlekpa'n n gɛle bɛ mɔ be tɪ man Zufɔ'n maan be lɛ yɪ be lɪ. ⁸ Nyanmian m'ɔ sɪ menian'n-mɔ ahɔnlɪn nɪn anun ɛjɔle'n, ɔ'a fa yɪ Wawɛ Nwannzan-nwannzan ɔ'a man bɛ ke ɔ'a fa ɔ'a man yɛ'n. Nyanmian a yɔ sɔ ɔ'a hele ke ɔ'a sɔ bɛ nun. ⁹ Yɛ ɔ, bɛ ɔ, Nyanmian a mgba man nun. Ɔ sanlɪn ke b'a le Nyanmian b'a li, ɔ'a tɪ bɛ ahɔnlɪn nɪn anwɔn. ¹⁰ Ɔ yɔ sɛ mɔ afɪ sian dɪɛ, ɛmɔ kulo ke be sɔ Nyanmian be nɪan'n? Bɔle mɔ yɛ

nan-mə nɔn yé y'a ngɔala man yí sua'n, bé kəmɪn sɔ yê ɔ yúe ɔ? ¹¹ Nan yê diɛ, yɛ de yɛ di kɛ yé ti enyan'n mə y'a nyan yí kɛ bé kɔsɔ b'a nyan yí'n, yé Mɪn Zozi anwunnvoe'n dunman nun ɔ.”

¹² Mɔ Pɪɛli hanlɪn sɔ'n, bé kɔalaa bɛ kɔ gua didiin, bɛ kɔ tie Pɔɔɔ nɔn Baanabasɪ. Atɛɛ nɔn asinbɛnwɔn ninngɛ mə Nyanmɪan nanndɪli bé sɔ ɔ yɔli wɔ bé mə bɛ ti man Zufɔ nɪn afian'n, Pɔɔɔ nɔn Baanabasɪ kɔ han yí ɛjɔɛ bɛ kɔ hele bé.

¹³ Mɔ Pɔɔɔ nɔn Baanabasɪ anɔvan tɔli'n, Zɔakɪ kɔ jasɔ, yí nwan: “Anianman mmelenzua-mɔ, ɛmɔ tíe mɪn! ¹⁴ Kɛ ɔ kpɪnlɪn yɔli mə abubɔ nɪn anun Nyanmɪan falɪ bé mə bɛ ti man Zufɔ nɪn anun mmie-mɔ ɔ'a kaci yí menian mə yí dunman la bé sɔ'n, Simɔn a han yí nwɔn ɛjɔɛ. ¹⁵ ɛjɔɛ'n mə ɔ'a han'n, ɔ nɔn mə Nyanmɪan mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ hanlɪn'n tɪ kɔn. ɔ sanlɪn kɛ ɛheɛ ɛjɔɛ'n le kele kɛ yé Mɪn nwan:

¹⁶ *ɛhi anzin, mɪn 'ba sa mɪn ba.
Davidi sua'n mə ɔ'a bubu ɔ a gua'n,
mɪn 'sa mɪn si yí bɔsɔ nɪn anun
ɛsɛ mɪn 'tɪnnɛ yí.*

¹⁷ *Mɛɛ sɔ'n, menian bɔ nga'n kɔalaatin,
bɛ 'ba kpɔnndɛ yé Mɪn anzin atɪn.
Yuɔ, bé kɔalaa mə bɛ ti man Zufɔ
mə m'an fɛɛ bé kɛ bɛ káci mɪn menian'n,
bɛ 'ba yɔ yí sɔ.*

¹⁸ *Yé Mɪn m'ɔ yɪli ninngɛ sɔ'n-mɔ
heleli daba daba'n,
ɛjɔɛ m'ɔ le kan nɪn anun.*

¹⁹ “ɛhɪka ati, mɪn de mɪn tɔ nɪn kɛ ɔ ti man kpa kɛ bɛ kele bé mə bɛ ti man Zufɔ mə b'a fa bé nwɔn b'a wula Nyanmɪan asa nun'n yalɛ. ²⁰ Nan kɔsɔ, yɛ héɛ bé kalata yɛ hán yɛ héɛ bé kɛ nán bɛ di anɔvan

su naan, nán be di naan buka yí moja'n, nán be di cunmun, εεε nán be yó satulifve nyólie. ²¹ Afi, ɔ fi titi, kulo kɔn biala asu, menian kan Moyizɪ mala nɪn anun ejɔle. Be kɪnnga yí *enwɔnmian ele cian daa Zufv-mə asɔnɪn sua'n-mə anun."

Kalata'n mə be heleli nwanlɪn asɔnɪn mma'n-mə mə be ti man Zufv'n

²² Mə Zvakɪ anvan tɔlɪ'n, mmɔfve'n-mə nɔn mgbain-mə nɔn asɔnɪn mma'n-mə kɔalaa anvan kɔ se bé nwɔn. Be kɔ yɪ anianman mmie-mə bé afian ebele mə be nɔn Pɔlv nɔn Baanabasɪ 'kɔ Antɪɔsɔ ɔ. Bé mə be yɪlɪ bé'n-mə y'ɔ le Zudɪ mə be fele yí Baasabasɪ'n, ɔ nɔn Silasɪ. Zudɪ nɔn Silasɪ ti asɔnɪn nɪn anun menian mə anianman'n-mə felɪ bé kpa ɔ. ²³ Kalata'n mə be falɪ wulalɪ bé sa nun'n, ε 'nwun ejɔle m'ɔ wɔ nun'n:

Anianman-mə,

Emə mə be ti man Zufv mə be wɔ Antɪɔsɔ kulo nɪn asu, Sili nɔn Silisi mɔn nɪn anun'n, Zozi mmɔfve'n-mə nɔn asɔnɪn mgbain'n-mə mə be ti emə anianman'n, bé nwan be 'bisa emə ahɪn.

²⁴ Y'a ti yí ke menian fi yé afian ewa b'a hɔ a hehele ninngɛ b'a seci emə ati anun, εεε b'a man emə lɔa a bɔ bé nwɔn. Menian sɔ'n-mə, nán yé yê ye sɔanlɪn bé ɔ. ²⁵ Ehɪka ati, yé nɔan a se yé nwɔn ewa, y'a yɪ menian ke be hó tó emə. Be nɔn yé nianman Pɔlv nɔn Baanabasɪ mə bé nwɔn cian yé'n yê be le ba ɔ. ²⁶ Yé Mɪn Zozi Kilisi dunman nɪn, ahan menian'n-mə 'kun Pɔlv nɔn Baanabasɪ. ²⁷ Ejɔle mə y'a hele yí ewa'n, Zudɪ nɔn Silasɪ muonun, be 'ba han nɪn ejɔle be kele emə. ²⁸ ɔ sanlɪn ke ye nɔn Wawe Nwanzan-nwanzan'n, ye ngulo man ke emə nwun efe kón.

Nan m'ɔ tɪ cunnjin'n yê ye le fa ye tɔ emɔ anyunnun
 ɔ. ²⁹ Ehi ka ati, nán be di amvan su naan, nán be di
 naan buka yí moja'n, nán be di cunmun. E se nán
 be yɔ satilɔbe nyɔlie. Se emɔ yaci nyɔlie sɔ'n-mɔ
 gua a, ɔ tɪ kpa.

Ye wɔ cɪan fɔfɔle!

³⁰ Ehi, be kɔ man bé mɔ be yili bé nin atɪn ke be hó
 Antɔɔsu. Mɔ be juli elɔ'n, be kɔ yia yé Mɪn menian'n-
 mɔ kwalatin be kɔ fa kalata'n be kɔ wula bé sa nun.
³¹ Be kɔ kɪnnga kalata'n. Mɔ be tɪli nun ejɔle non
 anwɔnsele'n m'ɔ wowulali bé'n, bé kwalaa be kɔ li
 yí nwɔn fe. ³² Kemɔ anɪn Zudɪ non Silasɪ muonun,
 be tɪ mgbɔmanfɔve'n, be kɔ han ejɔle dɔvɔn be kɔ hele
 anianman'n-mɔ be kɔ wowula bé anwɔnsele be kɔ
 cɪcɪ bé lɔa. ³³ Zudɪ non Silasɪ kɔ li kɔ yɔ elenyuan kɔn
 ebele. Mɔ bé ehɔle temɔn juli'n, anianman'n-mɔ non
 bé be kɔ li ngalie be kɔ man bé atɪn be kɔ sa bɔ kɔ hɔ
 bé mɔ be svanlɪn bé nin anwɔn elɔ. [³⁴ Nan Silasɪ
 dɪe, ɔ kɔ ha Antɔɔsu ebele.] ³⁵ Pɔlv non Baanabasɪ, bé
 kɔsv be kɔ ha Antɔɔsu ebele. Be non mmie-mɔ dɔvɔn
 kpa be kekele menian'n-mɔ ninnge ese be kan yé
 Mɪn Anvan Ejɔle'n.

Pɔlv non Baanabasɪ 'ba tɪtɪ bé nwɔn nun

³⁶ M'ɔ lili kɔ yɔ elenyuan kɔn'n, Pɔlv kɔ han kɔ hele
 Baanabasɪ ke: “Kulo'n-mɔ kwalatin mɔ ye sɪnlɪn
 su ye hanlɪn yé Mɪn Anvan Ejɔle'n, ye hó su ye fɔfua
 anianman'n-mɔ anwɔn.” ³⁷ Ehɔle nin anun an,
 anɪn Baanabasɪ kulo ke Zvan mɔ be fele yí Maaki'n
 non bé kɔ. ³⁸ Pɔlv nɪanlɪn an, anɪn ɔ nvata man ke
 Zvan Maaki kɔ bie. ɔ sanlɪn ke, ɔ yacili Pɔlv non
 Baanabasɪ Panfili mân nun, ɔ a mmɔka man bé
 junman nin anun fɪi kón. ³⁹ Ehi a, akpɔlɔwa kɔ tɔ
 Pɔlv non Baanabasɪ afian dede be kɔ tɪtɪ bé nwɔn
 nun. Baanabasɪ kɔ fa Zvan Maaki be kɔ fɔ meli nun

bε kə hə Sipɔlv m̄an nun. ⁴⁰ Pɔlv kɔsv kə fa Silasɪ. Mə anianman'n-mə falɪ bε wulalɪ yε Mɪn asa nun yueli'n, cuein, yε Pɔlv nɔn yɪ, bε hɔli ɔ. ⁴¹ Bε kə nanndɪ Sili nɔn Silisi m̄an nun anun. Bε kə wowula asɔnɪn mma'n-mə anwɔnsɛlɛ.

16

Pɔlv nɔn Silasɪ 'ba fa Timote bε bə bε nɔwɔn

¹ ɔ 'ba yə sɔ'n, anɪn Pɔlv nɔn Silasɪ b'a hə Delɪbɔ nɔn Lisitili. Anɪn yε Mɪn sɔanlan'n kɔn wə Lisitili ɛbɛlɛ. Bε fɛlɛ yɪ Timote. Yɪ nin'n tɪ Zufɔ, ɔ de Nyanmian di. Nan yɪ si'n tɪ Gɛlɛki. ² Anianman'n-mə mə bε wə Lisitili ɛbɛlɛ nɔn bε mə bε wə Ikon-inwəmɔn'n, bε kan kɛ Timote tɪ sɔanlan kpa. ³ ɛhɪ a, Pɔlv nwan ɔ 'fa Timote bə yɪ nɔwɔn. ɔ kə fa yɪ kə bə yɪ nɔwɔn. Zufɔ'n-mə mə bε wə ɛbɛlɛ etin diɛ nɪn asɔ'n dunman nun, Pɔlv kə man bε kə kpɛ Timote mmian nun. ɔ sanlɪn kɛ bε kɔalaa bε si kɛ Timote asi'n tɪ Gɛlɛki. ⁴ Kulo mə bε kə sɪn sɔ'n, ninngɛ'n mə Zoluzalɛmɔn ɛlɔ asɔnɪn nɪn asɔ mgbain'n-mə nɔn mməfɔvɛ'n-mə heleli'n, ninngɛ sɔ'n yε bε kan bε kele anianman'n-mə kɛ bε lɪ sv ɔ. ⁵ Anɪn asɔnɪn mma'n-mə dedi'n lɛ kə yɪ nyunnun, ɛsɛ anɪn bε nɔwɔn lɛ sɔn. Afɪ cɪan daa menian fa bε nɔwɔn bε man yε Mɪn.

Yε Mɪn 'ba hɪn Pɔlv ɛlalɛ

⁶ ɛhɪ anzin, Pɔlv nɔn Silasɪ nɔn Timote bε kə hə Azi m̄an nun. ɛbɛlɛ, Wawɛ Nwannzan-nwannzan nɪn a mman man bε atɪn maan b'a ngan man Nyanmian Anɔvan ɛjɔlɛ'n. Bε kə kpɛ nun Filizi nɔn Galasi m̄an nun. ⁷ Mə anɪn bε ka kaan bε ju Misi m̄an nun'n, bε nwan bε 'kə Bitinin m̄an nun. Nan kɔsv Zozi Wawɛ'n ngɔ man bε atɪn. ⁸ ɛhɪ a, bε kə kpɛ nun Misi m̄an nɪn anun, bε kə hə Tolowasɪ kulo nɪn

asv lika mɔ meli'n-mɔ jinlan'n. ⁹ Ebele, kɔngɔe, yé Mɪn kɔ hɪn Pɔlv elalie. Elalie nun anun, Pɔlv 'nian an, anɪn Masedvanɪn mân nun anun sɔanlan kɔn jin yí nyunnun ebele, ɔ le sele yí ke: “Sɪn Masedvanɪn mân nun anun ewa nán bala bɔka yé!”

¹⁰ Mɔ Pɔlv hɪnlɪn elalie sɔ'n yueli'n, ebele ala, ye kɔ bɔbɔva yé nwɔn mɔ ye 'kɔ Masedvanɪn ɔ. ɔ sanlɪn ke, anɪn y'a nwun yí fóón ke yé Mɪn le fele yé ke ye hó bó Ejɔlekpa'n ye héle elɔ mân nun anun menian'n-mɔ.

Filipɔ kulo nun asv

¹¹ Ye kɔ fɔ meli nun Tolowasi ebele yé cuein, yé nɔan y'ɔ le asue afian kpɔle'n mɔ be fele yí Samotalasi nun asv. Mɔ alíe hɪnlɪn'n, ye kɔ bɔ yé ti Neyapolisi kulo nun asv. ¹² Ye fi Neyapolisi ebele ye kɔ hɔ kulo'n mɔ be fele yí Filipɔ nun asv. Filipɔ tɪ Masedvanɪn alimɔva etin'n kulo, ese Lɔmɔn menian wɔ ebele. Ye lili kɔ yɔ elɛsan kɔn kulo sɔ nun asv. ¹³ Mɔ *enwɔnmɪan ele cɪan'n juli'n, ye fi kulo nun asv ye kɔ jasv. Ye kɔ hɔ asue kɔn anvan. Ye yɔli ajɔnlɪn ke ebele yé Zufɔ'n-mɔ yia be yɔ asɔnɪn ɔ. Ye kɔ tetanlan asɪ. Ye kɔ han ejɔle'n ye kɔ hele mmalasua'n-mɔ mɔ anɪn b'a yia ebele'n. ¹⁴ Mɔ ye 'kan ejɔle'n, anɪn balasua kɔn le tie. Balasua sɔ'n, be fele yí Lidi. ɔ fi kulo'n mɔ be fele yí Tiatili nun asv. ɔ tɔnɪn etanlan kɔkɔle mɔ yí nwɔn cɪan. ɔ sv Nyanmɪan. Yé Mɪn kɔ buke yí ajɔnlɪn maan ɔ kɔ yɔ anzɔe ɔ kɔ tie ejɔle'n mɔ anɪn Pɔlv le kan'n. ¹⁵ Be kɔ sɔnɪn yí nɔn yí sasv'n-mɔ. Mɔ be sɔnɪnlɪn yí yueli'n, ɔ kɔ fele yé, yí nwan: “Se emɔ de tɔ nun ke mɪn de yé Mɪn mɪn di sakpa a, anɪn emɔ bála a tanlan mɪn awulo.” ɔ si yé sv dede ye kɔ kpati ye kɔ tie.

Be 'ba gua Pɔlv nɔn Silasi fiadi

16 Ehi, mɔ anɔn ye le kɔ lika mɔ ye yɔ asɔnɔn elɔ'n, afanian kɔn kɔ a kɔ tɔ yé. Balasua sɔ'n, wawe ete kɔn wɔ yí nun. Wawe ete sɔ'n man ɔ yi munnzue ɔ nyan esika dɔɔn kpa man yí mɔn-mɔ. 17 Afanian'n kɔ si yé sɔ, ye nɔn Pɔlv, ɔ le tɔan kan ke: “Nyanmian'n m'ɔ wɔ anwunno elɔ'n, yí ngɔa y'ɔ le menian ehi-mɔ. Atɔn'n mɔ be sɔn sɔ a be nyan bé ti'n, yí nwon ejɔle yé be le kan be kele emɔ ɔ!” 18 Afanian'n le yí sɔ dede kɔ yɔ cɔan nyɛ nyɛ. Yí be-yue-asɛ, yí nyɔlɛ'n kɔ hun Pɔlv eya. Pɔlv kɔ bilɔ yí nyɔn ɔ kɔ han kɔ hele wawe ete'n ke: “Zozɔ Kilisi dunman nun, mɔn nwan ɛ fi balasua nun anɔn ɛ fíte!” Mɔ Pɔlv hanlɔn sɔ'n, ebele ala, wawe ete'n fi balasua nun anɔn ɔ kɔ fite.

19 Sian diɛ mɔ afanian nɔn amɔn-mɔ nɔan an, ɔ nyɔ man munnzue nán b'a nyan esika'n, be kɔ hyɔɔn Pɔlv nɔn Silasɔ asɔ dede be nɔn bé kɔ hɔ lika mɔ be di ejɔle'n mgbain'n-mɔ aja sɔ. 20 Be kɔ fa bé be kɔ hɔ kɔ wula *Lɔmɔn awaa menian'n-mɔ asa nun. Bé nwan: “Menian ehi-mɔ le seɔi yé kulo'n. 21 Be tɔ Zufɔ, ninngɛ mɔ be kekele'n, yé mɔ ye tɔ *Lɔmɔn menian'n, yé mala'n mman man yé atɔn ke ye tíe anaan ye yɔ.”

22 Bagua'n kɔsɔ kɔ jasɔ Pɔlv nɔn Silasɔ akɔmɔn anɔn. Awaawaa menian'n-mɔ man be kɔ tɔa Pɔlv nɔn Silasɔ be kɔ le bé taladiɛ'n. Be kɔ man atɔn ke be fɔn bé mgbele. 23 Mɔ be finlɔn bé mgbele yuelɔ'n, be kɔ gua bé fiadi. Be kɔ han be kɔ hele nzalafɔ'n m'ɔ nɔan fiadi nɔn asɔ'n ke ɔ sísa bé kpa. 24 Mɔ be hanlɔn sɔ be helelɔ nzalafɔ'n, yí kɔsɔ ɔ kɔ gua bé fiadi sua nɔn akunnun elɔ kpa. ɔ kɔ fa tabɔa ɔ kɔ bɔ bé ja kpaun.

25 Kɔ yɔ alɔmunnun, anɔn Pɔlv nɔn Silasɔ le yɔ asɔnɔn be tɔ ejue be yi Nyanmian aye. Ehinlɔn-mɔ mɔ be wɔ fiadi sua nɔn anɔn'n, anɔn be le tie.

²⁶ Kɔnmgba ala, asiɛ'n kɔ kpusu seɛ kpa dede fiadi sua nun awulabebu nun anwɔn kɔ han. Ebele ala, fiadi sua nun anwan'n-mɔ kɔ tike tike. Bɛ mɔ b'a gua bɛ fiadi'n-mɔ ngɔnzɔngɔnzɔ'n-mɔ kɔ titi titi.

²⁷ Nzalafu'n kɔ tinngɛ. M'ɔ nwunlin kɛ fiadi sua nun anwan'n-mɔ gugua sɔ'n, ɔ kɔ hyɔn yɛ dadɛ'n, ɔ 'fa kun yɛ nwɔn. Afi ɔ jɔnlin kɛ anɔn bɛ mɔ bɛ wɔ fiadi sua nun anɔn nun a nwanndi nwanndi. ²⁸ Mɔ Pɔlv nwunlin yɛ'n, ɔ kɔ tian seɛ kpa, yɛ nwan: "N'ɛ kun wɔ nwɔn! Yɛ kwalaa yɛ wɔ ewa!"

²⁹ Ehi a, nzalafu'n kɔ bisa kɛ bɛ mán yɛ kanlanniɛ. Nde-nde, ɔ kɔ wɔlv sua'n mɔ Pɔlv nɔn Silasi wɔ nun nun anɔn. Esulo kɔ han yɛ, yɛ nwɔn le wɔsv yɛ ɔ kɔ tu kɔ tɔ Pɔlv nɔn Silasi aja nun. ³⁰ M'ɔ yɔli sɔ'n, ɔ kɔ man Pɔlv nɔn Silasi kɔ fite. ɔ kɔ bisa bɛ kɛ: "Nja-mɔ, mɔn 'yɔ sɛ nán m'an nyan mín ti!"

³¹ Pɔlv nɔn Silasi nwan: "De yɛ Mɔn Zozi di, ɛ nɔn wɔ nwɔn amma'n-mɔ 'ba nyan bɛ ti."

³² Pɔlv nɔn Silasi kɔ han yɛ Mɔn Anwan Ejɔle'n bɛ kɔ hele yɛ nɔn yɛ awulo nun anɔn menian'n-mɔ kwalaaatin. ³³ Kɔngɔɛ kpa, dɔɛ sɔ nun asɔ, nzalafu'n nɔn Pɔlv nɔn Silasi bɛ kɔ hɔ, ɔ kɔ nwunnzin bɛ nwɔn nganlan'n-mɔ anɔn. ɔ kɔ man bɛ kɔ sɔnɔn yɛ nɔn yɛ awulo nun anɔn menian'n-mɔ kwalaaatin. ³⁴ ɔ nɔn Pɔlv nɔn Silasi kɔ hɔ awulo ɔ kɔ man bɛ like bɛ kɔ li. Bian sɔ'n nɔn yɛ nwɔn amma'n-mɔ kwalaaatin kɔ li fɛ kpa. ɔ sanlin kɛ b'a le Nyanmɔan b'a li.

³⁵ Mɔ alíe hɔnlin'n, Lɔmɔn awaa menian'n-mɔ kɔ yɛ menian kɛ bɛ hɔ hán héle nzalafu'n kɛ: "Yaci menian sɔ'n-mɔ nun."

³⁶ Nzalafu'n kɔ a kɔ han kɔ hele Pɔlv kɛ: "Mgbain'n-mɔ a man atɔn kɛ bɛ yáci ɛmɔ nun. Yɛ ti, ɛmɔ kwalaa kɛ bɛ fite bɛ kɔ anzɔnɔnɔ nun."

37 Ehi a, Pɔlv kɔ han kɔ hele bé mɔ mgbain'n-mɔ yɪ bé'n kɛ: “Yé mɔ yɛ tɪ *Lɔmɔn menian'n, b'a mmua man yé ndɛɛ, b'a bɔ yé bagua nun ɛsɛ b'a hyɪ yé b'a gua fiadɪ! Sian anɪn afɪ bɛ kulo kɛ bɛ fia bɛ yɪ yé ɔ? Cɛɛɛ! Emɔ hɔ hán héle bé kɛ bé bɔbɔ muonun bɛ bála a yɪ yé!”

38 Mɔ Pɔlv hanlɪn sɔ'n, menian'n-mɔ kɔ sa kɔ hɔ kɔ tɔ mgbain'n-mɔ bɛ kɔ han ɛjɔlɛ'n sɔa. Mɔ mgbain'n-mɔ tɪlɪ kɛ Pɔlv nɔn Silasɪ tɪ Lɔmɔn menian'n, bé nwɔn kɔ wɔsɔ bé. 39 Bé muonun bɛ kɔ a kɔ tɔ Pɔlv nɔn Silasɪ. Bɛ kɔ li bé mgbata. M'ɔ yuelɪ'n, bɛ kɔ yɪ bé fi fiadɪ sua nɪn anun bɛ kɔ bɔtɔ bé kɛ bɛ fi kulo nɪn asɔ bɛ tú. 40 Mɔ Pɔlv nɔn Silasɪ fi fiadɪ sua nɪn anun fitelɪ'n, bɛ hɔlɪ Lidi awulo ɛlɔ. Mɔ bɛ nwunlɪn anianman'n-mɔ anwɔn bɛ wowulalɪ bé anwɔnsele yuelɪ'n, cuein yɛ bɛ hɔlɪ ɔ.

17

Tesaloninki kulo nɪn asɔ

1 Ehi, Pɔlv nɔn Silasɪ kɔ kpɛ nun kɔ sɪn Anfipolisi nɔn Apolonin kulo nɪn asɔ. Bɛ kɔ hɔ kɔ ju Tesaloninki kulo nɪn asɔ. Tesaloninki ɛbɛɛ, Zufɔ'n-mɔ le asɔnɪn sua kɔn. 2 Kɛ Pɔlv kpɪn yɔ yɪ daa'n, ɔ kɔ hɔ Zufɔ asɔnɪn sua nɪn anun. *ɛnwɔnmɪan ele cɪan nsan solo sɔ, Pɔlv nɔn menian'n-mɔ mɔ anɪn bɛ wɔ asɔnɪn sua nɪn anun'n kɔ han Ehéle ɛjɔlɛ nɪn anun ɛjɔlɛ. 3 Pɔlv kɔ hehele Ehéle ɛjɔlɛ nɪn anun kɛ ɔ di kɛ *Kilisi'n nwun yɪ nyunnun ɔ wu ɔ fi ewue nun ɔ tinngɛ. ɛsɛ ɔ kɔ han kɔ hele bé kɛ: “Zozi sɔ'n mɔ mɪn kan yɪ ɛjɔlɛ mɪn kele ɛmɔ'n, yɪ dein yɛ ɔ tɪ Kilisi nɪn ɔ.” 4 Mɔ bɛ tɪlɪ yɪ sɔ'n, bé nun mmie-mɔ lelɪ tɔlɪ nun bɛ falɪ bé nwɔn bɛ bɔlɪ Pɔlv nɔn Silasɪ. Gɛlekɪ menian dɔwɔn kpa mɔ bɛ sɔ Nyanmɪan'n, bɛ

nɔn mmalasua'n-mɔ mɔ be le dibele kpa'n, bé kɔsɔ be kɔ fa bé nwɔn be kɔ bɔ Pɔlv nɔn Silasɩ.

⁵ Mɔ Zufɔ'n-mɔ nwunlin yí sɔ'n, be kɔ fa bé nwɔn ekpɔ. Be kɔ nwun tomgban mmie-mɔ gua nɔn asɩ. Be kɔ hohuan bé nɔan maan be kɔ ti be kɔ wɔlv menian'n-mɔ anun be kɔ fannyan kulo'n. Be kɔ hɔ bian kɔn awulo. Bian sɔ'n, be fele yí Zvasɔn. Be 'kɔ a kpɔnnde Pɔlv nɔn Silasɩ be fa bé be fite bagua nɔn anyunnun. ⁶ Be kɔ kpɔnnde Pɔlv nɔn Silasɩ dede be ngɔ nwun man bé. Ehi a, be kɔ fa bé ejɔle be kɔ gua Zvasɔn nɔn anianman'n mmie-mɔ anwɔn. Be nɔn bé kɔ hɔ kulo nɔn asɩ mgbain'n-mɔ aja sɩ. Anɔn be le tian be kan ke: “Menian ehi-mɔ a bɔ mân bɔndɔn'n. Sian'n, ewa yê b'a ju ɔ! ⁷ Zvasɔn a sike bé yí awulo! Amanmuo mɔ menian sɔ'n kwalaa bu'n, ɔ nɔn belemgbɩn kpain'n mala di'e'n-mɔ ti man kɔn. Afi be le kele ke belemgbɩn kɔn biekuw wɔ ebele, be fele yí Zozi.” ⁸ Mɔ kulo nɔn asɩ mgbain'n-mɔ nɔn bagua'n tɩli ejɔle sɔ'n, bé nwɔn kɔ jue bé. ⁹ Mgbain'n-mɔ kɔ bɔ Zvasɔn nɔn ehɩnlin-mɔ kale kwalaaaka nán b'a yaci bé nun.

Belee kulo nɔn asɩ

¹⁰ Mɔ alíe sanlin'n, anianman'n-mɔ kɔ man Pɔlv nɔn Silasɩ be kɔ hɔ Belee kulo nɔn asɩ. Mɔ be juli elɔ'n, Pɔlv nɔn Silasɩ kɔ hɔ Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn sua nɔn anun. ¹¹ Belee ebele Zufɔ'n-mɔ ati anun ti kpa tala Tesaloninki di'e'n-mɔ. Be kɔ yɔ anzɔe be kɔ tie Nyanmian Anɔan Ejɔle'n kpa. Cian daa be nɔan Ehele Ejɔle nɔn anun be nɔan se ejɔle'n mɔ Pɔlv kan'n nɔn yí ti kɔn an. ¹² Bé nun dɔɔn kpa kɔ le Nyanmian Anɔan Ejɔle'n kɔ li. Geleki'n-mɔ anun, mmalasua mɔ be le dibele mgbili mgbili'n, bé nɔn mmelenzua dɔɔn kpa kɔsɔ kɔ fa bé nwɔn be kɔ man yé Mɩn.

13 Nan mə Tesaloninki Zufu'n-mə tılı ke Pəlv le kan Nyanmian Anvan Ejəle'n Belee elə'n, be kə a be kə wowula menian'n-mə abv be kə fannyan kulo'n. 14 Ebele ala, anianman'n-mə kə man Pəlv kə bə yí ti asue jenvie nın anvan elə. Nan kəsə Silası nın Timote halı Belee ebele. 15 Bé mə anın be nın Pəlv le kə'n, be nın yí həli dede be juli Atenın kulo nın asv. Mə be sieli yí Atenın ebele'n yê be salı həli Belee ə. Mə be 'sa be kə'n, Pəlv manlın bé ngalıe ke Silası nın Timote bala nde-nde ba a tu yí Atenın ebele.

Atenın kulo nın asv

16 Mə anın Pəlv wə Atenın ebele ə le nıwəndə Silası nın Timote'n, kulo nın asv anvan nıwala nıwala nın anwən əya kə hun yí kpa. 17 Pəlv nın Zufu'n-mə nın bé mə be ti man Zufu mə be sə Nyanmian'n, ə nın bé be kan Ebele Ejəle nın anın ejəle bé asənin sua nın anın. Cian daa gua nın asv, bé mə Pəlv nın bé kə yia'n, ə kan Nyanmian Anvan Ejəle'n ə kele bé. 18 Epikuli nın Esitoyiki fâ'n-mə asv mgbain mmie-mə kəsə nın Pəlv kə jəjə. Anın mmie-mə le bisa ke: “Atıba ehi nwan nze?” Anın mmie-mə a sə sə ke: “Ə le kan mməsün ngacile-mə anwən ejəle”. Be le kan sə, afı anın Pəlv le kan Zozi nın yí ewuetinngə nın anwən ejəle. 19 Ehi a, be kə fəle Pəlv be nın yí kə hə mgbain'n-mə mə be sie kulo nın anyunnun. Mgbain sə'n-mə, be fəle bé “Ayelopazv mma”. Be kə bisa Pəlv ke: “Asv, e kuala ke e kan ngehele fufəle sə nın anwən ejəle kaan kele yé ə? 20 Ə sanlın ke, ninngə ngacile ngacile'n mə ə le kan yí nıwən ejəle e kele yé'n, ye kulo ke e tu yí bv.” 21 Ə 'ba yə sə'n, anın Atenın ebele, kulomannın nın nyəfve amannıe ebə, ə nın amannıe fufəle etie ala y'ə ti bé like mə be yə ə.

²² Ehi, Pɔlu kɔ jinlan Ayelopazɔ mma'n-mɔ afian, yí nwan: “Atɛnɛn amma, m'an tɔ mɛn nyun m'an nɛnɛian dede a, anɛn ɛmɔ tɛ menian mɔ bɛ lɛ kpɔnndɛ Nyanmɛian sakpa. ²³ Afi mɛlɛ mɔ mɛn 'kpannza ɛmɔ kulo nɛn asɔ mɛn nɛnɛian ɛmɔ amɔvan'n-mɔ ninngɛ'n, m'an nwun kɛ b'a hɛlɛ b'a gua amɔvan sua kɔn anwɔn kɛ: ‘Ehi tɛ bɔsɔn bie mɔ yɛ nzɛ man yí'n diɛ.’ Inhin! Like sɔ'n mɔ ɛmɔ sɔ yí nan kɔsɔ ɛmɔ nzɛ man yí'n, yí nwɔn ɛjɔlɛ yê mɛn 'ba han mɛn kele ɛmɔ nɛn ɔ.

²⁴ “Nyanmɛian Kpili m'ɔ bɔli mɛn'n nɔn nun ninngɛ'n-mɔ kwalaaɛn'n, ɔ tɛ anwunno nɔn asi'n mɛnɛian. Sua mɔ sɔvanlan kɔ si kɔ man yí'n, nán nun y'ɔ da ɔ. ²⁵ Eɛ kɔsɔ ɔ'a nze man kɛ sɔvanlan gúa yí nɔvan aliɛ. ɔ sanɛn kɛ yí lili yê ɔ man kulo menian'n-mɔ kwalaa ngɔvan, ɔ man bɛ de ɛnwɔnmɛian ɔ man bé ninngɛ kwalaaɛn ɔ. ²⁶ ɔ nanndɛ kulo sɔvanlan kɔnmɛnɛba cein asɔ yê ɔ'a bɔ menian'n-mɔ kwalaa mɔ bɛ wɔ asiɛ nɛn asɔ nɛn ɔ. Eɛlɔɛ nɔn lika mɔ bɛ 'tɛtanlan nɛn ɛyɛɛ ɛyɛɛ, ɔ'a hele yí kwalaaɛn. ²⁷ ɔ a yɔ yí sɔ maan menian'n-mɔ kpɔnndɛ yí, bɛ tɔtɔ bé sa dede bɛ nwun yí. Afi Nyanmɛian wɔ yé nun kɔn biala anwɔn kɔkɔ. ²⁸ ɔ sanɛn kɛ ‘sɛ yɛ tɛ menian an, ɔ fi yí.’ ɛjɔlɛ kɔnmɛnɛba sɔ'n yê ɛmɔ menian'n-mɔ mɔ bɛ kele kalata'n hɛlɛli ɔ. Bé nwan: ‘Yé kɔsɔ, yɛ di yí aɛliɛ'n bie.’

²⁹ “Kɛmɔ aɛliɛ yɛ di yí aɛliɛ'n bie'n, nán man yɛ jɔnɛn kɛ Nyanmɛian tɛ esika ɛmanlan amɔvan, jɛtɛ anaan ɛbɔɛ mɔ kulo sɔvanlan a bɔ yí ti anɛn ɔ'a yɔ ɔ. ³⁰ Nyanmɛian mmu man mɛlɛ'n mɔ anɛn menian'n-mɔ nzɛ man ɛjɔlɛ fí'n kɔn. Nan sian diɛ, ɔ lɛ fɛlɛ menian'n-mɔ mɔ bɛ wɔ lika kwalaaɛn'n kɛ bɛ káci bé abalabɔ'n. ³¹ Afi, ɔ'a hele cɛan kɔn mɔ ɔ 'ba bua mɛn bɔndɛn'n ndɛɛ sɛsɛ sɔ ɔ. Yí ti, ɔ'a yɛ yí nwɔn sɔvanlan.

Suanlan sɔ'n, ɔ man ɔ fi ewue nun ɔ'a tinngɛ maan menian'n-mɔ kɔalaa a nwun yɪ!"

³² Mɔ Pɔlv hanlɪn ewuetinngɛ ɛjɔlɛ mɔ bɛ tɪlɪ'n, mmie-mɔ kɔ gɔlv yɪ nɔwɔn, mmie-mɔ kɔsɔ nwan: "Cɪan fufɔlɛ yɛ kɔ tie wɔ ɛjɔlɛ sɔ'n." ³³ Anɪn kɛ ɔ kpɪnlɪn yɔlɪ mɔ Pɔlv fi bɛ nun ɛbɛlɛ ɔ jasɔlɪ nɪn anɪn. ³⁴ Nan kɔsɔ, bɛ nun mmie-mɔ falɪ bɛ nɔwɔn bɛ bɔlɪ Pɔlv ɛsɛ bɛ leli yɛ Mɪn bɛ lili. Bɛ mɔ bɛ leli yɛ Mɪn bɛ lili'n mmie-mɔ y'ɔ le Deninsi m'ɔ wɔ Ayelopazɔ nɪn anɪn bie'n. Balasua kɔn, bɛ fɛlɛ yɪ Damalɪ nɔn mmiekun-mɔ.

18

Kolɪntɪ kulo nɪn asɔ

¹ Ɛhɪ anzin, Pɔlv fi Atɛnɪn ɛbɛlɛ ɔ kɔ hɔ Kolɪntɪ kulo nɪn asɔ. ² M'ɔ juli ɛlɔ'n, ɔ kɔ tɔ Zufɔ belenzua kɔn. Belenzua sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɪ Akilasɪ. Ɔ fi Pɔn mɔn nun. Yɪ yɪ'n li Pilisili. Bɛlɛ mɔ bɛ fi Itali mɔn nun ba a ɔ. Ɔ sanlɪn kɛ belemgbɪn kpain'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Kulodɔ nɪn a han kɛ Zufɔ'n-mɔ kɔalaatin fi Lɔmɔn kulo nɪn asɔ bɛ tɪ. Pɔlv kɔ fa yɪ nɔwɔn kɔ bɔ bɛ. ³ Kɛmɔ bɛ junman'n mɔ bɛ di'n nɔn Pɔlv dɛ'n tɪ kɔn'n, afɪ bɛ nɔwɔn tantɪ, Pɔlv nɔn bɛ bɛ kɔ tanlan bɛ kɔ li junman. ⁴ *Ɛnɔwɔnmɪan ele cɪan daa, Pɔlv kan Nyanmɪan Anɔan Ɛjɔlɛ'n Zufɔ'n-mɔ asɔnɪn sua nɪn anɪn. Ɔ kulo kɛ Zufɔ'n-mɔ nɔn bɛ mɔ bɛ tɪ man Zufɔ'n de ɛjɔlɛ sɔ'n tɔ nun.

⁵ Nan mɔ Silasɪ nɔn Timote fi Masedɔvanɪn mɔn nun bɛ walɪ tɔlɪ Pɔlv'n, Nyanmɪan Anɔan Ɛjɔlɛ nɪn ala yɛ anɪn Pɔlv kan ɔ. Ɔ kan yɪ yuein kele Zufɔ'n-mɔ kɛ Ngɔvandefɔɛ'n y'ɔ le Zozi. ⁶ Ɛjɔlɛ'n mɔ Pɔlv kɔ han'n, Zufɔ'n-mɔ bɔ yɪ. Bɛ kpɛ Pɔlv nɔvɔba. Ɛhɪ a, Pɔlv kɔ wɔsɔ yɪ taladɛ'n-mɔ anɪn kɔ gua bɛ nɔwɔn, ɔ kɔ

han kə hele bé ké: “Sε emə minlin an, emə muonun bé ejəle ə. Mɪn nzi man nun. Sian diε, bé mə be ti man Zufv nun anwɔn yê mɪn kə ə.”

⁷ Mə Pəlv hanlin sə yueli'n, ə fi εbele ə kə hə bian kɔn awulo. Bian sɔ'n, be fele yí Titiyusi Zusutusu. Ɔ sɔ Nyanmian. Yí awulo'n mantan Zufv'n-mə asɔnɪn sua'n. ⁸ Nunhan kɔn, be fele yí Kilisipusi, ə ti Zufv'n-mə asɔnɪn sua nɪn asɔ kpain. Ɔ nɔn yí awulo nɪn anun menian'n-mə kvalaatin be kə fa bé nɔwɔn be kə man yé Mɪn. Kolɪnti εbele menian dɔwɔn mə be tɪli ejəle'n mə Pəlv hanlin'n, be falɪ bé nɔwɔn be manlin yé Mɪn εse be sɔnɪnlin bé.

⁹ Əhi, kəngəε kɔn, yé Mɪn kə hɪn Pəlv elalɪε ə kə han kə hele yí ké: “Pəlv, n'ε sulo, nan wó lɪli kan ejəle'n kə wó nyunnun, n'ε muan wó nɔvan. ¹⁰ Ɔ sanlin ke mɪn nɔn wó yê ə san ə. Svanlan fíi ngvɔla man ke ə cɪ wó ə yə wó εte. Afɪ mɪn menian dɔwɔn kpa wə kulo εhɪka asu.” ¹¹ Mə yé Mɪn hanlin sə yueli'n, Pəlv tanlanlin Kolɪnti εbele afvε kɔn sala nsian ə heheleli menian'n-mə Nyanmian Anɔvan Əjəle'n.

¹² Əhi, mele mə anɪn Galɪvɔn tɪ Ləmɔvɔn kɔnmanna Akayi m̂an nun'n, Zufv'n-mə kə hə Pəlv ati ahuan. Be nɔn yí kə hə awaa nun mgbain'n-mə aja sɔ. ¹³ Bé nwan: “Atɪn mə mala'n ngele man'n yê svanlan εhɪ kele menian'n-mə maan be sɪn sɔ be sɔ Nyanmian ə.” ¹⁴ Nan be hanlin εhɪ mə ahan Pəlv 'buke yí nɔvan'n, Galɪvɔn kə han kə hele Zufv'n-mə ké: “Sε svanlan ehuan ejəle anaan nyɔlɪε εte bie ejəle a, mɪn 'sie mɪn nzɔ mɪn tie emə, emə Zufv'n-mə. ¹⁵ Nan kemə ə'a yə dunman nɔn emə muonun bé mala nɪn anwɔn akpɔlɔwa esúε ejəle'n, yí diε emə ejəle ə. Mɪn ngulo man ke mɪn di ejəle sva-mə!” ¹⁶ Mə Galɪvɔn

hanlɪn sɔ yueli'n, ɔ kɔ hɪhan bɛ nun. ¹⁷ Eɪi a, Zufu'n-mɔ kwalaaɪin kɔ sɔ Sɔsɔtɛnɪn m'ɔ tɪ Zufu'n-mɔ asɔnɪn sua nɪn asɔ kpain'n, bɛ kɔ bu yɪ awaa nun ebele. Nan mɔ bɛ 'bu yɪ'n, Galɪɔn kɔ yɪ yɪ nyɪn sua tili.

Pɔlv 'ba sa kɔ Antiɔsv.

¹⁸ Eɪi anzin, Pɔlv hyeli Kolɪntɪ ebele kpa. Elehɔn kɔn, ɔ kɔ sele anianman'n-mɔ atɪn. Mɔ bɛ manlɪn yɪ atɪn'n, ɔ nɔn Akilasɪ nɔn Pilisili bɛ kɔ fu meli kɔn anun bɛ kɔ hɔ Sili mɔn nun. Asannan nɔn b'a tu bɛ bu'n, Pɔlv man bɛ kpalɪ yɪ ti'n kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Sankele nɪn asɔ. ɔ sanlɪn ke, ɔ bɔbɔvalɪ Nyanmɪan. ¹⁹ Bɛ kɔ hɔ kɔ ju kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Efɛzɪ nɪn asɔ. ɔ kɔ yaci Akilasɪ nɔn Pilisili ebele. ɔ kɔ hɔ Zufu'n-mɔ asɔnɪn sua nɪn anun ɔ nɔn bɛ bɛ kɔ han Nyanmɪan Anɔvan Eɟɔle'n. ²⁰ Bɛ kɔ han bɛ kɔ hele Pɔlv ke ɔ hyɛ ebele kaan. Pɔlv nwan cɛcɛ. ²¹ Mɔ Pɔlv fi bɛ nɔwɔn ebele ɔ 'kɔ'n, yɪ nwan: “Se Nyanmɪan bɔva a, mɪn 'ba sa mɪn ba fua emɔ anwɔn.” ɔ kɔ fu meli nun Efɛzɪ ebele ²² ɔ kɔ hɔ Sezale. ɔ fi Sezale ebele ɔ kɔ hɔ asɔnɪn mma nɪn ahɪn ebisa Zoluzalemɔn elɔ. ɔ fi Zoluzalemɔn ɔ kɔ hɔ Antiɔsv. ²³ ɔ lili tɛmɔn kaan ebele. Eɛe ɔ kɔ sa kɔ fa atɪn'n biekun. ɔ kɔ sinsɪn Galasɪ nɔn Filizɪ mɔn nɪn anun kulo kulo'n-mɔ asɔ, ɔ kɔ fofua anianman'n-mɔ kwalaaɪin abɔsɔ, ɔ kɔ wowula bɛ anwɔnsɛle, ɔ kɔ man bɛ dedi'n kɔ hɔ yɪ nyunnun.

Apolɔsv 'ba hɔ Efɛzɪ nɔn Kolɪntɪ

²⁴ Eɪi, Zufu belenzua kɔn kɔ a kɔ ju Efɛzɪ ebele. Belenzua sɔ'n bɛ fele yɪ Apolɔsv. ɔ fi Ezipiti mɔn nɪn anun kulo'n mɔ bɛ fele yɪ Alegɪzanndili nɪn asɔ. Apolɔsv tɪ sɔvanlan m'ɔ sɪ jɔjɔ eɛe ɔ sɪ Ehele Eɟɔle'n kpa bɔkɔɔ. ²⁵ Bɛ hanlɪn yɛ Mɪn Anɔvan Eɟɔle bɛ heleli

yí. Ɔ le anwɔndɛɛ ɔ kan ɛɛ ɔ kekele menian'n-mɔ Zozi anwɔn ɛjɔɛ'n fɔ́n. Nan kɔsɔ, Zɔan ɛsɔnian diɛ nun ala y'ɔ sɪ yí ɔ. ²⁶ Ɛlehɔn kɔn, Zufɔ'n-mɔ asɔnɔn nun anɔn, Apɔɔsɔ kɔ han ɛjɔɛ dede yí nwan kɔ tɔ. Mɔ Pilisili nɔn Akilasɪ tɪɪ ɛjɔɛ'n mɔ Apɔɔsɔ hanlɪn'n, bɛ kɔ fa yí bɛ kɔ bɔ bɛ́ nwɔn. Bɛ kɔ hehele yí Nyanmian atɪn'n yuein yuein kpa. ²⁷ M'ɔ yɔɪ sɔ'n, Apɔɔsɔ yɔɪ ajɔnɪn kɛ ɔ 'kɔ Akayi mɔn nun. Anianman'n-mɔ kɔ wowula yí anwɔnsɛɛ. Bɛ kɔ heɛ kalata kɛ ɔ fá mán Kolɪntɪ asɔnɔn mma'n-mɔ. B'a heɛ yí kalata nun anɔn kɛ bɛ sɔ Apɔɔsɔ nun kanlanman. Mɔ Apɔɔsɔ hɔɪ juli ɛɔ'n, bɛ mɔ Nyanmian a nwun bɛ́ nwɔn anwunnvoe maan b'a kaci yí menian'n, ɔ bukalɪ bɛ́ kpa. ²⁸ Ɔ sanɪn kɛ ɔ kan ɛjɔɛ'n ɔ kekele nun Zufɔ'n-mɔ anyunnun kɛ b'a fɔn. Ɔ le Ɛheɛ Ɛjɔɛ'n ɔ kekele bɛ́ kɛ Zozi y'ɔ tɪ *Kilisi nun ɔ.

19

Efɛzi kulo nun asɔ

¹ Ɛhɪ, mɛɛ mɔ anɔn Apɔɔsɔ wɔ Kolɪntɪ'n, Pɔɔ nanndɪ Azi mɔn nun anɔn mmɔka'n-mɔ asɔ dede ɔ kɔ a kɔ ju Efɛzi kulo nun asɔ. M'ɔ juli ɛbɛɛ'n, ɔ kɔ nwun anianman mmie-mɔ, b'a fa bɛ́ nwɔn b'a man yé Mɪn. ² Pɔɔ kɔ bisa bɛ́ kɛ: “Kɛ ɛmɔ falɪ bɛ́ nwɔn bɛ manɪn yé Mɪn'n, asɔ ɛmɔ a nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan nun ɔ?”

Mɔ Pɔɔ bisaɪ bɛ́ sɔ'n, bɛ́ nwan: “Yɛ tɪɪ man kɛ bɛ fɛɛ like bie Wawɛ Nwannzan-nwannzan bɔbɔ.”

³ Ɛhɪ a, Pɔɔ kɔ bisa bɛ́ kɛ: “Anɔn ɛsɔnian benin yê bɛ sɔnɪnɪn ɛmɔ ɔ?”

Bɛ́ nwan: “Zɔan ɛsɔnian diɛ'n yê b'a sɔnɔn yé ɔ.”

⁴ Mɔ bɛ hanɪn sɔ'n, Pɔɔ nwan: “Bɛ́ mɔ bɛ kɔ kaci bɛ́ abalabɔ'n mɔ bɛ kɔ fa bɛ́ nwɔn bɛ kɔ man

Nyanmian'n, bé yê Zvan sɔnɔn bé ɔ. Eɛɛ anɔn ɔ lɛ kan kele Izalayɛ mân'n kɛ sɔanlan kɔn fi yí nzin ɔ lɛ ba. Sɔanlan sɔ'n m'ɔ di kɛ bɛ de yí bɛ di'n, bɛ fɛlɛ yí Zozi.”

⁵ Mɔ Pɔlv hanlɔn sɔ mɔ bɛ tɔlɔ'n, bɛ kɔ man bɛ kɔ sɔnɔn bé wɔ yé Mɔn Zozi dunman nun. ⁶ Mɔ bɛ sɔnɔnlɔn bé yuelɔ'n, Pɔlv kɔ fa yí sa'n kɔ fua bé nwon bɛ kɔ nyan Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n. Bɛ kɔ han anɛ ngacile ngacile ɛɛɛ Nyanmian kɔ fa ejɔlɛ kɔ wula bé nvan bɛ kɔ han. ⁷ Bɛ tɔ kɔ yɔ menian bulu nun nnyuan.

⁸ Ehi anzin, Pɔlv kɔ hɔ Zufu'n-mɔ asɔnɔn sua nun anun. Ebelɛ asɔ sala nsan, ɔ nzulo man nun, ɔ kan Nyanmian Belemgbin Mân nun anwon ejɔlɛ ɔ kele bé maan bé kɔsv bɛ de bɛ di. ⁹ Ejɔlɛ'n mɔ Pɔlv kan'n nvalɔ man mmie-mɔ anwon ɛɛɛ bɛ ngulo man kɛ bɛ de bɛ di. Bɛ kan yé Mɔn atɔn nun anwon ejɔlɛ ɛtɛ ɛtɛ asɔnɔn sua nun anun. Ehi ati, Pɔlv kɔ yaci bé. ɔ nun bé mɔ b'a le yé Mɔn b'a li'n kɔ hɔ. Anɔn sukulu kɔn wɔ ebelɛ, bɛ fɛlɛ yí Tilanunsi sukulu. Sukulu sɔ nun anun yê cɔan daa Pɔlv kan Nyanmian Anvan Ejɔlɛ nun ɔ. ¹⁰ ɔ helelɔ like ebelɛ dede afɔɛ nnyuan. ɔ man bé kwalaa mɔ bɛ wɔ Azi mân nun anun'n, Zufu ɔ, bé mɔ bɛ tɔ man Zufu ɔ, bɛ tɔlɔ yé Mɔn Anvan Ejɔlɛ'n.

Seva amma mmelenzua'n-mɔ anwon ejɔlɛ'n

¹¹ Ehi, anɔn Nyanmian nanndɔ Pɔlv sv ɔ yɔ asɔnɔnɔn ninngɛ mgbili mgbili kpa. ¹² ɔ man hanmɔntɔ duku anaan ɛtanlan m'ɔ kɔ han Pɔlv anwonnaan'n, sɛ bɛ fa bɛ kan nwuluwafɔɛ'n-mɔ a, nwuluwafɔɛ'n-mɔ anwon sa, ɛɛɛ wawɛ ɛtɛ'n-mɔ fi bé nun tu.

13 Ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anun Zufu mmie-mɔ kɔ kulo kulo'n-mɔ asu be fɔan wawɛ etɛ'n-mɔ fi nɔwuluwafɔɛ'n-mɔ anun. Zufu sɔ'n-mɔ kɔsu nwan be 'fa yɛ Mɔn Zozi dunman'n be fɔan wawɛ etɛ'n-mɔ. Yɛ ti, be kan be kele wawɛ etɛ'n-mɔ ke: “Zozi mɔ Pɔlv kan yɛ ejɔle'n dunman nun, mɔn nwan emɔ fite!” 14 Bɛ mɔ anun be le di junman sɔ'n, be ti mma mmelenzua nsu. Bɛ si'n li Seva, ɔ ti Zufu'n-mɔ anun tɛɛyɛfɔɛ kpain'n kɔn. 15 Mɔ be hanlɔn sɔ'n, wawɛ etɛ'n nwan: “Mɔn si Zozi esɛ mɔn si Pɔlv kɔsu. Nan emɔ, nwan menian diɛ y'ɔ le emɔ?” 16 Ehi a, sɔanlan'n mɔ wawɛ etɛ'n wɔ yɛ nun'n kɔ ti kɔ tɔ bɛ su. Yɛ sa kɔ hɔala bɛ kɔalaatin, ɔ kɔ hele bɛ yalɛ kpa dede be fi sua nun anun be 'nwanndi a, anun bɛ nwɔn gua su b'a buta buta.

17 Efɛzi amma, Zufu o, m'ɔ ti man Zufu o, bɛ kɔalaa be kɔ ti ejɔle sɔ'n, esulo kɔ han bɛ. Esɛ be kɔ man yɛ Mɔn Zozi anyinnzɔ kpa. 18 Bɛ dɔɔn mɔ be falɔ bɛ nwɔn be manlɔn yɛ Mɔn'n, be ba be kan bɛ nyɔliɛ etɛ'n-mɔ bagua nun anun. 19 Menian'n-mɔ dɔɔn mɔ anun be yɛ jiliwa'n nun bɛ jiliwa kalata'n-mɔ kɔ a. Be kɔ yala yɛ menian'n-mɔ kɔalaa anyunnun ebele. Be kɔ sɔsɔn be kɔ nwun kalata sɔ'n-mɔ gua, ɔ ti esika jete mma akpu abulanun. 20 Anun ke ɔ kpɔnlɔn yɔli mɔ tunmin su nɔn anwɔnsele su yɛ Mɔn Anɔan Ejɔle'n tɛleli nun anun.

Efɛzi kulo'n 'ba fannyan

21 Ehi anzin, Pɔlv kɔ fua ke ɔ 'kpe nun Masedɔvanɔn nɔn Akayi mɔn nun anun ɔ kɔ Zoluzalemɔn. Ehi ka ati, yɛ nwan: “Se mɔn kɔ mɔn ju elɔ a, ɔ di ke mɔn kɔ Lɔmɔn kɔsu.”

²² Ehi a, ɔ kɔ sɔan yí mmɔkafɔvɛ'n-mɔ anun nnyuan, Timote nun Elasıtı. Nan yí muonun yí Pɔlv, ɔ kɔ ha Azi mân nun anun ebɛle kaan biekun.

²³ Mɛle sɔ'n, yé Mın Anvan Ejɔle'n dunman nun, Efɛzi kulo'n kɔ fannyan. ²⁴ Anın bian kɔn wɔ ebɛle, bɛ fɛle yí Demetiliyusi. Ɔ ti junnvɔvɛ. Ɔ fa jɛte ɔ bɔ bɔsvın balasua'n mɔ bɛ fɛle yí Aateminsi'n sua mma mma. Ɔ nun bé mɔ bɛ di junman sɔ'n nyan nun esika kpili kpa. ²⁵ Elɛhun kɔn, Demetiliyusi kɔ yia yí menian'n-mɔ nun junnvɔvɛ ɛhunlın-mɔ. Ɔ kɔ fa kɔ tɔ bé nyunnun kɛ: “Ebia-mɔ, ɛmɔ sı kɛ yé ɛkpasie'n fi junman ɛhi. ²⁶ Nan kɔsv, like mɔ bian'n mɔ bɛ fɛle yí Pɔlv yɔ'n, ɛmɔ ti ɛse ɛmɔ nwun yí. Nán kɛ Efɛzi ɛwa angɔnmın ɔ, nan Azi mân'n kwalaa anun, Pɔlv sɔ'n nanndı nun ɔ kan kɛ amvan'n mɔ menian'n-mɔ sɔ'n, ɔ ti mgban. Menian dɔvɔn a le yí ejɔle nun a tɔ nun. ²⁷ Ejɔle sɔ'n kwalaa kɛ ɔ man yé junman'n tɔ, ɛse ɔ kwalaa kɛ ɔ man bɔsvın kpili Aateminsi sua'n m'ɔ le dunman'n minlin. Bɔsvın Aateminsi mɔ Azi mân nun anun nun eyuadı nun anun bé kwalaa bɛ sɔ'n, sɔanlan fíı le ngɔ bɔ yí dunman kón!”

²⁸ Mɔ Demetiliyusi hanlın sɔ mɔ bɛ tılı'n, ɛya kɔ a, anın bɛ le tetian bɛ kan kɛ: “Efɛzi amma, yé bɔsvın Aateminsi'n ti kpili o! Efɛzi amma yé bɔsvın Aateminsi'n ti kpili o!” ²⁹ Ejɔle sɔ'n kɔ fannyan kulo bɔndın nun anun. Bé kwalaa bɛ kɔ tu woo bɛ kɔ hyvın Gayiyusi nun Alisitakı, bé nvan y'ɔ le lıka mɔ bɛ yia bɛ kan bé ngɔhva'n. Gayiyusi nun Alisitakı fi Masedvanın mân nun. Bɛ ti Pɔlv amanngɔn. Bɛ nun yí yê ɔ kɔ yí atın'n-mɔ. ³⁰ Pɔlv kulo kɛ ahan ɔ fite bagua nun anyunnun, nan yé Mın menian'n-mɔ a mman man yí atın. ³¹ Yí manngɔn mmie-mɔ kɔ bɛle

yí ngalɛ kɛ n'ò kò líka mɔ menian'n-mɔ a yia'n. Yí manngɔn sɔ'n-mɔ fi Azi mân nɔn anun, bɛ di awaa junman.

³² Tɛmɔn sɔ'n, anɔn líka mɔ b'a yia ɛlɔ a yɔ beje beje kpa. Menian mmie-mɔ ɛ tɔan bɛ kan ɛjɔɛ kɔn, anɔn mmie-mɔ kɔsɔ ɛ tɔan bɛ kan ɛjɔɛ fɔfɔɛ. Bé nun mmie-mɔ dɔvɔn nzi man like mɔ yí ti yê b'a yia'n bɔbɔ. ³³ Ehi a, bɛ kò sɔsɔ ɛjɔɛ nɔn asɔ bɛ kò han bɛ kò hele Zufu bian kɔn. Bian sɔ'n, bɛ fɛɛ yí Alɛgɔzanndɔlɔ. Anɔn Zufu'n-mɔ ɛ wowula yí bɔ kɛ ɔ fíte bagua nɔn anyunnun. Mɔ Alɛgɔzanndɔlɔ fitɛlɔ bagua nɔn anyunnun'n, ɔ kò tɔ yí sa kɛ bɛ gúa diin nán ɔ 'kan ɛjɔɛ ɔ kele bé. ³⁴ Mɔ menian'n-mɔ nwunlin kɛ ɔ tɔ Zufu'n, bé kwalaa bé bɔ kò yɔ kɔn bɛ ɛ tɔan bɛ kan kɛ: “Efezi amma, yé bɔsɔvɔn Aateminsi'n tɔ kpili o! Efezi amma, yé bɔsɔvɔn Aateminsi'n tɔ kpili o!” Bɛ ɛ tɔan sɔa dede kò yɔ dɔhyɔlɔ nnyuan.

³⁵ Yí bɛ-yue-asɛ, kulo nɔn asɔ kpɔmanfɔɛ'n kò yɔ kò man bɛ kò gua bé ahɔnlɔn asɔ. Yí nwan: “Efezi amma, sɔanlan benin y'ɔ nzi man kɛ Efezi kulo'n yê ɔ sisa bɔsɔvɔn kpili Aateminsi sua'n nɔn yí abaaba'n m'ɔ fi nyanmiansɔ ɔ'a ju nɔn ɔ?” ³⁶ Sɔanlan fíí ngɔala ɔ nzu man yí nwɔn akpɔlɔwa. Yí ti, ɛmɔ gúa bé ahɔnlɔn asɔ nán b'a nzɛcɔ man like. ³⁷ ɔ sanlin kɛ menian'n-mɔ mɔ ɛmɔ nɔn bé a a ɛwa'n, b'a nwua man amɔan sua'n-mɔ anun ninngɛ, ɛsɛ b'a ngan man bɔsɔvɔn Aateminsi kɔsɔ anwɔn ɛjɔɛ ɛtɛ. ³⁸ Sɛ Demetiliyusi nɔn yí junnvɔɛ'n-mɔ kulo kɛ bɛ sanman sɔanlan an, ɔ ɛ cɔan mɔ mgbain'n-mɔ tanlan asɔ bɛ di ɛjɔɛ ɔ. Anɔn líka mɔ bɛ kwalaa kɛ bɛ nɔn bé ɛjɔɛ'n kò nɔn anɔn! ³⁹ Sɛ ɛjɔɛ biekun wɔ ɛbɛɛ a, anɔn mgbain'n-mɔ yia a, ɛmɔ kò fa kò tɔ bé nyunnun. ⁴⁰ Afɔ like mɔ y'a yɔ yí ɛnɛ'n, bɛ kwalaa kɛ

be tun yé esvan ke y'a jasv awaa akomun anun. ɔ sanlin ke, se be bisa yé like mɔ yí ti yê y'a yia nun an, ye ngɔ huala man yí nvan tu nán y'a sa yé nun.”
 41 Mɔ kpɔmanfɔe'n hanlin sɔ yueli'n, ɔ kɔ man be kɔ sanndi.

20

Pɔlv 'ba tu atin

1 Ehi, ɔ yɔli mɔ kulo nun anun gualɔ diin'n, Pɔlv kɔ yia yé Mɔn menian'n-mɔ. ɔ kɔ wowula bé anwɔnsɛɛ, ɔ nɔn bé, be kɔ li ngaliɛ, cuein yê ɔ hɔli Masedvanun mân nun ɔ. 2 ɔ kɔ nanndi ebele mân sɔ nun anun ɔ kɔ han ejɔle dɔvɔn ɔ kɔ wowula yé Mɔn menian'n-mɔ anwɔnsɛɛ. Mɔ Pɔlv wowulalɔ bé anwɔnsɛɛ yueli'n, ɔ kɔ hɔ Gelesi mân nun 3 ɔ kɔ li ebele sala nsan. Mele mɔ ahan ɔ fi ebele ɔ 'kɔ Sili mân nun'n, be kɔ yí yí anzɔti ke Zufu'n-mɔ a hɔ yí ti ahuan. Ehi a, Pɔlv kɔ yɔ ajɔnlɔn ke ɔ di ke ɔ sa yí nzin ɔ sɔn Masedvanun mân nun. 4 Mɔ ɔ 'ba'n, menian mɔ be walɔ somanlin yí dede be juli Azi mân nun'n y'ɔ le Sopateɛ m'ɔ fi Belee kulo nun asv mɔ yí sɔ y'ɔ le Pilusi'n, Alisitakɔ nɔn Segundusi mɔ be fi Tesaloninki kulo nun asv'n, Gayiyusi m'ɔ fi Delibv kulo nun asv'n nɔn Timote, Tisiki nɔn Tolofimɔn mɔ be fi Azi mân nun'n. 5 Be kɔ li mɔva yé nyunnun Tolowasɔ kulo nun asv be le nɔvɔnnde yé ebele. 6 Mɔ be lili *Pakɔ feti'n yueli'n, mɔn nɔn Pɔlv ye kɔ tu yé bv Filipv kulo nun asv. Ye la asue nyunsɔ dede cɔan nnun nán y'a ju Tolowasɔ y'a tv ehɔnlɔn-mɔ. Mɔ ye juli Tolowasɔ'n, ye lili ebele mɔle kɔn.

Etisusi ewuetinng'e'n

7 Ehi, mɔle'n, ye yialɔ yé Mɔn aliɛ nun anwɔn. Pɔlv kɔ han ejɔle ɔ kɔ hele asɔnɔn mma'n-mɔ. Kemɔ aliɛ

cin an, anun ɔ di ke Pɔlv kɔ'n, ɔ kɔ han ejɔle dede be kɔ bɔ kɔ yɔ alimunnun. ⁸ Anin kanlanniε dɔvɔn kpa wɔ awaa nun asv sua'n mɔ y'a yia nun nun anun. ⁹ Mele mɔ Pɔlv 'kan ejɔle'n, anin kpafele kɔn ti mɛnzele nun anvan ɔ le dafi kpa. Kpafele sɔ'n, be fele yí Etisusi. Etisusi fi awaa'n m'ɔ wɔ sv ngɔkon ngɔkon nsan'n, ɔ kɔ tɔ asɪ. Be 'kuku yí sv a, Etisusi a wu. ¹⁰ Ehi a, Pɔlv kɔ ju asɪ ɔ kɔ han yí nwɔn asɪ ɔ kɔ fa Etisusi yí sa sv, yí nwan: “Nán be di yale, ɔ sanlɪn ke ɔ wuli man!” ¹¹ M'ɔ yɔli sɔ'n, Pɔlv salɪ fɔli awaa nun asv. ɔ kɔ bu kpaun'n ɔ kɔ li. ɔ kɔ han ejɔle dede alíe kɔ hɪn. Mɔ alíe hɪnlɪn'n yê ɔ hɔli ɔ. ¹² Kpafele'n dɪε, be nɔn yí 'ba a, anin yí nyɪn wɔ sv. ɔ man bé kwalaa bé lva cɪcɪli kpa.

¹³ Ehi, Pɔlv kɔ fa bé ja nun atɪn'n m'ɔ kɔ kulo'n mɔ be fele yí Asɔsv nun asv. Yé dɪε, ye kɔ fɔ meli nun ye kɔ li mɔa yí nyunnun Asɔsv εɔ. Afi Pɔlv heleli ke ye yía ebele nán y'a fa yí meli nun anun. ¹⁴ Mɔ Pɔlv walɪ tɔli yé Asɔsv ebele'n nán y'a fa yí meli nun anun y'a hɔ kulo'n mɔ be fele yí Mintilenɪn nun asv. ¹⁵ Ye juli Mintilenɪn mɔ alíe hɪnlɪn'n, ye la sv dede ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Kio nun anvan nun. Alíe hɪnlɪn biekun, ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Samɔsv nun asv. Alíe hɪnlɪn biekun, ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Minle nun asv. ¹⁶ Afi Pɔlv fualɪ ke be ju Efezi kulo nun asv ebele a, be njinlan man nán b'a nga man Azi mân nun anun ebele. Ke ɔ kɔ yɔ nán ɔ'a ju Zoluzalemɔn kulo nun asv ndε *Pantekɔtv fetɪ cɪan'n, ehi yê anin Pɔlv le jɔnlɪn ɔ.

Pɔlv nɔn Efezi asɔnɪn nun asv mgbain'n-mɔ 'ba li ngalε

17 Mɔ yɛ juli Minle'n, Pɔlv kɔ tɔ Efɛzi asɔnɔn nɔn asɔ mgbain'n-mɔ ngaliɛ kɛ bɛ b́ala a tɔ ýe Minle ɛbɛɛ. 18 Bɛ walɔ juli ɛbɛɛ a, Pɔlv nwan: “Ɔ bɔ ýi bɔ alimɔva cɔan mɔ n juli Azi ḿan nɔn anun'n, kɛ m gbɔnlɔn mɔn nɔn ɛmɔ yɛ nanndɔlɔ'n, ɛmɔ sɔ. 19 M'an bɛbɛɛ mɔn nwɔn ýe Mɔn ɛśɔɛ nɔn anun, mɔn titɔ mɔn nyɔn ɛmɔɔn mɔn sa nɔn, ɛsɛ Zufɔ'n-mɔ man n nwunlin amannɔnhunlun. Ɔ sanlɔn kɛ anɔn bɛ kɔ mɔn ti ahuan. 20 ɛmɔ sɔ kɛ like m'ɔ ti kpa man ɛmɔ'n, m'an va man f́í m'an via man ɛmɔ. M'an han ýi kɔalaa m'an hele ɛmɔ bagua nɔn ɔ nɔn ɛmɔ awulo'n-mɔ anun. 21 M'an han m'an hele b́ɛ mɔ bɛ ti Zufɔ nɔn b́ɛ mɔ bɛ ti *Geleki'n kɛ bɛ nún b́ɛ nwɔn bɛ ḱaci b́ɛ abalabɔ'n wɔ Nyanmɔian anwɔn ɛsɛ bɛ lɛ ýe Mɔn Zozi Kilisi bɛ lí.

22 “Kɔkaala dɔɛ, n dɔ kɛ sɔanlan mɔ b'a cɔcɔ ýi ɔ, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n lɛ cɔɔn mɔn kɔ Zoluzalemɔn, mɔn nzɔ man ɛjɔɛ mɔ ɔ 'ba tɔ mɔn ɛɔ ɔ. 23 Mɔ mɔn sɔ nɔn ala y'ɔ le kɛ, kulo biala mɔ n gɔ ju sɔ'n, Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n kan kele mɔn kɛ bɛ lɛ ba tɔ mɔn fiadɔ ɛsɛ mɔn 'ba nwun nyɔnlinlin. 24 Nan mɔn dɔɛ, nán mɔn ngɔan'n y'ɔ ti mɔn cɔnnjɔn ɔ. Nyanmɔian anwunnvoe ɛsɛ ɛjɔɛkpa'n mɔ ýe Mɔn Zozi a fa a wula mɔn sa nɔn kɛ m mɔ n géle menian'n-mɔ'n, kɛ ɔ kɔ yɔ nán m'an li junman sɔ'n dede m'an gua ýi bɔ'n, ɛhɔ y'ɔ ti mɔn cɔnnjɔn ɔ.

25 “Sian dɔɛ, mɔn sɔ kɛ ɛmɔ mɔ m'an tanlan ɛmɔ afian m'an bɔ Nyanmɔian Belemgbɔn Mán nɔn anwɔn ɛjɔɛ m'an hele ɛmɔ'n, ɛmɔ lɛ ngɔ nwun man mɔn nyunnun kón. 26 Ýi ti, mɔn kan mɔn kele ɛmɔ ɛnɛ kɛ ɛmɔ anun kɔn m'ɔ kɔ minlin'n, mɔn nzɔ man ýi ɛjɔɛ nɔn. 27 Ɔ sanlɔn kɛ Nyanmɔian afotu'n kɔalaatin, m'an tu ɛmɔ, m'an nva man f́í m'an

nvia man emə. ²⁸ Yí ti, emə nían bé nwɔn ye ese be nían menian'n-mə kɔlaatin mə Wawɛ Nwanzan-nwanzan nɔn a fa a wula emə asa nun nɔn asɔ kpa. Emə nían Asɔnɔn'n mə Nyanmian a man yí kunnun Baa nɔn a wu a to yí ti ngɔan nɔn asɔ kpa. ɔ sanlɔn kɛ Asɔnɔn sɔ'n tɪ yí muonun yí diɛ.

²⁹ “Mɔn sɪ kɛ mɔn kɔ a, menian anwɔn esulo kɛ naan bedi 'ba wɔlɔ emə afian be fannyan asɔnɔn mma'n-mə anun. ³⁰ Emə muonun afian, menian 'ba jasɔ be kan ato ejɔle be man dedi mma'n-mə sɪ bé sɔ. ³¹ Yí ti, emə káci be sísa bé nwɔn. ɔ sanlɔn kɛ, kɔngɔɛ nɔn eyua dede afɔɛ nsan, mɔn nɔan wɔ sɔ m'an tu emə anun kɔn biala fɔɔ. Mɔn 'tu emə fɔɔ a, anɔn mɔn sun.

³² “Afi sian diɛ, mɔn fa emə mɔn wula Nyanmian asa nun. ɔ kɔla kɛ ɔ man yí anwunnvoe esíɛ ejɔle'n bɔka emə, ese emə asa kan ajâ'n mə ɔ'a fa ɔ'a sie bé kɔlaa mə be tɪ yí diɛ'n. ³³ Mɔn nyɔn a mmɔlɔ man sɔanlan fíi esika, anaan taladiɛ. ³⁴ Emə muonun sɪ kɛ n ne mɔn sa n nili junman n nyanlɔn like mə anɔn mɔn nɔn mɔn manngɔn'n-mə y'a mian yí nwɔn'n. ³⁵ M'an yɔ yí sɔ m'an man emə a nwun yí nyunnun nɔn yí nzin'n kɔlaatin kɛ ɔ fata kɛ ye di junman sɔa ye bɔka ehianfɔɛ'n-mə. Anɔn yé ti kacɪ ejɔle'n mə yé Mɔn Zozi hanlɔn'n. Yí nwan: ‘Sɛ ɛ fa man an, salíɛ wɔ nun tala mə be le fa be man wɔ'n.’ ”

³⁶ Mə Pɔlɔ hanlɔn sɔ yueli'n, ɔ nɔn bé be kɔ gua bé nanngɔnɔnman asɪ ɔ kɔ yɔ asɔnɔn. ³⁷ Bé kɔlaa be le esuan be kɔ tɔ Pɔlɔ nun be kɔ li ngaliɛ. ³⁸ Alɔabɔ'n m'ɔ hanlɔn bé'n y'ɔ le mə Pɔlɔ hanlɔn hele bé kɛ be le ngɔ nwun man yí nwɔn kɔn'n. Ehi anzin, be hɔli guali yí atɔn dede ɔ fɔli meli nɔn anun.

21

Pɔlv 'ba hɔ Zoluzalemɔn

¹ Ehi, mɔ ye nun bé ye lili ngalie yueli mɔ ye sanndili'n, meli'n falɔ yé fɔ́n dede yí nvan y'ɔ le lika'n mɔ be fele yí Kɔsu'n. Alíe hɔnlɔn, ye kɔ tu yé bu ebele ye kɔ ju lika'n mɔ be fele yí Lodi'n. Ese ye fi ebele, ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yí Patala nun asu. ² Mɔ ye juli ebele'n, anɔn meli kɔn le kɔ Feninsi mân nun. Ye kɔ fu nun, cuein yê ye hɔli ɔ. ³ Ye hɔli dede mɔ ye 'mantan Sipɔlv mân'n, mɔ anɔn ye gua meli nun anɔn yé nyɔn tua yí'n, ye kɔ sɔn asue afian kpɔle mân sɔ nun abɔ asɔ nán y'a tu yé ti Sili mân nun. Ye hɔli dede mɔ ye juli kulo'n mɔ be fele yí Tii nun asu'n, meli'n kɔ si asɔ. Afɔ anɔn ebele y'ɔ di ke be yi nun ninng'e'n be gua ɔ. ⁴ Ye kɔ nwun yé Mɔn menian, ye kɔ li mɔle kɔn bé nwɔn ebele. Wawe Nwanzan-nwanzan'n kɔ man be kɔ han be kɔ hele Pɔlv ke n'ɔ kɔ Zoluzalemɔn. ⁵ Nan mɔ ye lili mɔle kɔn yueli mɔ ye 'kɔ'n, be nun bé yi nun bé mma'n-mɔ, bé kwalaa be kɔ hɔ yé atɔn egua dede kulo'n tiba. Ye kɔ gua yé nanngɔnlɔnman asɔ jenvie nun anvan ye kɔ yɔ asɔnɔn. ⁶ Ye yɔli asɔnɔn yueli mɔ ye lili ngalie'n, ye kɔ fu meli nun anɔn yê be salɔ hɔli awulo ɔ.

⁷ Ye kɔ tu yé bu Tii ebele, yé nvan y'ɔ le kulo'n mɔ be fele yí Pɔtolemayisi nun asu. Mɔ ye juli ebele'n, ye hɔli bisalɔ anianman'n-mɔ ahɔn ye kɔ li cɔan kɔn bé nwɔn ebele. ⁸ Mɔ alíe hɔnlɔn'n, ye kɔ sa ye kɔ fu meli nun anɔn, yé nvan y'ɔ le kulo'n mɔ be fele yí Sezale nun asu. Mɔ ye juli ebele'n, ye kɔ sike Filipɔ m'ɔ bɔ Ejɔlekpa'n kpaye nun awulo. Filipɔ wɔ menian nsu'n mɔ Zoluzalemɔn elɔ asɔnɔn'n kpali bé nun anɔn bie. ⁹ Anɔn Filipɔ le mma mmalasua

muan nnan. Mma mmalasua muan nnan sɔ'n-mɔ di Nyanmian kpɔman.

¹⁰ Ye lili kɔ yɔ eɛsan kon ebele. Temɔn sɔ'n, kpɔmanfɔe belenzua kon fi Zude m̄an nun ɔ kɔ a. Bian sɔ'n, be fele yí Agabisi. ¹¹ ɔ walɩ tɔli yé a, ɔ kɔ le Pɔlv beletɩ'n. ɔ kɔ fa kɔ hyɩ yí muonun yí sa non yí ja'n-mɔ. Yí nwan: “E 'nwun ejɔle mɔ Wawe Nwannzan-nwannzan'n le kan'n: ‘Sɔanlan'n m'ɔ le beletɩ ehi'n, Zufu'n-mɔ mɔ be wɔ Zoluzalemɔn elɔ'n, be 'ba hyɩ yí sa non yí ja'n-mɔ sɔa be fa yí be wula bé mɔ be nzi man Nyanmian nin asa nun.’”

¹² Mɔ Agabisi hanlin sɔ mɔ ye tɩli'n, ye non anianman'n-mɔ mɔ be wɔ Sezale ebele'n, ye kɔ han ye kɔ hele Pɔlv ke n'ɔ kɔ Zoluzalemɔn. ¹³ Mɔ ye hanlin sɔ'n, nán Pɔlv a bua yé ke: “ɔ yɔ se mɔ emɔ le sun be man mín nwɔn bubu mín ɔ? Se be 'ci mín sa non mín ja, anaan se be 'kun mín bɔbɔ wɔ yé Mɩn Zozi dunman nun an, m'an bɔbɔa mín nwɔn.”

¹⁴ Kemɔ ye hanlin ngo ye hanlin njin mɔ Pɔlv a ndie man'n, ye yacili yí. Ejɔle mɔ ye hanlin'n y'ɔ le ke: “Mɔ yé Mɩn kulo'n, man ɔ yɔ sɔ!”

¹⁵ Mɔ cian kaan'n mɔ ye lili yí ebele'n yueli'n, ye kɔ sesie yé nwɔn ye kɔ fa Zoluzalemɔn atɩn'n. ¹⁶ Mɔ ye 'kɔ'n, yé Mɩn menian'n-mɔ mɔ be wɔ Sezale ebele'n mmie-mɔ non yé yê ɔ hɔli ɔ. Mɔ ye juli elɔ'n, be non yé kɔ hɔ kɔ sike bian kon. Bian sɔ'n, be fele yí Mɔnnasɔn. ɔ fi Sipɔlv m̄an nun. ɔ falɩ yí nwɔn manlin yé Mɩn a hye.

Pɔlv 'ba hɔ fua Zɔaki anwɔn

¹⁷ Mɔ ye juli Zoluzalemɔn ebele'n, anianman'n-mɔ sɔli yé nun kanlanman kpa. ¹⁸ Mɔ alíe hinlin'n, Pɔlv non ye kɔ hɔ Zɔaki awulɔ elɔ. Ye 'kɔ a ju a, anɩn asɔnɩn nin asɩ mgbain'n-mɔ a yia ebele. ¹⁹ Pɔlv kɔ

bisa bé ahun yê junman'n kwalaa mɔ Nyanmian a li wɔ bé mɔ be ti man Zufu nin afian'n, ɔ kɔ susɔ su ɔ kɔ han yí kwalaa ɔ kɔ hele bé.

²⁰ Mɔ Pɔlv anvan tɔli'n, be kɔ yi Nyanmian aye, ese bé nwan: “Nian, anianman, Zufu akpu kɔ yɔ nye nye a fa bé nwɔn a man yé Mɔn. Nan kɔsv, bé mala ejɔle'n te ti bé cɔnnjun. ²¹ B'a han b'a hele Zufu sɔ'n-mɔ ke, ε 'kele like a, ε kan kele Zufu'n-mɔ kwalaaatin mɔ be gugua mân mân'n-mɔ asv'n ke be káci bé nzin be sí Moyizi mala'n, nán be kpe bé mma'n-mɔ mmian nun, ese nán be di Zufu'n-mɔ mala'n-mɔ asv. ²² Ye 'yɔ se? Afi, yí biala, be 'ti ke a ju ewa. ²³ Yí ti, atɔn'n mɔ ye 'ba hele wɔ'n, sun su. Ye le menian nnan ewa, b'a bɔbɔa Nyanmian. ²⁴ E non bé hó tú bé nwɔn efián nán tua bé ti kale'n maan be nyán atɔn be kpá bé ti'n. Yí dié anɔn bé kwalaa be nwun yí ke atɔ yê b'a li b'a tu wɔ bu ɔ, nán wɔ muonun ε di *Moyizi mala nin asv. ²⁵ Nan bé mɔ be ti man Zufu mɔ b'a fa bé nwɔn b'a man yé Mɔn Zozi'n, ejɔle mɔ yé nvan seli yí nwɔn, mɔ ye heleli ye hanlin ye heleli bé'n y'ɔ le ke nán be di anvan su naan, nán be di naan non yí moja'n non cunmun, ese nán be yɔ satilifve nyɔliε.”

²⁶ Ehi a, Pɔlv non menian nnan sɔ'n-mɔ kɔ hɔ. Mɔ alíe hinlin'n, Pɔlv non bé be kɔ bɔ bé efián etue nin abv. Mɔ be bɔli yí bu'n, Pɔlv kɔ hɔ Nyanmian awulo elɔ ɔ kɔ hele cian mɔ be 'gua efián etue nin abv be yi bé nun kɔn biala ati tɛɛ'n.

Zufu'n-mɔ 'ba hyi Pɔlv Nyanmian awulo nin anun

²⁷ Ehi, be bɔli efián etue nin abv dede mɔ ɔ 'ju yí cian nsu'n, Zufu'n-mɔ mɔ be fi Azi mân nun'n kɔ nwun Pɔlv Nyanmian awulo nin anun. Be kɔ wowula bagua nin abv be kɔ hyi Pɔlv. ²⁸ Anɔn be le

tɛtɪan bɛ kan kɛ: “Izalayɛ amma, ɛmɔ bála a buka yé o! Yé sa a han sɔanlan'n m'ɔ nanndi nun ɔ kan ejɔlɛ ɛtɛ ɔ tia Izalayɛ mân'n, Moyizi mala'n nun Nyanmian awulo'n. Ɛsɛ bɛ nían, ɔ'a man bé mɔ bɛ tɪ man Zufɔ nun a wɔɔ Nyanmian awulo nun anun ɔ'a man efian a han lika nwannzan-nwannzan ɛhi!”

²⁹ Anin bɛ lɛ kan sɔ, ɔ sanlɪn kɛ bɛ nwunlin Tolofimɔn m'ɔ fi Efɛzi'n nun Pɔɔ kulo nun anun. Bɛ jɔnlɪn kɛ anin Pɔɔ a fa yí a wɔɔ Nyanmian awulo nun anun.

³⁰ Kulo bɔndɪn nun anun kɔ fannyan. Yí bɛ o, yí fama o, menian'n-mɔ kɔ tu woo. Bɛ kɔ sɔ Pɔɔ bɛ kɔ fa yí Nyanmian awulo nun anun bɛ kɔ fite bɛ kɔ tutɔ anɔan nun anun ɛbɛlɛ ala. ³¹ Anin bɛ lɛ kpɔnnɛ bɛ kun Pɔɔ, nán ngalɛ a tɔ Lɔmɔn nzalafɔ'n-mɔ kpain nun ɛɔ kɛ Zoluzalemɔn kulo bɔndɪn'n lɛ sɔ. ³² Ɛbɛlɛ ala, ɔ kɔ hohuan nzalafɔ'n-mɔ nun bé mgbain'n-mɔ anɔan bɛ kɔ kpɔ bagua'n. Mɔ bagua'n nwunlin nzalafɔ'n-mɔ nun bé kpain'n, bɛ kɔ yaci Pɔɔ ɛbúɛ.

³³ Ɛhi a, nzalafɔ kpain'n kɔ hyɔɔn kɔ kpunngɛ Pɔɔ, ɔ kɔ man atɪn kɛ bɛ gúa yí sa ngɔnzɔngɔnzɔ nnyuan. Mɔ bɛ gualɪ yí sa ngɔnzɔngɔnzɔ'n, nzalafɔ kpain'n kɔ bisa yí sɔanlan ɛhɔlɛ kɔn m'ɔ tɪ'n ɔ nun like mɔ ɔ'a yɔ'n. ³⁴ Mɔ nzalafɔ kpain'n 'bisa Pɔɔ ejɔlɛ'n, anin bagua nun anun menian'n mmie-mɔ lɛ tɛtɪan bɛ kan ejɔlɛ kɔn, anin mmie-mɔ kɔsɔ lɛ tɛtɪan bɛ kan ejɔlɛ fɔfɔlɛ. Nzalafɔ kpain'n nnwun man ejɔlɛ nun ati nun yí bu, afɪ ɛbɛlɛ a yɔ beje beje. Ɔ kɔ man atɪn kɛ bɛ nun Pɔɔ hɔ nzalafɔ'n-mɔ lika mɔ bɛ wɔ ɛɔ. ³⁵ Pɔɔ nun bɛ hɔli mɔ bɛ fɔ ɛsikalie'n, nzalafɔ'n-mɔ kɔ fa yí bɛ sa sɔ. Ɔ sanlɪn kɛ ɛbúɛ mɔ bagua nun a bu yí'n, ɔ'a man yí nwɔn a bɛlɛ yí. ³⁶ Afɪ anin bé kwalaa bɛ si yí sɔ bɛ lɛ tɛtɪan bɛ kan kɛ: “Bɛ hún yí! Bɛ hún yí!”

³⁷ Ehi, mēle mō be 'fa Pōlv be wōlv sua nūn anun'n, o kō bisa nzalafv kpain'n ke: “Asv mīn kōala ke mīn nyan atin mīn kan ejōle mīn kele wó o?”

Mō Pōlv hanlūn sō'n, nán nzalafv kpain nūn a bisa yí ke: “E kan Gelekī anīe o? ³⁸ Ezipiti mân nūn anun svanlan ehi mō o'a bō mân elesan asv ewa, m'ō nvn kodiawu akpu nnan b'a bō bé ti ewâ nūn anun elō'n, nán yí y'ō le wó o?”

³⁹ M'ō bisa sō'n, nán Pōlv a bua yí ke: “N dī Zufv, b'a wv mīn Silisi kulo'n mō be fēle yí Talisī nūn asv. Kulo sō'n mō b'a wv mīn sv'n le dunman. Yí ti, man mīn atin maan n gán ejōle n géle bagua'n.”

⁴⁰ Mō Pōlv hanlūn sō'n, nzalafv kpain'n kō man yí atin. Ehi a, Pōlv kō jinlan esikalie nūn asv o kō tv yí sa o kō hele bagua'n. Mō be gualī diin'n, Pōlv kō kuku yí nvan sv o kō han yí *alamein anīe nūn anun o kō hele bé. Yí nwan:

22

Pōlv 'ba sa yí nūn

¹ “Anianman mmelenzua nūn mīn sī-mō, emō tíe ejōle'n mō mīn 'ba han mīn kele emō kīkaala mīn sa mīn nūn'n”.

² Mō menian'n-mō tīlī ke Pōlv le jujo alamein anīe nūn anun o kele bé'n, be kō gugua didiīn bieku n kpa. Ehi a, Pōlv nwan: ³ “N dī Zufv. B'a wv mīn Talisī, Silisi mân nūn, nan Zoluzalemv n ewa yê b'a ta mīn o. Mīn mīn'n y'ō le Gamaliē. O a hele mīn yé nan-mō mala'n kpa bōkōō. Mīn Nyanmīan ejōle'n, be nva man be ngan man ngōhva ke ene kusv emō kōalaatin nva ngan man ngōhva'n. ⁴ N geleli bé mō be nanndī yé Mīn atin nūn asv nūn ahōlvwa n gunlun bé. N cūlī mmelenzua nūn mmalasua n

guali bé fiadi. ⁵ *Tεεyfvε kpain'n nvn Izalaye mân nvn asv mgbain'n-mv di mîn adanzie. Be manlın mîn kalata ke n gó n dó anianman Zufv'n-mv mɔ be wɔ Damasi kulo nvn asv elɔ'n. Mın tv bé a, anın n jí bé mɔ b'a fa bé nwvvn b'a man yé Mın mɔ be wɔ ebele'n m mála Zoluzalemvvn m mán be pínin bé.

⁶ “Ehı, anın mın ja wɔ nun mın ka kaan mın ju Damasi. Mɔ be 'kɔ a bɔ kɔ yɔ senze jinlan'n, kvnmgba ala, dvεın, kanlannıe kvn fi nyanmıansv. Yı ta m'ɔ le ta'n, ɔ kɔ ta kɔ si kɔ yia mın. ⁷ N gɔ fin ası. Mın 'tie a, anın anıe kvn le kan kele mın ke: ‘Sɔlv Sɔlv, nzuke ati yê ε le kele mın ahvɔwa ɔ?’

⁸ “Mɔ n dıı anıe sɔ'n, nán m'an bisa ke: ‘Wó nwan ɔ, yé Mın?’

“Nán anıe nın a bua mın ke: ‘Mın Zozi mɔ n vi Nazaletı'n yê ε le kele mın ahvɔwa ɔ.’ ⁹ Anın mın nvn menian yê ye le kɔ ɔ. Be nwunlin kanlannıe'n, kvsv b'a ndı man svanlan'n m'ɔ le kan ejɔe'n kele mın nın anın'n.

¹⁰ “Mɔ yé Mın hanlın sɔ'n, nán m'an bisa yı ke: ‘Yê Mın, nzu y'ɔ di ke mın yɔ ɔ?’

“Yı nwan: ‘Jasv, kɔ Damasi. E ju elɔ a, yı kvalaa m'ɔ di mɔ ε yɔ'n, Nyanmıan 'ba man be kele wó.’

¹¹ “Mɔ yé Mın anvan tɔlı'n, mın manngvvn'n-mɔ mɔ anın mın nvn bé ye le kɔ Damasi'n, be kɔ sɔ mın sa be kɔ li mın taataa. ɔ sanlın ke, kanlannıe'n m'ɔ talı'n sinlın mın nyın'n.

¹² “ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anın bian kvn wɔ Damasi ebele, be fele yı Aniası. Aniası tı svanlan m'ɔ felı Nyanmıan ese ɔ di yı mala nın asv. Damasi ebele Zufv'n-mɔ kvalaatin de yı di. ¹³ Aniası walı tvlı mın an, yı nwan: ‘Mın nianman Sɔlv, man wó nyın'n tıke!’ ɔ hanlın sɔ nın ala, mın nyın'n kɔ tıke n

gɔ nwun yí. ¹⁴ Mɔ mɪn nyɪn'n tikeli'n, yí nwan: 'Yé nan-mɔ Nyanmɪan nɪn a li mɔa a yɪ wó kɛ ɛ nwún like m'ɔ kulo'n, ɛ nwún sɛsɛfɔɛ baa kɔnmgbá'n, ɛ tí yí nɔan nun ɛjɔɛ. ¹⁵ Afi, like mɔ a nwun yí ɔ nɔn ɛjɔɛ mɔ a tí'n, ɔ di kɛ ɛ di yí nwɔn adanzɪɛ ɛ kele menian'n-mɔ kvalaatin. ¹⁶ Kɪkaala mɔ a tí ɛjɔɛ'n sɔa'n, n'ɛ nwɔnndɛ kún. Yí ti, sun fɛɛ yé Mɪn, jasɔ maan bɛ sɔnɪn wó nán a nyan wó ɛtɛ nɪn anwɔn face.'

¹⁷ "Ehi anzin, n gɔ sa n gɔ hɔ Zoluzalɛmɔn. Elɛhɔn kɔn, anɪn mɪn yɔ asɔnɪn Nyanmɪan awulo ɛbɛɛ nán m'an hɪn ɛlɛɛ. ¹⁸ Elɛɛ nɪn anɪn, n gɔ nwun yé Mɪn, ɔ kɔ han kɔ hele mɪn kɛ: 'Kan wó nwɔn fi Zoluzalɛmɔn ɛwa jasɔ, ɔ sanlɪn kɛ mɪn nwɔn ɛjɔɛ'n mɔ ɛ 'ba han kele bɛ'n, bɛ ngɔ le bɛ ngɔ li man.'

¹⁹ "Mɔ yé Mɪn hanlɪn sɔ'n, mɪn nwan: 'Yé Mɪn, bɛ sɪ yí yuein kɛ anɪn mɪn kɔ asɔnɪn sua'n-mɔ anɪn mɪn cɪ bɛ mɔ b'a le wó b'a lí'n mɪn man bɛ gua bɛ fiadɪ bɛ fin bɛ mgbele. ²⁰ Tɛmɔn mɔ bɛ 'kun wó adanzɪfɔɛ Etɪɛnɪn'n, n jin yí bɔ bie. N nɛɪ bɛ mɔ bɛ hunlɪn Etɪɛnɪn'n n dɔɪ nɪn nán m'an le bɛ taladɪɛ'n-mɔ m'an tila.'

²¹ "Mɔ n ganlɪn sɔ'n, nán yé Mɪn a han a hele mɪn kɛ: 'Kɔ, afɪ mɪn kulo kɛ mɪn sɔan wó mɔa maan ɛ kɔ bɛ mɔ bɛ tí man Zufɔ'n-mɔ anwɔn.' "

Pɔɔɔ 'ba hele yí nwɔn kɛ ɔ tí Lɔmɔn sɔanlan

²² Ehi, Pɔɔɔ hanlɪn ɛjɔɛ'n Zufɔ'n-mɔ tieli dede m'ɔ juli ɛbɛɛ'n, bɛ kɔ sɔ ɛtɛtɪan sɔ. Bɛ nwan: "Bɛ hɪn sɔanlan sɔ'n bɛ yí yí ɛbɛɛ! ɔ nze nvata man kɛ ɔ nyan ngɔan!"

²³ Anɪn bɛ ɛ kpo bɛ tɔ bɛ taladɪɛ'n-mɔ anwunno ɛsɛ anɪn bɛ le tu nvutule'n. ²⁴ Ehi a, nzalafɔ kpain'n kɔ man atɪn kɛ bɛ fá Pɔɔɔ bɛ wóɔɔ sua nɪn anɪn bɛ fɪn

yí mgbele maan ɔ hán like ati mɔ Zufu'n-mɔ le tetian yí kɔmɪn anun'n. ²⁵ Nan mɔ be cɪcɪlɪ Pɔlv mɔ be 'ba fin yí mgbele'n, ɔ kɔ bisa nzalafu'n m'ɔ sie nzalafu eya kɔn mɔ anun ɔ wɔ ebele'n ke: “Asu atin wɔ nun ke be fín *Lɔmɔn sɔanlan kɔn mɔ b'a mmu man yí fuɔ'n mgbele ɔ?”

²⁶ Mɔ Pɔlv bisali nzalafu'n m'ɔ sie nzalafu eya kɔn'n kosuan sɔ'n, nzalafu'n kɔ nwanndi kɔ tɔ bé kpain'n, yí nwan: “Yaaa, nɪan ejɔle mɔ ahan ε hyɔhyɔɪn ba'n. Kanngu bian sɔ'n tɪ Lɔmɔn sɔanlan.”

²⁷ Mɔ nzalafu kpain'n tɪlɪ yí sɔa'n, ɔ kɔ kpu Pɔlv ɔ kɔ bisa yí ke: “Kan yí yuein kele mín, asu Lɔmɔn sɔanlan y'ɔ le wɔ ɔ?”

M'ɔ bisali kosuan sɔ'n nán Pɔlv a bua yí ke: “Yuo, Lɔmɔn sɔanlan y'ɔ le mín.”

²⁸ Mɔ Pɔlv hanlɪn sɔ'n, nzalafu kpain kukuli yí nɔvan sɔ a, yí nwan: “Mín diε, dede mɔ mɪn 'kaci Lɔmɔn sɔanlan'n, n dualɪ kalε kpili kpa.”

Mɔ nzalafu nɪn anɔvan tɔlɪ'n, Pɔlv kɔsɔ nwan: “Mín diε, be 'wɔ mín an, anun n dɪ Lɔmɔn sɔanlan.”

²⁹ Mɔ Pɔlv hanlɪn sɔ'n, ebele ala, bé mɔ anun be le bisa Pɔlv kosuan'n kɔ hyɔɪn bé nzin. Kemɔ nzalafu kpain'n nɪan an, Pɔlv tɪ Lɔmɔn sɔanlan'n, esulo kɔ han yí. ɔ sanlɪn ke ɔ man be gualɪ yí sa ngɔnzɔngɔnzɔ.

Pɔlv 'ba fite Izalayε mgbain'n-mɔ anyunnun

³⁰ Kemɔ anun nzalafu kpain'n kulo ke ɔ nwun like fɔ́ɔn mɔ yí tɪ yê Zufu'n-mɔ le tɔn Pɔlv esɔan'n, alíε hɪnlɪn an, nzalafu kpain'n kɔ man be kɔ yɪ Pɔlv asa ngɔnzɔngɔnzɔ'n. ɔ kɔ man atin ke tεεyɪfue mgbain'n-mɔ nɔn Izalayε mgbain'n-mɔ kwalaa mɔ

be di ejole'n yia. Be yialı a, ɔ kɔ fa Pɔlv kɔ fite bé nyunnun.

23

¹ Ehi, Pɔlv kɔ tv yí nyin ɔ kɔ nenian bé kwalaa mɔ be di ejole'n, yí nwan: “Anianman-mɔ, dede mɔ ɔ 'ju ene'n, min yɔ ajɔnlın ke mın enanndıe nin anwɔn buli man ebɔn wɔ Nyanmian anyunnun.”

² Mɔ Pɔlv hanlın sɔ'n, *teeyıfue kpain'n mɔ be fele yí Ananiası'n kɔ man atın ke bé mɔ be mantan Pɔlv'n fın yí nwan nin asu. ³ Ehi a, Pɔlv kɔ han kɔ hele yí ke: “Nyanmian muonun yê ɔ 'fin wó. E nwun wó a e nwan tale mɔ b'a han yí ayile fufue ɔ! E ti ebele e le nıan mala nin anwɔn e bua mın ndee, kusu e san mala nin anwɔn e man atın ke be fın mın nwan nin asu!”

⁴ Mɔ Pɔlv hanlın sɔ'n, bé mɔ be mantan yí ebele'n nwan: “Ee! E le bɔ Nyanmian teeyıfue kpain nin amgba!”

⁵ Mɔ Pɔlv tılı yí sɔ'n, yí nwan: “Anianman-mɔ, min nzi man ke teeyıfue kpain nin ɔ. Afı ɔ wɔ Ehele Ejole nin anun ke: ‘E ngɔ han man wó mân kpain nin anwɔn ejole ete.’”

⁶ Kemɔ Pɔlv sı ke bé mɔ be le di ejole'n mmie-mɔ ti *Falısıfue, mmie-mɔ kusu ti *Sadusıfue'n, ɔ kɔ tian nun bé nyunnun ebele. Yí nwan: “Anianman-mɔ, n di Falısıfue, mın sı-mɔ ti Falısıfue. Nan kemɔ min de min di ke bé mɔ b'a wu'n 'ba tınnge'n, yí ti yê be le bua mın ndee ɔ.”

⁷ Mɔ Pɔlv hanlın sɔ'n, akpɔlvwa kɔ tɔ Falısıfue'n-mɔ non Sadusıfue'n-mɔ afian, be kɔ bu bé nwɔn nun. ⁸ ɔ sanlın ke Sadusıfue'n-mɔ le kele ke ewuetınnge nnɔn man ebele, ese nyanmiansu mmɔfue non wawe'n-mɔ kusu nnɔn man ebele. Nan

Falisifoe'n-mo die, be de be di ke ninnge so'n-mo wo ebele. ⁹ Be ko fannyan ejole nin anun. Mala nin aso mgbain'n mmie-mo mo be wo Falisifoe'n-mo anun'n ko jasv ko jinlan, be nvan ko kpi ejole nin anun kpa. Be nwan: "Ye nnwun man like ete mo svanlan ehi a yo o. E 'su yi akpulowa a, wawe bie anaan nyanmianso bofve kon a han ejole a hele yi!" ¹⁰ Ke ejole'n sili yoli yi'n, nzalafve'n-mo kpain'n suloli yi nzin. O junlunlu ke be menian so'n nyan Povu a, be 'titi yi nun. Yi ti, o ko man yi nzalafv'n-mo atin ke be ho yi Povv menian'n-mo afian elo be non yi sa wolv sua nin anun.

¹¹ Mo ejole'n yoli so'n, yi kongoe mo tian yi nnyuan'n, ye Min ko yi yi nwon ko hele Povv. Yi nwan: "Povv, bo mandinlu! A li min nwon adanzie Zoluzalemv on ewa, o di ke ese e di min nwon adanzie Lomv on elo."

Zufv'n-mo kulo ke be kun Povv

¹² Ehi, mo alie hunlu'n ngelemo, Zufv'n-mo ko ho Povv ati ahuan. Be ko han nda ke se b'a ngun man Povv a, be nni man like ese be non man nzue.

¹³ Be mo be holi Povv ati ahuan'n, be tala menian abulanan. ¹⁴ Be ko ho ko tv teeyive mgbain'n-mo non Izalaye mgbain'n-mo, be nwan: "Y'a han nda ke o di ke ye kun Povv kvalaaka nan y'a li like. ¹⁵ Yi ti, kikaala die, emo mgbain'n-mo kvalaatin, emo ho nwun nzalafv kpain nin anwon. Emo han hele yi ke o man Povv bala emo aja so maan emo nian yi ejole nin anun yuein kpa. Yi die, Povv fi elo dede mo o 'ju emo anyunnun ebele'n, anin y'a sesie ye nwon y'a hun yi."

¹⁶ Mele mo be 'kan Povv ati ahuan ejole so'n, yi nianman balasua nin awa belenzua kon ko ti. O ko

hɔ sua nun anun elɔ ɔ kɔ hɔ kɔ yɪ Pɔlv anzɔti. ¹⁷ Pɔlv kɔ fele nzalafv'n-mɔ mɔ be sie nzalafv eya kɔn nun asv kpain'n kɔn. Yí nwan: “Fa kpafele ehi kɔ nzalafv kpain nun anwɔn elɔ. ɔ 'kan ejɔle ɔ kele yí.”

¹⁸ Mɔ Pɔlv anvan tɔli'n, nzalafv'n m'ɔ sie nzalafv eya kɔn'n kɔ fa kpafele'n ɔ nɔn yí kɔ hɔ bé kpain nun anwɔn elɔ. Yí nwan: “Kpain, Pɔlv mɔ b'a tɔ yí fiadi nun a fele mín ɔ a han ɔ'a hele mín ke n vá kpafele ehi m méle wɔ, nán ɔ 'kan ejɔle ɔ kele wɔ.”

¹⁹ Mɔ nzalafv'n hanlin sɔ yueli'n, bé kpain'n kɔ sɔ kpafele nun asa ɔ nɔn yí be kɔ ti bé nwɔn. ɔ kɔ bisa kpafele'n ke: “Nzv ejɔle die yê ε kulo ke ε kan kele mín ɔ?”

²⁰ Ehi a, kpafele'n kɔ susɔ ejɔle sv, yí nwan: “Zufv'n-mɔ anvan a se bé nwɔn. Be 'ba a tɔ wɔ be sele wɔ ke ehunman ε fá Pɔlv ε fite bé mgbain'n-mɔ anyunnun maan be nían yí ejɔle nun anun yuein kpa. ²¹ Se be ba a tɔ wɔ a, n'ε te bé sv. ɔ sanlin ke, bé nun abulanan nɔn yí nzin a hɔ Pɔlv ati ahuan b'a han ndâ ke se be hunlin man yí a, be nni man like εse be nɔn man nzue. Kikaala die, b'a bɔbva bé nwɔn a yue, nan wɔ yê be le nwɔnnde wɔ ɔ.”

²² Mɔ nzalafv kpain'n tɔli ejɔle'n sɔa'n, ɔ kɔ han kɔ hele kpafele'n ke n'ɔ kan ejɔle sɔ'n kele sɔanlan fíí, nan ɔ hɔ awulo.

Be nɔn Pɔlv 'ba hɔ kɔnmanna Felisi aja sv.

²³ M'ɔ yɔli sɔ'n, nzalafv kpain'n kɔ fele yí nzalafv'n-mɔ anun nnyuan mɔ be sie nzalafv eya ngɔkɔn ngɔkɔn'n. Yí nwan: “Emɔ hɔhuan nzalafv eya nnyuan anvan, menian abulasv mɔ be fv ekpanngɔ nɔn menian eya nnyuan mɔ be tɔ aɔ. Emɔ kokuan bé nɔan yue a, emɔ kwalaa sésie bé nwɔn nán be hɔ Sazale ene kɔngɔe dɔe nguanlan.

24 Ɛmɔ sésie ɛkpanngɔ kɔn bɛ mán Pɔlv, nán bɛ fá yí kɔnɔn-ngɔnɔn bɛ hó fá yí wúla kɔnmanna Felisi asa nun.” 25 Mɔ nzalafɔ kpain'n hanlɔn ɛhi heleli bé'n, ɛsɛ ɔ kɔ hele kalata kɔ tɔ sɔ. Yí nwan:

26 Kɔnmanna Felisi,

Mín Kulodɔ Liziasí yê mun kele kalata ɛhi mun nwan wó ɔ. Mɔn 'bisa wó ahɔn.

27 Like ati m'ɔ man mun kele wó'n y'ɔ le ke Zufɔ'n-mɔ a hyi sɔanlan ɛhi mɔ m'an fa yí m'an bele wó'n. Temɔn mɔ ahan bɛ 'kun yí'n yê mun nɔn mín menian'n-mɔ hɔli leli yí ɔ. Ɔ sanlɔn ke m'an ti ke ɔ ti Lɔmɔn sɔanlan. 28 Kemɔ afi mun kulo ke mun nwun like ati mɔ Zufɔ'n-mɔ le tɔn yí ɛsɔan'n, mun nɔn yí kɔ hɔ bé mgbain'n-mɔ aja sɔ. 29 Mɔ m'an nwun yí nun'n y'ɔ le ke bé mala nun anwɔn ejɔle ati yê b'a tɔn yí ɛsɔan ɔ. Ɔ yɔli man like ɛte mɔ yí ti ɔ di ke bɛ tɔ yí fiadi anaan bɛ kun yí ɔ. 30 Nan mɔ bɛ yɔli mín anzɔti ke Zufɔ'n-mɔ a hɔ yí ti ahuan bɛ kulo ke bɛ kun yí'n, ɛbele ala, n gɔ fa ajɔnɔn ke mun 'fa yí mun bele wó. M'an bɔ bé mɔ b'a tɔn yí ɛsɔán nun amannɛ ke sɛ bɛ nɔn yí le ejɔle a, anɔn bɛ tɔ wó ɛlɔ.

31 Ɛhi, ke bé kpain'n kpɔnɔn heleli bé'n, nzalafɔ'n-mɔ kɔ fa Pɔlv kɔngɔɛ bɛ nɔn yí kɔ hɔ kulo'n mɔ bɛ fele yí Antipatilisi nun asɔ. 32 Mɔ alíe hɔnɔn'n, nzalafɔ'n-mɔ mɔ bɛ nanndi asi'n kɔ sa kɔ hɔ Zoluzalemɔn. Bé mɔ bɛ fɔ mgbannngɔ'n nɔn Pɔlv kɔ hɔ. 33 Mɔ bɛ juli Sezale ɛbele'n, bé mɔ bɛ fɔ mgbannngɔ'n kɔ fa kalata'n nɔn Pɔlv kɔ wula Kɔnmanna Felisi asa nun. 34 Kɔnmanna Felisi kɔ kɔnnga kalata'n. M'ɔ kɔnngali yueli'n, ɔ kɔ bisa Pɔlv líka mɔ bɛ wɔli yí'n. Mɔ Pɔlv hanlɔn heleli yí ke ɔ fi Silisi mân nun'n, 35 Felisi nwan: “Bé mɔ bɛ nɔn wó le ejɔle'n 'ba a, n

gɔ bisa wɔ kosuan.” Ehi a, Felisi kɔ man atɪn ke be fá Pɔlv be síe belemgbɪn Elɔdɪ sua nɪn anun elɔ.

24

Zufv'n-mɔ 'ba tɔn Pɔlv εsvan

¹ Ehi, cɪan nnun kɔ sɪn, *tɛɛyɪfɔɛ kpain'n mɔ be fele yɪ Ananiasi'n muonun kɔ a Sezale. ɔ 'ba a, ɔ nɔn Izalayɛ mɔn nɪn asɔ mgbain'n mmie-mɔ ɔ nɔn bian kɔn. Bian sɔ'n, be fele yɪ Tɛɛtulusi. Tɛɛtulusi tɪ avoka. Be kɔ hɔ be kɔ tɔ kɔnmanna Felisi be kɔ sanman Pɔlv. ² Be kɔ fele Pɔlv nɔn Tɛɛtulusi a tɔn yɪ εsvan. Tɛɛtulusi kɔ han kɔ hele kɔnmanna Felisi ke: “Kpain, se ye le anzɔnɔnɔ kpa bɔkɔɔ a, ɔ fi wɔ. ɔ sanlɪn ke a li ngele junman a sesie yɛ mɔn'n kpa a man yɛ. ³ Lɪka biala mɔ cɪan daa ye kɔ sɪn'n, ye bɔ wɔ dunman kpa wɔ junman'n mɔ a li nɪn anwɔn. ⁴ Yɪ ti, mɪn ndɔa man yɪ tɪndɪn mɪn nzɛci wɔ alaje. Nan kɔsɔ, mɪn 'sele wɔ ke ε mɔn yɛ tɛmɔn kaan, wɔ ti anun kpa'n dunman nɪn nɔn ε tíe yɛ εjɔle'n.

⁵ “Ejɔle sɔ'n y'ɔ le ke svanlan ehi, y'a nwun yɪ ke ɔ tɪ man svanlan kpa fíí sɔa. ɔ a fa Zufv'n-mɔ kvalaa mɔ be wɔ asɛ nɪn asɔ nɪn atɪ'n-mɔ ɔ'a kpokpula sɔ. Eɛ ɔ tɪ Nazaletɪ amma fá nɪn asɔ kpain. ⁶ Tɛmɔn mɔ ahan ɔ 'gua Nyanmɪan awulo nɪn efian'n yɛ ye hyɪlɪ yɪ ɔ. [Yɛ nwan ye 'nɪan yɛ mala nɪn anwɔn ye bua yɪ ndɛɛ. ⁷ Nan nzalafɔ kpain Liziasɪ kɔ a anwɔnsele sɔ kpa kɔ le yɪ fi yɛ sa nɪn. ⁸ M'ɔ leli yɪ yueli'n, yɪ nwan bé mɔ be nɔn Pɔlv le bie'n, be bála wɔ ja sɔ.] Se wɔ muonun ε bisa yɪ a, ε 'ba nwun yɪ ke yɪ nwɔn εjɔle'n mɔ ye le kan'n kvalaa tɪ ananhɔle.”

⁹ Mɔ Tɛɛtulusi anɔan tɔli'n, Zufv'n-mɔ kvalaa anɔan kɔ yɔ kɔn. Bé nwan: “Mɔ Tɛɛtulusi a han'n tɪ ananhɔle.”

Pɔlv 'ba sa yí nín wɔ Felisi anyunnun

¹⁰ Ehi, kɔnmanna Felisi kɔ man Pɔlv atin ke ɔ jɔjɔ. Pɔlv jasɔli a, yí nwan: “Kpain Felisi, mɔn si ke nán ene bie ɔ, ejɔle m'ɔ kɔ tɔ mân ehi anun'n, e di. Yí ti, se mɔn fite wɔ nyunnun mɔn sa mɔn nian an, mɔn kunnun ndi man mɔn. ¹¹ Wɔ muonun e kwalaa e finfin nun e nian, n vi atin m malɔ n juli Zoluzalemɔn ke mɔn 'ba a sɔ Nyanmian'n, ɔ ndala man cian bulu ɔ non nnyuan. ¹² B'a mma a ndu man mɔn ke anin mɔn non sɔanlan le su akpɔlɔwa Nyanmian awulo nun anun, anaan ke m'an man menian a jomgbo asɔnɔn sua'n-mɔ anun, anaan kulo nun anun. ¹³ Like mɔ yí ti yê menian ehi-mɔ le tɔn mɔn esɔan'n, se be bisa bé a, be ngvala be ngele man. ¹⁴ Nan mɔ mɔn si'n y'ɔ le ke yé nan-mɔ Nyanmian'n yê mɔn sɔ yí ɔ. Atin'n mɔ mɔn nanndi sɔ mɔn sɔ yí'n yê bé mɔ be le tɔn mɔn esɔan'n fele yí Nazaleti amma fâ nun ɔ. Ejɔle'n kwalaa mɔ b'a hele wɔ *Moyizi mala kalata'n non *mgbɔmanfɔe'n-mɔ dɛe nun anun'n, mɔn de mɔn di. ¹⁵ N ne anyɔndasɔe Nyanmian anwɔn ke bé muonun be le yí'n. Anyɔndasɔe sɔ'n y'ɔ le ke Nyanmian 'ba man bé mɔ bé ti anun ti kpa'n, ɔ non bé mɔ bé ti anun ti man kpa'n, bé kwalaa be fi ewue nun be 'tinge. ¹⁶ Yí ti yê Nyanmian non menian'n-mɔ anyunnun, mɔn sie tile nán b'a ndu man mɔn nyunnun.

¹⁷ “Ɔ man n gɔli n nili afɔe kɔ yɔ nye nye mɔ mɔn 'sa mɔn ba Zoluzalemɔn'n, mɔn non esika walɔ mɔ mɔn 'fa mɔn bɔka mɔn mân nun anun menian'n-mɔ, ese mɔn yi tee mɔn man Nyanmian. ¹⁸ Temɔn mɔ anin n wɔ Nyanmian awulo nun anun mɔ Zufɔ'n-mɔ walɔ'n, be walɔ tɔli mɔn ke anin mɔn tu mɔn

nwɔn efián. Nan b'a mma a ndɔ man mɪn kɛ anɪn mun jomgbo. ¹⁹ Temɔn sɔ'n, anɪn Azi Zufɔ mmie-mɔ wɔ ebɛɛ. Sɛ bɛ nɔn mɪn lɛ ejɔlɛ a, ahan Azi Zufɔ sɔ'n-mɔ yê ɔ di kɛ bɛ ba wɔ ja sɔ bɛ 'ba a sanman mɪn ɔ. ²⁰ Sɛ kusɔ temɔn mɔ bɛ feleli mɪn mgbain'n-mɔ aja sɔ'n, bé nwan m'an yɔ like ɛɛ, yí ti y'ɔ man m'an nyan amannɛ a, anɪn emɔ mɔ bɛ gua ewa'n, bɛ hán. ²¹ Ejɔlɛ kpɔlɛ kɔn yê n dianlin nun n ganlin yí bé afian ebɛɛ ɔ. Mɪn nwan: 'Ewuetinngɛ nun ati yê ɔ man ɛnɛ emɔ lɛ bua mɪn ndɛɛ ɔ!' ”

²² Ehi, mɔ Pɔlv anɔan tɔli'n, kemɔ kɔnmanna Felisi sɪ yé Mɪn Ejɔlekpa nun anɔn ejɔlɛ yuein yuein'n, ɔ kɔ tu ejɔlɛ'n ɔ kɔ sie ɔ kɔ man bɛ kɔ sanndɪ. Yí nwan: “Sɛ kpain Liziasɪ ba a, n gɔ bua emɔ bie.”

²³ M'ɔ yɔli sɔ'n, Felisi kɔ han kɔ hele nzalafɔ kpain'n m'ɔ nɪan Pɔlv sɔ'n kɛ ɔ tó yí fiadi. Nan kusɔ ɔ mán Pɔlv atɪn maan yí manngɔn'n-mɔ bála a fua yí nwɔn ɛsɛ bɛ nɪan yí lika.

Pɔlv 'ba fite Felisi nɔn yí yí Dulusili anyunnun

²⁴ Ehi anzin, cɪan kɔ yɔ nsan kɔn kɔ sɪn, kɔnmanna Felisi 'ba a, ɔ nɔn yí yí Dulusili. Dulusili tɪ Zufɔ balasua. Felisi kɔ man bɛ kɔ fele Pɔlv, ɔ kɔ tie dedi'n m'ɔ di kɛ bɛ nyan yí wɔ yé Mɪn Zozi Kilisi anɔn nun anwɔn ejɔlɛ'n mɔ anɔn ɔ lɛ kan'n. ²⁵ Nan kemɔ anɔn Pɔlv lɛ kan amanmuo sese, bé nwɔn ye esíe nɔn ndɛɛ ebua'n m'ɔ lɛ ba nun anwɔn ejɔlɛ'n, esulo kɔ han Felisi, yí nwan: “Pɔlv, ɛnɛ diɛ'n tɪ kpa sɔ. Yí ti, cɔɪn wɔ nzin. Mɪn nyan alaje a, mɪn 'ba fele wɔ biekun.”

²⁶ ɔ yɔ dede a, anɔn Felisi a man b'a fele Pɔlv ɔ nɔn yí bɛ juɔ. Afɪ yí ajɔnlɪn nun an, ɔ bu yí kɛ Pɔlv b'a wula yí nvɔka maan ɔ yaci yí nun.

²⁷ Ehi, afue kəkəle nnyuan kə sɪn, kɔnmanna fufəle kə a kə kaci Felisi. Kɔnmanna sɔ'n, be fele yí Pɔlɔsiyusi Fesitusi. Nan mə Felisi 'kə'n, ɔ kə yaci Pɔlɔ fiadı sua nɪn anun, afi ɔ ngulo man ke Zufu'n-mə bə yí dunman ete.

25

Pɔlɔ kulo ke be di yí ejəle'n Sezaa aja sv

¹ Mə Fesitusi wali juli ebele mən nɪn anun'n, yí cian nsan, ɔ fi Sezale ɔ kə hɔ Zoluzalemɔn. ² Zoluzalemɔn ebele teeyifue mgbain'n-mə nɔn Izalaye mən nɪn asu mgbain'n-mə kə sanman Pɔlɔ kə man Fesitusi. ³ Be kə sele Fesitusi be kə butu yí ke ɔ yáci maan be nɔn Pɔlɔ bála Zoluzalemɔn. ɔ 'ba yə sɔ'n, anun b'a hɔ Pɔlɔ ati ahuan, yí die be nyan yí a, anun be kun yí atunnun. ⁴ Mə be hanlɪn sɔ'n, nan Fesitusi a bua bé ke Pɔlɔ la fiadı Sezale elə yê ɔ ngə hye man, yí muonun ɔ 'ba sa kə Sezale. ⁵ Ehi a, yí nwan: “Se svanlan sɔ nɪn a yə ete nán emə kulo ke be sanman yí a, anun emə mgbain'n-mə mán ye hó Sezale nán be sánman yí elə.”

⁶ Fesitusi lili kə yə cian məcve anaan cian bulu ala bé afian ebele yê ɔ salı həlı Sezale ɔ. Mə Fesitusi juli Sezale mə alíe hɪnlɪn'n, be kə yia. ɔ kə man atin ke be fá Pɔlɔ be bála. ⁷ Pɔlɔ 'ju ebele ala, Zufu'n-mə mə be fi Zoluzalemɔn be wali'n kə ta kə si kə yia yí be kə tɔn yí esvan. Esvan'n mə be tɔnlɪn yí'n, se be bisa bé like mə Pɔlɔ a yə nɪn an, be ngwala be ngele man.

⁸ Mə bé nvan təlɪ'n nán Pɔlɔ a sa yí nɪn. Yí nwan: “N vɔnlɪn man Zufu'n-mə mala'n, n gualı man Nyanmian awulo nɪn anwɔn efian yê ese n ganlɪn ejəle ete n dialı man belemgbın kpain'n.”

⁹ Mɔ Pɔlv hanlɪn sɔ'n, kemɔ Fesitusi kulo ke ɔ ciɪ Zufv'n-mɔ alva'n, ɔ kɔ bisa Pɔlv ke: "Asv ε kulo ke ε kɔ Zoluzalemvɔn maan ye di ejɔle εhɪ mɪn ja sv ɔ?"

¹⁰ Mɔ Fesitusi bisalɪ kosuan sɔ'n nán Pɔlv a bua yí ke: "Belemgbin kpain nɪn aja sv yê mɪn kulo ke ye di ejɔle sɔ nɪn ɔ. Ɔ sanlɪn ke mɪn nwun man like ete mɔ m'an yɔ Zufv'n-mɔ ɔ, wɔ muonun a nwun yí sɔ.

¹¹ Se m'an yɔ like ete mɔ yí ti y'ɔ di ke be kun mɪn an, yí die ɔ njiji man. Nan se nán yí sɔ nán εsvan mgban yê bé nwan be 'tɔn mɪn an, yí die svanlan fíí ngvɔla ɔ ndɔnɪn man mɪn ɔ mman man bé. Yí ti, mɪn kulo ke ye di ejɔle'n *Lɔmvɔn belemgbin kpain Sezaa aja sv."

¹² Ehɪ, mɔ Pɔlv hanlɪn sɔ'n, Fesitusi nɔn yí mgbain'n-mɔ hɔlɪ asule walɪ a, yí nwan: "Se wɔ nwan bé lí ejɔle'n Sezaa aja sv a, ɔ tɪ man ete. E 'ba hɔ yí ja sv."

Pɔlv 'ba fite Agilipa nɔn yí yí Beleninsi anyunnun

¹³ Ehɪ, kɔ yɔ elɛsan kɔn kɔ sɪn, belemgbin Agilipa nɔn yí yí Beleninsi kɔ a Fesitusi ahɪn ebisa Sezale.

¹⁴ Kemɔ be lili kɔ yɔ elɛnyuan kɔn ebele'n, Fesitusi kɔ susu Pɔlv ejɔle'n ɔ kɔ hele belemgbin Agilipa. Yí nwan: "Nannan, Felisi a yaci svanlan kɔn fiadɪ sua nɪn anun εwa ɔ a hɔ. ¹⁵ Nan mɔ n vi εwa n gɔhɪ Zoluzalemvɔn'n, tɛeyɪfɔvɛ mgbain'n-mɔ nɔn Izalayɛ mán nɪn asv mgbain'n-mɔ kɔ a kɔ tv mɪn, be kɔ sanman svanlan sɔ'n ke m mán be hún yí.

¹⁶ "Mɔ be hanlɪn sɔ'n, nán m'an bua bé ke Lɔmvɔn amma'n-mɔ die, nán ke be di bé ejɔle nɪn ahɪ. Ɔ sanlɪn ke, se be sanman svanlan an, ɔ di ke be yia be tɪ svanlan sɔ'n kɔsv anvan nun ejɔle. ¹⁷ Ehɪ a, be nɔn mɪn kɔ a εwa. Mɪn kɔsv m'an nne m'an nzie man, alíe hɪnɪn an, n gɔ man be kɔ fele svanlan sɔ'n mɪn

ja su. ¹⁸ Mín ti anun an, mín nwan Zufu'n-mə le ba han ke ɔ'a yɔ nyɔle ete ɔ'a hun swanlan. Be wali a, nán ehi ejɔle ɔ. ¹⁹ Kanngu bé asɔnɔn nɔn anwɔn ejɔle ɔ nɔn swanlan bie, be fele yí Zozi, yí kɔsu yí nwɔn ejɔle. Zozi sɔ nɔn a wu, Pɔlv kɔsu le kele ke yí nyɔn wɔ su. ²⁰ Mɔn nɔn ejɔle nɔn an, mɔn nɔnwun man ke mɔn kpɔn mɔn di yí ɔ. N gɔ han n gɔ hele Pɔlv ke se ɔ kulo a, anɔn ɔ hɔ Zoluzalemɔn maan be hɔ lí ejɔle sɔ nɔn elɔ. ²¹ N ganlɔn an, Pɔlv nwan ɔ kulo ke be di yí ejɔle'n belemgbɔn kpain Sezaa aja su. Yí ti, m'an man atɔn ke ɔ há fiadi sua nɔn anɔn dede ɔ jú cɔan mɔ mɔn 'fa yí mɔn kɔ belemgbɔn kpain Sezaa aja su.”

²² Mɔ Fesitusi anwan tɔli'n, belemgbɔn Agilipa nwan: “Mɔn kulo ke mín bɔbɔ muonun mɔn nwun swanlan sɔ'n mɔn ti yí nwan nɔn ejɔle.”

Mɔ belemgbɔn Agilipa hanlɔn sɔ'n, Fesitusi nwan: “Ehunman, e 'ba tie yí.”

²³ Ehi, mɔ alíe hɔnɔn'n, Agilipa nɔn Beleninsi be kɔ sesie bé nwɔn faɔn be kɔ a kɔ wɔlv lika mɔ be di ejɔle'n. Be 'ba a, be nɔn nzalafu mgbain'n-mɔ nɔn kulo nɔn asu mgbain'n-mɔ. Fesitusi kɔ man atɔn ke be nɔn Pɔlv bála. ²⁴ Mɔ be nɔn Pɔlv wali'n, Fesitusi kukuli yí nwan su a, yí nwan: “Belemgbɔn Agilipa, emɔ kwalaa mɔ emɔ nɔn yé y'a yia ewa'n, swanlan'n mɔ Zufu'n-mɔ kwalaa a a sanman yí mín ja su Zoluzalemɔn elɔ ɔ nɔn ewa kɔsu'n, mɔ yí yê be le tetian be kan ke ɔ fata ke be kun yí'n, yí ahi.

²⁵ Mɔn die, m'an nɔn ejɔle nɔn anɔn an, mɔn nɔnwun man like ete mɔ ɔ'a yɔ mɔ yí ti yê ɔ fata ke be kun yí ɔ. Nan kemɔ yí nwan be lí ejɔle'n belemgbɔn kpain Sezaa aja su'n, mín kɔsu mín nwan n gɔ fa yí n gɔ hɔ. ²⁶ Kɔsu afi, mɔn nɔnwun man like ete mɔ ɔ'a yɔ mɔ mɔn kele yí nwɔn kalata mɔn kɔ man belemgbɔn

kpain nun ɔ. Yí ti, m'an man ɔ'a fite wó muonun wó belemgbin Agilipa ɔ nun emɔ kwalaa anyunnun. Yí die, be bisa yí kosuan yue a, anin min nyan bie min kele. ²⁷ Afi, min nnwunlin man ke be 'fa swanlan mɔ b'a tu yí fiadi be fite belemgbin anyunnun an, anin be ngele man like fón'n mɔ swanlan sɔ nun a yɔ'n."

26

Pɔlv 'ba sa yí nun wɔ belemgbin Agilipa anyunnun

¹ Ehi, mɔ Fesitusi hanlin sɔ'n, belemgbin Agilipa nwan: "Pɔlv, atin wɔ nun, sa wó nun."

² Pɔlv kɔ tunnge yí sa, yí nwan: "Nannan Agilipa, min di yí nwɔn fe ke ene min kvala ke min fite wó nyunnun min kan eswan'n kwalaa mɔ Zufv'n-mɔ a tɔn mín nun anwɔn ejɔle. ³ Ɔ sanlin ke e si bé amanmuo'n ɔ nun bé ninng'e'n-mɔ anwɔn akpɔlvwa esúe'n kpa bɔkɔɔ. Yí ti, min 'botv wó ke e sí abutamɔn e tíe mín ejɔle'n.

⁴ "Zufv'n-mɔ kvalaatin si mín mmatɔnman nun, afi m mɔli yí bɔ Zoluzalemɔn mín menian'n-mɔ afian elɔ. ⁵ Be si mín a hye yê se be le kan ananhɔle a, ahan be 'kan ke yé asɔnun fâ'n mɔ be fele yí Falisifve'n, mɔ bé ejɔle elie yɔ si'n, anin n wɔ nun bie. ⁶ Ene, be le bua mín ndee, ɔ sanlin ke min susu mín ti min gua anɔhɔba'n mɔ Nyanmian bɔli yé nan-mɔ nun asu. ⁷ Izalaye nvilie bulu nun nnyuan'n m'ɔ sɔ Nyanmian kɔngɔe nun eyua'n, bé kusv be kpɔnnde ke anɔhɔba'n kpɔn sɔ. Anɔhɔba sɔ'n kusv dunman nun yê Zufv'n-mɔ le kun mín ɔ, Nannan Agilipa! ⁸ Nan benin yê ɔ wɔ nun, mɔ emɔ nne be nni man ke Nyanmian man menian fi ewue nun be tinng'e ɔ?

⁹ “Mín bəbə muonun, n yəli ajonlun ke n zín atin ngacile kwalaa asu n dótua menian'n-mə ke nán be bə Zozi m'ə fi Nazaleti'n dunman fíi kón. ¹⁰ N yəli yí sə wə Zoluzalemən. Teyyifve mgbain'n-mə manlun mín yí nwən atin, n jili yé Mún menian dəvən n guali bé fiadi. Ese se be 'kun bé a, mún de mún tv nun ke be hún bé. ¹¹ Temun bie a, mún man be fin bé mgbele Zufu'n-mə asonin sua'n-mə anun, mún mian bé ke be yáci bé dedi'n m'ə wə yé Mún Zozi anun'n be tó. Ekpə kpili'n mə mún kpə bé nún dunman nun, mún kə dede mán ehinlun-mə anun, mún kə mún kele bé ahuləwa kulo'n mə be ti sv'n-mə asu.

¹² “Ehi, *teyyifve mgbain'n-mə kə man mín tun-min ese be kə man atin yé cuein, mín nvan y'ə le Damasi. ¹³ Nan mə n vali atin'n mə mún 'kə'n, be bəli kə yə senzejinlan, nannan Agilipa, kanlannie kən fi anwunno, yí eta m'ə ta'n, ə tala senze'n. Kanlannie sə'n kə ta kə si kə yia mín nən bé mə anin mún nən bé, ye le kə'n. ¹⁴ Yé kwalaa ye kə fin asi. Mún 'tie a, anin anie kən le bisa mín Ebele anie nún anun ke: ‘Səlv, Səlv, nzuke ati yé ε le kele mín ahuləwa ə? E ngə hvala man mín nən kpɪnmgbɪn.’

¹⁵ “Mə anie'n hanlun sə'n, nán m'an bisa ke: ‘Wó nwan ə, yé Mún?’

“Mə m misali kosuan sə'n, nán yé Mún a bua mín ke: ‘Mín Zozi yé ε le kele mín ahuləwa nún ə. ¹⁶ Nan jasv jinlan. M'an yi mín nwən m'an hele wó maan ε yə mín akva, ε di mín nwən adanzie kele ehinlun-mə ke a kpɪn a nwun mín ene'n, ese like biekun mə mún 'ba yi mún kele wó'n, kan yí nwən ejəle kele bé. ¹⁷ Mún 'ba le wó fi Zufu'n-mə nən anie bu nga'n-mə asa nun. Ə sanlun ke mún 'ba svan wó bé afian ¹⁸ maan ε tike bé nyin be fi awosin nún anun be ba

kanlanniε nun anun, be fi Satan tunmin nun abo be jasɔ be ba Nyanmian anwɔn. Se be de mɪn be di a, be 'nyan bε εte nin anwɔn face ɔ nun lika wɔ bε mɔ be ti Nyanmian die nin afian.'

19 “Ehi, nannan Agilipa, m'an ngwala man mɪn ja nun jinlan like'n m'ɔ fi nyanmiansɔ nun anyunnun. 20 Nan n nili mɔa m mɔli ejɔle sɔ'n n geleti Damasi amma, εε m mɔli n geleti Zoluzalemɔn kusɔ amma, Zude mɔn nin anun lika kwalaaatin, ɔ nun mɔn εhinlun-mɔ ke be kaci bε abalabɔ'n be fɔ bε nwɔn be mɔn Nyanmian, be bɔ bala m'ɔ kele ke bε asitanlan nin a kaci. 21 Ehi ka ati yε Zufɔ'n-mɔ a a tɔ mɪn sɔ mele mɔ anun n wɔ Nyanmian awulo nin anun mɔ bε nwan be 'kun mɪn nin ɔ. 22 Nan Nyanmian a sisa mɪn dede ɔ'a ju εne, ɔ man n jin εwa mun di adanziε mmatɔnman kwalaa nun mgbain kwalaa anyunnun. Like mɔ Moyizi nun mgbɔmanfɔε'n-mɔ hanlɪn yɪ ejɔle ke ɔ le ba'n, like sɔ nin anwɔn ejɔle dein yε mun kan nin ɔ. 23 Afi, Moyizi nun mgbɔmanfɔε'n-mɔ hanlɪn ke *Kilisi'n 'ba nwun yɪ nyunnun, yɪ dein y'ɔ fi ewue nun ɔ 'di mɔa tinngε ɔ, εε ɔ 'bɔ kanlanniε'n m'ɔ man be nyan ngwan nin anwɔn ejɔle ɔ kele yε mɔn'n nun mɔn εhinlun-mɔ.”

24 Mɔ Pɔlv anwan wɔ sɔ ɔ le sa yɪ nin'n, Fesitusi kɔ tian, yɪ nwan: “Pɔlv, wɔ ti a seci! Nwɔnman'n mɔ ε sɪ yɪ kpili nin a man wɔ ti a kpe yɪ nwɔn!”

25 Mɔ Fesitusi hanlɪn sɔ'n, nɔn Pɔlv a bua yɪ ke: “Kpɔin, mɪn ti seciɪ man. Nan ejɔle'n mɔ mun kan'n ti ananhɔle εε yɪ εhan sɔ ɔ. 26 Belemgbɪn Agilipa muonun sɪ ejɔle sɔ'n-mɔ. Se mun kan an, mɪn nzulo man yɪ nzin. ɔ sanlɪn ke, ejɔle sɔ'n-mɔ fɪi nvɔn man yɪ nyɪn, εε nɔn awosin nun yε b'a fia b'a li

o. ²⁷ Nannan Agilipa, ejɔle'n mɔ mgbɔmanfue'n-mɔ hanlɪn'n, asu e nne e nni man o? Mun sɪ ke e de di!"

²⁸ Mɔ Pɔlv hanlɪn ehi'n, belemgbin Agilipa nwan: "Pɔlv, e de di ke kɪkaala mɔkɔn e kɔala ke e yɔ maan mun kaci Zozi Kilisi sɔanlan?"

²⁹ Mɔ belemgbin Agilipa hanlɪn sɔ'n, Pɔlv nwan: "Se kɪkaala o, se ewa asu tɛmɔn nye o, mun sele Nyanmian ke nɔn o yɔ wɔ ngɔnmun, nan bɛ kɔalaa mɔ bɛ wɔ ewa bɛ lɛ tie mɪn ene'n, bɛ kaci Zozi Kilisi menian ke m'an kaci yɪ'n. Kusɔ, nɔn man bɛ gua bɛ sa ngɔnzɔngɔnzɔ ke b'a gua mɪn'n!"

³⁰ Mɔ Pɔlv anɔan tɔh'n, belemgbin Agilipa, kɔnmanna Fɛsɪtusi, Beleninsi nɔn bɛ mɔ bɛ nɔn bɛ titi tɔbɪli nɔn anwɔn'n kɔ jasɔ jasɔ. ³¹ Bɛ hɔli asule a, bɛ kɔ han yɪ bɛ afian elɔ ke: "Sɔanlan sɔ'n yɔhɪ man like m'o di mɔ ke kun yɪ anaan bɛ tɔ yɪ fiadi o."

³² Ehi a, belemgbin Agilipa kɔ han kɔ hele Fɛsɪtusi ke: "Se nɔn ke sɔanlan sɔ'n nwan bɛ nɔn yɪ hɔ Sezaa aja sɔ a, ahan o di ke bɛ yaci yɪ nun."

27

Bɛ nɔn Pɔlv 'ba hɔ Lɔmɔn

¹ Ehi, mɛlɛ mɔ bɛ nwan ye fɔ meli ye hɔ Lɔmɔn'n, bɛ kɔ fa Pɔlv nɔn bɛ mɔ b'a gua bɛ fiadi'n mmie-mɔ bɛ kɔ wula nzalafɔ kpain kɔn asa nun. Nzalafɔ sɔ'n, bɛ fɛlɛ yɪ Zuliyusi. O sie nzalafɔ eya kɔn. Bɛ nzalafɔ fɔ dɪe'n li "Belemgbin Sezaa Fɔ" ² Cɪan'n juli a, ye kɔ fɔ meli kɔn anun. Meli sɔ'n fi kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Adalaminti nɔn asɔ. Yɛ ehɔlɛ nɔn anun, o di ke meli'n jejɪnlan Azi mɔn nɔn anun kulo'n-mɔ mɔ meli lɪka wɔ'n. Ye nɔn Alisitaki m'o fi Masedɔanɪn mɔn nɔn anun kulo'n mɔ bɛ fɛlɛ yɪ Tesaloninki nɔn asɔ'n yɔ hɔli o.

³ Ehi, mɔ alie hunlɔn'n, ye kɔ ju kulo'n mɔ be fele yɔ Sidɔn nɔn asu. Mɔ ye juli ebele'n, Zuliyusi kɔ man Pɔlv atɔn ke ɔ hɔ fua yɔ manngɔn'n-mɔ anwɔn ye like mɔ ɔ'a mian yɔ nɔwɔn'n, yɔ manngɔn'n-mɔ kɔvala ke be fa be man yɔ. Zuliyusi ti sɔanlan m'ɔ nɔan Pɔlv sɔ kanlanman kpa. ⁴ Mɔ ye fi Sidɔn ebele ye tuli ye bu'n, ye kɔ sɔn Sipɔlv asue afian kpɔle nɔn anɔan. ɔ sanlɔn ke anɔn anwɔnman'n tu si ye. ⁵ Ye kɔ kpe jenvie'n m'ɔ mantan Silisi nɔn Panfili mɔn'n. Ye kɔ ju Lisi mɔn nɔn kulo'n mɔ be fele yɔ Mila nɔn asu. ⁶ Mɔ ye juli ebele'n, anɔn meli kɔn fi Ezipiti mɔn nɔn kulo'n mɔ be fele yɔ Alegizandili nɔn asu ɔ le kɔ Itali mɔn nɔn. Nzalafɔ kpain Zuliyusi kɔ man ye kɔ fɔ nɔn.

⁷ Ehi, meli'n mɔ ye fɔli nɔn'n kɔ bete-bete. ɔ man ye lili kɔ yɔ elɛnɔn kɔn asue nɔn anyɔnsɔ dede mɔ ye 'ju kulo'n mɔ be fele yɔ Sinindi anɔan nɔn'n, ye feli kpa. ɔ sanlɔn ke anɔn anwɔnman'n le juji ye. Yɔ ti, y'a ngɔala man ebele jinlan. Ye kɔ sɔn Keleti mɔn'n m'ɔ ti asue afian kpɔle nɔn abɔ asɔ. Ebele mantan kulo'n mɔ be fele yɔ Salimone'n. ⁸ Ye le efe ye san asue'n dede ye kɔ ju lika kɔn. Lika sɔ'n, be fele yɔ "Meli lika Mgbakpa", ɔ mantan kulo'n mɔ be fele yɔ Lase'n. ⁹ Ye hyeli ebele sɔnman ye asue nɔn anyɔnsɔ ehɔle'n yɔli esulo. ɔ sanlɔn ke anɔn bocie tɛmɔn'n mɔ be ci ehɔe nɔn a sɔn. ¹⁰ Ehika ati, Pɔlv kɔ kannzɔ bɛ. Yɔ nwan "Ebia-mɔ, mɔn nɔan an, atɔn etue ehi 'ba yɔ esulo. ɔ sanlɔn ke meli'n nɔn ninngɛ'n m'ɔ wɔ nɔn nɔn anwɔn 'ba han kpa. Ye muonun bɔbɔ, se Nyanmian a nni man ye nzin an, ye 'wu." ¹¹ Ejɔle sɔ'n mɔ Pɔlv hanlɔn nɔn a njian man nzalafɔ kpain'n. Nan nunhan mɔ sɔanlan'n m'ɔ kan meli'n nɔn sɔanlan'n m'ɔ le meli'n hanlɔn'n, sɔ

yê ɔ lili ɔ. ¹² Ebele lika mɔ meli'n-mɔ jinlan'n tɪ man lika kpa fɔsɪe nɪn anun. Yɪ ti, bé dɔvɔn mɔ be wɔ meli nɪn anun nɪn anvan yɔli kɔn ke be fi ebele be hó be jú kulo'n mɔ be fɛle yɪ Feninkisi nɪn asv. Feninkisi tɪ Keletɪ mân nɪn anun kulo. Ebele lika mɔ meli'n-mɔ jinlan nɪn anyɪn kaci ngɔa nɔn senze atɔlie nɔn sɔlo nɔn senze atɔlie. Ebele yê fɔsɪe nɪn anun ahan ɔ di ke ye jinlan ɔ.

Anwɔnman kpili'n

¹³ Ehi, anwɔnman kaan bie fi ngɔa elɔ ɔ kɔ fita. Mɔ anwɔnman sɔ'n fitalɪ'n, bé nwan anɪn ejɔle fíí. Be kɔ fɔla meli'n sehe'n, meli'n kɔ tu yɪ bu ɔ kɔ san Keletɪ mân nɪn asue nɪn anvan kɔkɔ kpa. ¹⁴ Kaan ce, huuu, anwɔnman kpili kɔn fi Keletɪ mân nɪn anun ɔ kɔ fita jenvɪe nɪn anyɪnsv. Anwɔnman sɔ'n, be fɛle yɪ “Elakilɔn”.

¹⁵ Anwɔnman'n kɔ bɔli meli nɪn abv. Be bilɪ meli nɪn an, ɔ nyɔ man ye. Anɪn ɔ di ke ye yaci yé nwɔn nɪn ye man anwɔnman'n. ¹⁶ Anwɔnman'n kɔ bɔli meli nɪn abv ye kɔ sɪn asue afian kpɔle kɔn abv asɪ. Asue afian kpɔle sɔ'n, be fɛle yɪ Koda. Koda leli anwɔnman'n kaan manlɪn yé. Anɪn elɛɛ kɔn sota meli nɪn anzin. Elɛɛ sɔ'n, se emian ba a yê be fa ɔ. Ye felɪ kpa nán yé sa a han yɪ. ¹⁷ Bé mɔ be di meli nɪn anun junman'n kɔ fɔla elɛɛ'n meli nɪn anun. Mɔ be fɔlali elɛɛ'n, be kɔ fa nyanman be kɔ sɔsɔ meli nɪn afian maan ɔ kɔ yɔ kunngun. Kemɔ be sulo ke meli'n kɔ nyɔvɪn Libi mân nɪn asue nɔvan anyɔvan nɪn asv'n, be kɔ yaci tabɔa nɔnnɔe'n m'ɔ sota yɪ nzin nɪn anun, anwɔnman'n yê anɪn ɔ nɔn yé le kɔ ɔ. ¹⁸ Ke anɪn asutue'n le kpɪn tu si yé'n, mɔ alíe hɪnlɪn'n, be kɔ ju meli nɪn anun ninnge'n-mɔ

bie be kɔ gua jenvie nun anun. ¹⁹ Eɛe mɔ alíe hɔnlɔn biekun'n, be mɔ be di meli nɔn anun junman'n, bé muonun be kɔ ju meli nɔn anwɔn ninng'e'n-mɔ be kɔ gua jenvie nɔn anun. ²⁰ Yí cɔan kɔ yɔ nyɛ, eyua nvi man, nzalama nda man, ke asutue'n la sɔ nɔn ala'n. Afi sian diɛ, yé nyɔn ta nun ke ewue yê ye le ba wu ɔ.

²¹ ɔ 'ba yɔ sɔ'n kusɔ, anɔn ye lili like a hye kpa. Ehi a, Pɔlv kɔ jasɔ kɔ jinlan bé afian. Yí nwan: "Mín manngɔn-mɔ, ahan emɔ tieli mín maan ye halɔ Keleti. Se ye halɔ ebɛle a, ahan y'a nnwun man yale y'a nzɛci man ninng'e. ²² Nan kɔkaala diɛ, emɔ tíla bé ahɔnlɔn. Sɔanlan fíi ngɔ wu man, nan meli nɔn ala yê ɔ 'nɔan ɔ. ²³ Afi ene kɔngɔɛ, Nyanmɔian mɔ n di yí sɔanlan mɔ mɔn sɔ yí'n, yí bɔfɔe'n kɔn walɔ mín nɔwɔn. ²⁴ Yí nwan: 'Pɔlv, n'ɛ sulo! ɔ di ke ɛ fite belemgbin kpain nɔn anyunnun. Nyanmɔian a tie wɔ mmɔtɔe'n. Wɔ dunman nun, Nyanmɔian 'ba man bé kwalaa mɔ be nɔn wɔ gua meli nɔn anun'n nyan ngɔan.' ²⁵ Ehi ka ati, mín manngɔn-mɔ, emɔ tíla bé ahɔnlɔn. ɔ sanlɔn ke mɔn de Nyanmɔian mɔn di. Eɔlɛ'n mɔ ɔ'a han ɔ a hele mín'n, ɔ 'kpɔn sɔ. ²⁶ Nan kusɔ, asue afian kpɔle kɔn asɔ yê ye 'yue ɔ."

Meli'n 'ba nyɔn

²⁷ Ehi, ke asutue'n mantanlɔn yé meli'n tango tango ebɔ asue'n mɔ be fele yí Adiliyatiki nɔn asɔ'n, yí cɔan bulu ɔ nɔn nnan ahi. Mɔ ɔ 'kɔ kɔ yɔ alimunnun'n, ɔ kɔ yɔ bé mɔ be di meli nɔn anun junman'n ke be ka kaan be tɔ etin. ²⁸ Nyanman'n mɔ be fa be susu be nwun lika mɔ asue nɔn abɔ kɔ ɔ ju'n, be kɔ tɔ be kɔ gua asue nɔn anun. Nyanman sɔ'n, bulale wɔ yí ti. Be susuli a, be kɔ nwun ke yí

bu ti metili abulasan o non nsu. Be holi be nyunnun kaan an, ese be ko susu yi biekun. Be ko nwun ke yi bu ti metili abulaa o non mɔvɛ. ²⁹ Be sulo ke ye meli'n ko fu ebue su. yi ti, be ko gua sehe nnan asue nun anun meli nun abu ati. Anun be le sele ke alie hin nde-nde. ³⁰ Kanngu anin be le kpɔnde atin be fi meli nun anun be nwanndi. Be ko jula elee'n mo emian ba a be fa nun asue nun anyinsu. Be 'bisa be a, be nwan be 'ju be yo meli nun anyunnun sehe die'n-mo kpa. ³¹ Mo Pɔlv nwunlin yi so'n, o ko han ko hele nzalafu kpain'n non nzalafue'n-mo ke: "Se menian ehi-mo a ndanlan man meli nun anun an, emo nnyan man ngvan." ³² Ehi a, nzalafu'n-mo ko kuko nyanman'n-mo m'o lile elee nun anun'n, Be ko yaci elee'n maan o ko ho.

³³ Ehi, anin be le nwɔnde ke alie hin. Pɔlv ko wowula be kwalaa be anwɔnsele ke be li like. Yi nwan: "Emo nian, ene ti cian bulu non nnan, yale'n dunman nun, emo lili man like. ³⁴ Yi ti, min 'sele emo ke emo li like kaan nan b'a nyan anwɔnsele. O sanlin ke, emo anun bie fi anwɔn ngo bu man ebun."

³⁵ Mo Pɔlv hanlin so yueli'n, o ko fa kpaun, o ko la Nyanmian asi be kwalaa be nyunnun ebuele. M'o lali Nyanmian asi o yueli'n, o ko bu nun o ko li. ³⁶ Mo be kwalaa be nwunlin ke Pɔlv a li like'n, be kusɔ be nyanlin anwɔnsele be lili like. ³⁷ Ye kwalaa mo anin ye wo meli nun anun'n, ye ti menian eya nnyuan menian abulasu o non nsian. ³⁸ Mo be kwalaa be lili like be ko yili'n, be ko ju *bele'n be ko gua jenvie nun anun maan meli'n ko yo halu-halu.

³⁹ Ehi, mo alie hulin'n, be mo be di meli nun anun junman nun a nnwun man lika'n nzole. Nan be

'nɔn an, anɔn jenvie'n lɪka kɔn tɪ kɔ wɔlɔ asɪe nɔn anɔn. Lɪka sɔ'n tɪ anyɔn. Ɛbɛɛ yɛ bɛ mɔ bɛ di meli nɔn anɔn junman'n kulo kɛ, sɛ bɛ yɔ nán ɔ yɔ ye a, anɔn bɛ man meli'n nyɔn ɔ. ⁴⁰ Bɛ kɔ foti foti sehe'n-mɔ bɛ kɔ gua jenvie nɔn anɔn. Bɛ kɔ yɪyɪ nyanman'n-mɔ kɔalaatin mɔ bɛ sɔ nɔn bɛ bibɪli meli nɔn ati'n. Mɔ bɛ yuelɪ yɪ yɪyɪ'n, bɛ kɔ mɔnnda afela kɔn meli nɔn anyunnun maan anwɔnman bɔli yɪ bɔ. Mɔ anwɔnman'n 'bɔli meli nɔn abɔ'n, anɔn ɔ nɔn bɛ lɛ kɔ lɪka mɔ anyɔn'n wɔ ɛɔ. ⁴¹ Nan bɛ juli lɪka kɔn an, meli'n kɔ nyɔn. Ɔ sanlɪn kɛ ebeɛ lɪka'n tɪ asue nnyuan ayialɛ. Meli nɔn ati'n kɔ nyɔn dede ɔ ngɔala man yɪ bɔ tu fɪi. Mgbaha'n kɔ fin meli nɔn abɔ ati seɛ seɛ kpa dede ɔ kɔ bubu nɔn.

⁴² Mɔ nzalafɔ'n-mɔ nwunlɪn yɪ sɔ'n, bɛ nwan bɛ 'kun bɛ mɔ b'a gua bɛ fiadi'n kɔalaatin nán bɛ nɔn bie a nyɔ man asue ɔ a nwanndi man. ⁴³ Mɔ bɛ hanlɪn sɔ'n nán bɛ kpain nɔn a totua bɛ. Ɔ sanlɪn kɛ ɔ kulo kɛ ɔ de Pɔlɔ ati. Ɔ manlɪn atɪn kɛ bɛ mɔ bɛ sɪ asue yɔ'n, bɛ lɪ mɔa bɛ tɔ asue nɔn anɔn. Bɛ yɔ asue bɛ fɔ fie. ⁴⁴ Ɛhinlɪn-mɔ 'ba fɔ bɛ gugua meli'n tabɔa'n nɔn yɪ mgbɔnmgbɔ nɔn asɔ bɛ kɔ fie. Anɔn kɛ ɔ kpɪnlɪn yɔli mɔ bɛ kɔalaa bɛ nwɔn kɔnlɔn-ngɔnlɔn bɛ fɔli fie nɔn anɔn.

28

Maliti mân'n

¹ Ɛhi, mɔ ye nyanlɪn yɛ tɪ yuelɪ'n, bɛ kɔ han bɛ kɔ hele yɛ kɛ asue afian kpɔɛ'n mɔ ye fiteli sɔ'n li Maliti. ² Ɛbɛɛ menian'n-mɔ kɔ sɔ yɛ nɔn kanlanman kpa. Kemɔ anɔn esue'n lɛ tɔ mɔ eyɛɛ wɔ nɔn'n, bɛ kɔ huan sɪn kpili kpa kɔn. Sɪn kpili sɔ nɔn anwɔn yɛ bɛ leli yɛ kɔalaa yɛ atɪn ɔ. ³ Mɔ ye

gua sîn nun anwɔn'n, Pɔlv kɔ sɪsa mmaka mmaka'n-mɔ, yɪ nwan ɔ 'fa gua sîn nun anun. Mɔ ɔ 'fa gua nun'n, kannɔv anɪn owo kɔn wɔ nun. Mɔ sîn'n wulu-wulu'n hanlɪn yɪ'n, ɔ kɔ fite kɔ sinze Pɔlv asa. ⁴ Mɔ ebele menian'n-mɔ nwunlɪn ke owo'n sinze Pɔlv asa'n, be kɔ han be kɔ hele bɛ nwɔn ke: "Fóón ke sɔanlan ehi ti kodiawu! Ahan ɔ 'wu asue nun mɔ mɔafɔe ɔ'a nyan yɪ ti'n, ɔ'a nju man, Nyanmɪan le bua yɪ ndee ɔ kun yɪ."

⁵ Nan Pɔlv kɔ kpɔnnɪn owo'n kɔ gua sîn nun anun. Yɪ bɔsv'n ngɔ yɔ man yɪ like fɪ. ⁶ Ehinlɪn-mɔ die, anɪn be le nwɔnnɪde be nɪan, se Pɔlv asa'n kɔ nwun, anaan se ɔ kɔ wu nvu nun e. Nan be tanlanlɪn be nwɔnnɪdelɪ dede mɔ be nɪan an, ejɔle ete fɪ mma man yɪ nzin'n, be kɔ kaci bɛ nɔan. Bɛ nwan ɔ ti bɔsvɪn.

⁷ ɔ 'ba yɔ sɔ'n, anɪn lika kɔn mantan yɛ nwɔn ebele. Sɔanlan'n m'ɔ le lika sɔ'n, be fele yɪ Pubiliyusi. Yɪ dein yê ɔ ti Malɪti mân nun anun ebele alimɔa sɔanlan kpili ɔ. Bian sɔ'n kɔ le yɛ kanlanman, ese ɔ kɔ sike yɛ dede cɪan nsan. ⁸ Temɔn sɔ'n, anɪn Pubiliyusi asɪ'n la. ɔ sanlɪn ke ebunnun a hyɪ yɪ, ese abutunman kanlan kɔsv a li yɪ. Pɔlv kɔ hɔ kɔ nɪan yɪ bɔsv, ɔ kɔ yɔ asɔnɪn, ɔ kɔ fa yɪ sa kɔ sie wuluwafɔe nun asɔ maan yɪ nwɔn kɔ sa. ⁹ Mɔ bian kpain'n nun anwɔn salɪ'n, ebele mân nun anun nwuluwafɔe'n-mɔ kɔsv kɔ a kɔ man bɛ nwɔn kɔ sa. ¹⁰ Ehi a, be kɔ kuku yɛ anwunno. Ye wɔ ebele dede cɪan mɔ ye 'tu yɛ bɔ'n, like biala mɔ ye kɔala ke ye mɪan yɪ nwɔn atunnun'n, Malɪti menian'n-mɔ kɔ fa kɔ man yɛ.

Pɔlv 'ba ju Lɔmɔn

¹¹ Ehi, ye lili sala nsan Malɪti mân nun anun ebele. Temɔn mɔ ye 'kɔ'n, ye fɔlɪ Alegɪzanndili meli kɔn

anun. Meli sò'n, bε fελε yí “Mmòsòun nda”. Fòsɛ nún ati, Mmòsòun nda sili asɪ Malitɪ m̃n nún anun εbele. ¹² Mò yε tuli yé bò'n, kulo'n mò bε fελε yí Silacuzi nún asu yê yε lili mva yε juli ɔ. Yε lili cian nsan εbele. ¹³ Yε fi εbele, yε kò san asue nún anvan yε kò ju kulo'n mò bε fελε yí Elezio nún asu. Mò alíe hɪnlɪn'n, ngva anwɔnman'n kò bò yí bò ɔ kò fita. ɔ man yε lili cian nnyuan atunnun nán y'a ju kulo'n mò bε fελε yí Puzòlb nún asu. ¹⁴ Mò yε juli Puzòlb εbele'n, yε kò nwun anianman mmie-mò. Bé nwan yε lí m̃le kɔn bé nwɔn εbele. Anún kε yε kpɪnlɪn yε yòlɪ mò yε juli Lòmɔn εlò nún anun. ¹⁵ Nan dede mò yε 'ju Lòmɔn'n, εlò anianman'n-mò kò tɪ yé ngan. Mmie-mò kò a yé atɪn ele Apiyusi kulo nún asu εbele Gua nún. Mmie-mò kòsɔ kò a yé atɪn ele kulo'n mò bε fελε yí Lika Nsan mò bε Da nún asu. Mò Pòlv nwunlin anianman sò'n-mò'n, ɔ kò la Nyanmian asɪ ɔ kò nyan anwɔnsɛ. ¹⁶ Mò yε juli Lòmɔn εlò'n, bε kò man Pòlv atɪn kε ɔ tí yí nwɔn ɔ tánlan ɔ nɔn nzalafò'n m'ò sisa yí'n.

Pòlv 'ba bò Ejòlekpa'n kele Lòmɔn amma'n-mò

¹⁷ Ehɪ mò yε juli Lòmɔn'n, yí cian nsan, Pòlv kò yia εbele Zufò mgbain'n-mò yí awulo εlò. Mò bé ti yialɪ'n, Pòlv nwan: “Anianman-mò, m'an nze man yé m̃n nún anun εlò menian'n-mò sa, m'an ngan man yé nan-mò amanmuo nún anwɔn ejòle εtε, kòsɔ b'a hyɪ m̃n Zoluzalemɔn εlò b'a tɔ m̃n fiadɪ εsε b'a fa m̃n b'a wula Lòmɔn menian'n-mò asa nún. ¹⁸ Nan mò Lòmɔn menian'n-mò tɪl m̃n nwan nún ejòle yuelɪ'n, bé nwan bε 'yaci m̃n nún. ɔ sanlɪn kε, bε nnwun man like εtε mò m'an yò m'ò di kε bε

kun mín yí nwɔn ɔ. ¹⁹ Mɔ bɛ hanlɪn sɔ'n, Zufɔ'n-mɔ nwan bɛ ndie man. Kemɔ mín kɔsɔ mɪn ngulo man kɛ mɪn tɔn mɪn mɪn nɪn ɛsɔan'n, mín nwan ɛjɔlɛ sɔ'n, belemgbɪn kpain nɪn aja sɔ ɛwa yê yɛ 'di yí ɔ. ²⁰ Anɪn like ati m'ɔ man m'an fɛlɛ ɛmɔ'n, yí ahɪ. Ɔ sanlɪn kɛ, sɔanlan'n mɔ Izalayɛ mɪn'n susu yí ti gua yí sɔ'n, yí dunman nɪn ati yê b'a gua mín sa ngɔnzɔngɔnzɔ ɛhɪ ɔ.”

²¹ Mɔ Pɔlv anɔan tɔlɪ'n, bɛ nwan: “Yé sa hanlɪn man wɔ́ ti kalata m'ɔ fi Zude mɪn nɪn anɪn. Ɛsɛ yé nianman'n-mɔ anɪn fíí fi ɛlɔ ɔ walɪ hanlɪn man wɔ́ nwɔn ɛjɔlɛ ɛtɛ ɔ helelɪ man yé ɛwa. ²² Nan kɔsɔ yɛ kulo kɛ yɛ ti wɔ́ nɔan nɪn ɛjɔlɛ yɛ nwun m'ɔ wɔ́ wɔ́ kunnun'n. Ɔ sanlɪn kɛ fâ sɔ'n mɔ ɛ di'n, lɪka biala, menian'n-mɔ tu bɛ nyɪn bɛ sa yí.”

²³ Mɔ bɛ hanlɪn sɔ yuelɪ'n, bɛ nɔn Pɔlv bɛ kɔ hele bɛ nwɔn ɔɪan. Mɔ ɔɪan sɔ'n juli'n, bɛ kɔ a dɔɔn kpa. Bɛ kɔ a kɔ tɔ Pɔlv yí lɪka m'ɔ da ɛbɛlɛ. Ɔ bɔ́ yí bu ngɛlɛmɔ dede ɔ kɔ ju nɔsɔba, Pɔlv kɔ han Nyanmɪan Belemgbɪn Mɪn nɪn anwɔn ɛjɔlɛ kɔ hele bɛ. Zozi anwɔn ɛjɔlɛ'n mɔ b'a hele wɔ́ *Moyizɪ mala nɪn anɪn ɔ nɔn mgbɔmanfɔɛ'n-mɔ kalata'n-mɔ anɪn'n, Pɔlv kɔ bubu kɔ hele bɛ. ²⁴ Mɔ bɛ nwunlɪn yí sɔ'n, mmie-mɔ lelɪ Pɔlv anɔan ɛjɔlɛ'n bɛ lili. Nan mmie-mɔ kɔsɔ dɪɛ, b'a nne b'a nni man. ²⁵ Kemɔ afɪ bɛ afian ɛlɔ bɛ nɔan a nze man bɛ nwɔn yê bɛ jasɔlɪ'n, ɛ 'nwun ɛjɔlɛ mɔ Pɔlv hanlɪn helelɪ bɛ'n. Yí nwan: “ɛjɔlɛ'n mɔ Wawɛ Nwannzan-nwannzan'n nanndɪlɪ kpɔmanfɔɛ *Ezayi asɔ ɔ hanlɪn helelɪ ɛmɔ mgbain'n-mɔ'n, kanngɔ ɔ ti ananhɔlɛ sakpa! ²⁶ Kpɔmanfɔɛ Ezayi nwan:

*Kɔ menian ɛhɪ-mɔ anwɔn nán kan kele bɛ kɛ:
 Ɛmɔ 'ba tie yí kpa, kɔsɔ ɛmɔ ngɔ́ ti man yí bu.*

Emo 'ba nian yí kpa, kvsu emo ngɔ nwun man yí.

*27 ɔ sanlin ke menian ehi-mɔ a kete bé ahvnlín'n,
b'a totua bé nzv'n ese b'a momuan bé nyin'n.*

ɔ man bé nyin'n nnwun man asi,

bé nzv'n ndi man ejole nán b'a nwun ngele

b'a kaci bé nyin mín nwvñ nán bé nwvñ a sa.

*28 “Yí ti, emo nwún yí ke Nyanmian ngalie'n m'ɔ
man be nyan bé ti'n, ngalie sɔ nun a tu bé mɔ be ti
man Zufv'n. Bé die, be tie be de Nyanmian be di.”*

*[29 Mɔ Pɔlv hanlin sɔ yueli'n, Zufv'n-mɔ 'kɔ a, anin
be le su akpɔlvwa kpa bé afian elɔ.]*

*30 Ehi anzin, Pɔlv tanlanlin sua'n m'ɔ hayli nun
anun ebele dede afve nnyuan. ɔ sɔ bé kvalaa mɔ be
kulo ke be nwun yí nwvñ nun anun. 31 ɔ le atin ɔ
kan Nyanmian Belemgbin Mân nun anwvñ ejole, ese
ɔ bɔ yé Mvñ Zozi Kilisi Ejolekpa'n ɔ kele menian'n-
mɔ, like fíí njji man yí.*

Nyɥhyɛ Fɔfɔlɛ'n
Anyin: Nyɥhyɛ Fɔfɔlɛ'n New Testament

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Agni Sanvi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

b4bf56fc-6e3d-5a7c-9f55-25d2c3645a88